

దక్కన్ ల్యాండ్

DECCAN LAND TELUGU MONTHLY సామాజిక రాజకీయ మాసపత్రిక

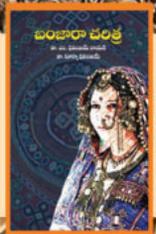
సంపుటి VOLUME 12 | సంచిక ISSUE 6 | హైదరాబాద్ HYDERABAD | ఫిబ్రవరి FEBRUARY 2024 | పేజీలు PAGES 60 | రూ. ₹ 30

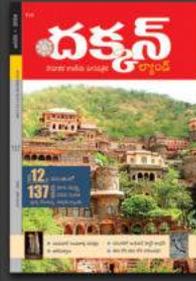
VOL 12 వ వసంతంలో
138 ISSUES నూట ముప్పై
ఎనిమిదో సంచిక
పూర్తి చేసుకున్న దక్కన్ ల్యాండ్

- ముళ్ళీ పుట్టుక చరిత్ర
- భౌతిక శాస్త్రానికి కాంతి పుంజమైన 'రామన్ ఎఫ్జెట్'
- ది బిల్ ఈస్ పాస్డ్
- పర్యావణ విషాదాలు - సాహిత్య సంవేదనలు

VOL 12^వ వసంతంలో
138 ISSUES నూట ముప్పై
 ఎనిమిదో సంచిక
 పూర్తి చేసుకున్న దక్కన్ ల్యాండ్

పన్నెండు వసంతాల ప్రస్థానం...

తెలంగాణ ఉద్యమ కాలంలో ఆవిర్భవించిన 'దక్కన్ ల్యాండ్' మాసపత్రిక 2024 ఫిబ్రవరి సంచికతో 138 నెలలు పూర్తి చేసుకుంది. ఈ కాల వ్యవధిలో తెలంగాణ భావజాలాన్ని వ్యాప్తి చేసి, పునర్నిర్మాణ అవసరాన్ని చాటి చెప్పేందుకు 'దక్కన్ ల్యాండ్' ఇప్పటి వరకు వెలువడిన సంచికలను (2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019, 2020, 2021, 2022, 2023) సంకలనాలుగా (12 నెలలకు ఒక సంకలనంగా) రూపొందించి పాఠకుల కోరిక మేరకు అందిస్తున్నాం. భవిష్యత్తులో కూడా వచ్చే సంచికలను సంకలనాలుగా తీసుకు వస్తామని తెలియ జేస్తున్నాం. ఆసక్తి కలవారు ఒక్కో సంకలనాన్ని రూ. 400-లకు పొందవచ్చు (పార్శిల్ ఛార్జీలు అదనం).

సంకలనాలు పొందేందుకు మా దిరునామా:

ఎడిటర్, 'దక్కన్ ల్యాండ్'
 3-6-712/2, స్ట్రీట్ నెం. 12,
 హిమాయత్ నగర్,
 హైదరాబాద్-500029, తెలంగాణ
 మొబైల్: 9030626288
 Email: desk.deccan@gmail.com
 Website: www.deccanland.com

ఆన్లైన్ డ్వారా చెల్లింపుకోసం:

NAME : DECCAN LAND
 BANK : KOTAK MAHINDRA BANK
 ACCOUNT NO : 7111218829
 IFSC CODE : KKBK0000555
 BANK CODE : 000555
 MICR CODE : 500485007

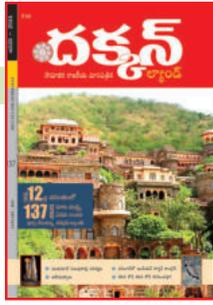
సూర్యదేవాలయం - కోణార్క

UNESCO చే 1984లో గుర్తింపు

బంగాళాఖాతం ఒడ్డున, ఉదయించే సూర్యుని కిరణాలలో స్నానం చేస్తున్నట్లుగా కోణార్కలోని ఆలయం ఉంటుంది. సూర్య దేవుడు, సూర్యుని రథం, సింబాలిక్ డిజైన్లతో అలంకరించబడిన దాని ఇరవై నాలుగు చక్రాలకు ఒక స్పారక చిహ్నంగా ఉంటుంది. ఈ రథానికి ఆరు గుర్రాలుంటాయి. వదమూడవ శతాబ్దంలో నిర్మించబడిన ఇది భారతదేశంలోని అత్యంత ప్రసిద్ధ బ్రాహ్మణ ఆలయాలలో ఒకటి. ఒక అద్భుతమైన కళాత్మక కట్టడం. ఆలయం కళాఖండాలకు నిలయం. ఆలయంలో ప్రతిచోటా వీటిని చూడవచ్చు. దీని నిర్మాణం పన్నెండేళ్ల పాటు 1,200 మంది కార్మికుల సమీకరణకు కారణ మైంది. ప్రధాన వాస్తుశిల్పి బసు మోహరానా. ఆయన ఈ పని చేసేందుకు తనను తాను అంకితం చేసుకున్నాడు.

"CHANDRAM" 3-6-712/2, St.No. 12, Himayatnagar, Hyderabad - 500 029.
 Fax: 040-27635644 Mobile: 9030626288
 E-mail: desk.deccan@gmail.com website : www.deccanland.com

జలసాగరుడు ఆర్. విద్యాసాగర్ రావు

బీడు భూములకు నీటిని ఎలా తరలించాలో మేధో యజ్ఞం చేసిన సాగునీటి నిపుణుడు ఆర్. విద్యాసాగర్ రావు గురించి యావత్తు తెలంగాణ ప్రజలకు దీపపు స్థంభమై కనిపించారు. అయితే నటుడిగా, నాటక రచయితగా, ప్రయోక్తగా వీరిలోని ఈ తరానికి తెలియని మరో కోణం. వీరి జీవితంలో జలవిజ్ఞానం నాటక విజ్ఞానం ఒక జమిలిగా కనిపిస్తాయి. నల్లగొండ జిల్లా జాజిరెడ్డిగూడెంలో ఆర్. రాఘవరావు, లక్ష్మమ్మ దంపతులకు జన్మించిన వీరు బాల్యం నుండే సాహిత్యం, నాటకాలపట్ల ఆకర్షితుడయ్యారు. ఇంజనీరింగ్ చదువుతున్న సమయంలోనే నాట్య విద్యాలయంలో నటశిక్షణలో డిప్లమా కోర్సును పూర్తి చేసారు. మంత్రి శ్రీనివాసరావు, ఎ.ఆర్.కృష్ణలు అధ్యాపకులు వీరి గురువులు. నాటక రంగంలో మొదటి గురువు మంత్రి శ్రీనివాసరావు. నట విద్యాలయంలో సినీ నటులు త్యాగరాజు, ప్రఖ్యాత రంగస్థల నటులు భానుప్రకాష్, లక్ష్మీ కనకాల, రవీంద్రరెడ్డి వంటి వారు వీరి సహ విద్యార్థులు. వీరు రచించిన నాటకాలు రవీంద్రభారతి వేదికపై నిర్వహించి విద్యాసాగర్ రావు జలసాగరుడే కాదు, కళాసాగరుడని తెలంగాణ సమాజానికి తెలియపరిచింది తెలంగాణ థియేటర్ రీసెర్చ్ సెంటర్. వీరి గురించి మరొక్కసారి స్మరించుకొనేలా గుర్తు చేసిన రచయిత విజయకుమార్ జీకి, దక్కన్ ల్యాండ్ కు ప్రత్యేక ధన్యవాదాలు.

-ఆర్. సురేష్, నల్లగొండ

సంక్షోభంలో విద్యా వ్యవస్థ

దేశవ్యాప్తంగా నిర్వహించిన నేషనల్ అబీవ్ మెంట్ సర్వేలో మన రాష్ట్రంలో విద్యా సామర్థ్యాలు ప్రభుత్వ ప్రైవేటు పాఠశాలల విద్యా సామర్థ్యాలలో కొంచెం అటు ఇటు తప్ప పెద్దగా ఏమీ తేడా లేదు. కావున రాష్ట్ర విద్యాశాఖ విద్యా సామర్థ్యాలను మెరుగు పరచడానికి చర్యలు తీసుకోవాలి. నాణ్యమైన విద్య మెరుగుకు

దోహదపడేలా క్షేత్ర స్థాయి పరిశీలన చేయాలి. నాణ్యమైన విద్యను ప్రభుత్వ మరియు ప్రైవేటు విద్యా సంస్థలలో చదువుచున్న విద్యార్థుల విద్యా ప్రమాణాలు మెరుగు పరచడానికి ప్రభుత్వం యుద్ధ ప్రాతిపదిక మీద విద్యా ప్రమాణాలను మూల్యాంకనం చేసి తక్షణ చర్యలు చేపట్టాలి అని రచయిత ఆర్. వెంకటరెడ్డి చేసిన సూచనలు ప్రభుత్వం అమలు చేస్తుందని ఆశిద్దాం.

-ఎస్. సుధాకర్, కరీంనగర్

అంతరించిపోతున్న కలివి కోడి

భూమి ఉన్నది మానవుడి ఆశలు తీర్చడానికే గాని అత్యాశలు తీర్చడానికి కాదు అన్న మహాత్మాగాంధీ మాటలు నేటి ఆధునిక మానవుడు చెవికించుకోలేదు. దాని పర్యవసానం భూమి నుండి మొక్కలు, జంతువులు, పక్షులు కనుమరుగు కాగా, మరికొన్ని అంతరించి పోయే దశలో ఉన్నాయి. ఆ అంతరించిపోయే దశలో ఉన్న పక్షుల్లో కలివి కోడి ఒకటి. కలివి కోడి గురించి అనేక విశేషాలు తెలియజేశారు రచయిత పుట్టా పెద్దఓబులేసు. వీరికి ప్రత్యేక కృతజ్ఞతలు. ప్రకృతిని మనం రక్షించినట్లుంటే అది మనల్ని రక్షిస్తుందనడంలో ఎలాంటి అతిశయోక్తి లేదు. ఆధునిక సాంకేతిక ప్రపంచం విసురుతున్న ఉచ్చులో చిక్కుకొని కలివి కోడి, గ్రేట్ ఇండియన్ బస్టర్డ్ లాంటి అరుదైన పక్షులతో పాటు, పిచ్చుకలు, గద్దలు, రాబందుల్లాంటి పక్షుల మనుగడ కూడా ప్రశ్నార్థక మవుతుంది. ఎకో ఫ్రెండ్లీ జీవన విధానంతో పాటు, పాఠశాల స్థాయిలోనే పర్యావరణ పరిరక్షణ పట్ల విద్యార్థులకు అవగాహన కలిగించాలి. దీంతో భూమిపై ఉన్న సకల ప్రాణి కోటికి పూర్వ వైభవం సాకారం అవుతుంది.

-పి. గోపర్షన్, కర్నూలు

ముడమాల నిలుపురాళ్లు పరిరక్షణ

తెలంగాణా, నారాయణపేట జిల్లా, క్రీష్ణా మండలం, ముడుమాల గ్రామం వద్ద గల నిలుపురాళ్లు, నక్షత్ర మండలం, బండరాళ్ళను పరిరక్షించేందుకు డిపార్ట్ మెంట్ ఆఫ్ హెరిటేజ్ తెలంగాణ మరియు దక్కన్ హెరిటేజ్ అకాడమి ట్రస్ట్ (డిహెచ్ఎటి) అక్కడ చుట్టూ సేఫ్టీ బార్న్ ఏర్పాటు చేసి, పరిరక్షణకు చర్యలు చేపట్టడం ఆనందదాయకం.

-బి. వేణుగోపాల్, మహబూబ్ నగర్

పరిశోధకులకు శుభవార్త

దక్కన్ ల్యాండ్ కు ISSN ఆమోదం

దక్కన్ ల్యాండ్ మాసపత్రిక ISSN (International Standard Serial Number) ఆమోదం పొందినదని తెలియజేయడానికి సంతోషిస్తున్నాం. మా ISSN 2581-3188. ప్రముఖ, జ్యోత్సాహిక, పరిశోధకులు తమ పరిశోధనాత్మక, విశ్లేషణాత్మక రచనలను ప్రచురింప జేసి వినియోగించుకోవడం ద్వారా ప్రాచుర్యం చేసుకోవడానికి ఈ సదవకాశాన్ని సద్వినియోగపరుచుకోవాలని కోరుతున్నాం.

రచయితలు తమ రచనలను పంపవలసిన చిరునామా :
 “చంద్రం” 3-6-712/2, St.No. 12, Himayatnagar,
 Hyderabad - 500 029 Telangana.
 సంప్రదించవచ్చిన ఆఫీస్ ఫోన్ : 9030626288
 E-mail: desk.deccan@gmail.com
 website: www.deccanland.com

- ఎడిటర్

దక్కన్ ల్యాండ్

సామాజిక, రాజకీయ మాసపత్రిక

సంపుటి: 12 సంచిక: 6 పేజీలు: 60

ఫిబ్రవరి - 2024

సంపాదకులు
మణికోండ వేదకుమార్

9848044713
edit.deccan@gmail.com

సహాయ సంపాదకులు

కట్టా ప్రభాకర్

సర్కులేషన్

హెచ్. మోహన్లాల్

వాణిజ్య ప్రకటనలు

సయ్యద్ ఖైజర్ భాష

9030626288

ఫోటోగ్రాఫర్

టి.స్వామి

కవరపేజీ

సూర్యదేవాలయం - కోణార్క

layout & composing @

CHARITHA IMPRESSIONS

printed @ **DECCAN PRESS**

ఆజూమాబాద్, హైదరాబాద్-500 020

కార్యాలయ చిరునామా

DECCAN LAND

"CHANDRAM" 3-6-712/2, St.No. 12,
Himayatnagar, Hyderabad - 500 029
TELANGANA

Mobile: 9030626288

Fax: 040-27635644

E-mail: desk.deccan@gmail.com

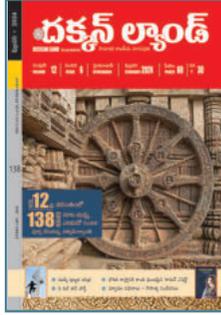
website : www.deccanland.com

కృతజ్ఞతలు

దక్కన్ ల్యాండ్ మాసపత్రికకు

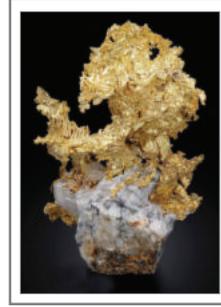
సలహాలు, సూచనలు అందించిన

వివిధ రంగాల నిపుణులకు మా కృతజ్ఞతలు.

లోపలి పేజీల్లో...

ది బిల్
ఈస్
పాస్

స్వర్ణ
సంహిత

పాకాల యశోదారెడ్డి	డా॥ సుంకిరెడ్డి నారాయణరెడ్డి	6
నిర్మాణాత్మక అభివృద్ధికి - నిర్దిష్టమైన ప్రణాళికలు.. (ఎడిటోరియల్). వేదకుమార్, యం		7
ముగ్ధిపుట్టుక చరిత్ర	ప్రా॥ జి.లక్ష్మణ్	9
స్వర్ణసంహిత	చకిలం వేణుగోపాలరావు	12
భౌతిక శాస్త్రానికి కాంతి పుంజమైన 'రామన్ ఎఫెక్ట్'	కట్టా ప్రభాకర్	15
అంధేరి రాత్రికి సితారే	పరవస్తు లోకేశ్వర్	17
అపురూప ఆలయాల చంద్రవెల్లి	ఈమని శివనాగిరెడ్డి	20
పర్యావరణ విషాదాలు - సాహిత్య సంవేదనలు	ఎస్. స్పందన	21
రైతు ఆత్మలపై తోలుబొమ్మలాట - లఘు చిత్రం	పద్మిని రంగరాజన్	23
డీప్ ఫీక్ టెక్నాలజీ	పుట్టా పెద్దిబిబులేసు	25
సూర్యదేవాలయం - కోణార్క	జాన్వీజీ శర్మ	29
అనేక యుద్ధముల ఆరితేరినవాడు మా చక్రపాణి	కె. శ్రీనివాస్	31
ముడుమాల నిలువురాళ్ళ అధ్యయనం	డా॥ చివూరి ప్రవీణ్ రాజు	34
ది బిల్ ఈస్ పాస్	శ్రీధర్ రావ్ దేశపాండే	35
దండన బోధనా పద్ధతి కాదు!	ఆర్. వెంకటరెడ్డి	37
తీర్పులో సాహిత్య మెరుపులు	మంగారి రాజేందర్ (జంబో)	39
కోట్ల నరసింహల పల్లె - నరసింహస్వామి	శ్రీరామోజు హరగోపాల్	41
హైదరాబాద్ జిల్లా స్థల నామాలు	డా॥ మండల స్వామి	45
అరుదైన చారిత్రక గ్రంథం 'బంజారా చరిత్ర'	డా॥ మంత్రి శ్రీనివాస్	48
సముద్ర గర్భం! మరో ప్రపంచం!!	డా॥ లచ్చయ్య గాండ్ల	51
సినిమా న్యాయ వినియోగం	దివాకర్ రావు	53
ఆయిల్ పామ్ - జీవ ఇంధనం	సముద్రాల విజయకుమార్	55
పరుల కోసం (కథ)	రావూరి రమాదేవి	57
ఓ లమ్మ - ఆవేదన (కథ)	సునీత లకాపత్	58

'దక్కన్ ల్యాండ్'లో అచ్చపుతున్న రచనలలో వ్యక్తమవుతున్న అభిప్రాయాలన్నింటితో సంపాదకులకు ఏకీభావం ఉండాలన్న అవసరం లేదు. 'దక్కన్ ల్యాండ్'ను పర్యావరణ, వారసత్వ సంపద, సంస్కృతి, జీవవైవిధ్య అభిప్రాయ వేదికగా, రాజకీయార్థిక, సామాజిక విశ్లేషణావేదికగా తీర్చిదిద్దాలన్నదే మా సంకల్పం. అందుకు అనుగుణంగానే అన్ని రకాల అభిప్రాయాలకు, భిన్నాభిప్రాయాలకూ స్థానం కల్పించాలన్నది మా ఉద్దేశం. వివిధ రంగాల్లో నిపుణుల రచనలను అందించడం ద్వారా ఆయా అంశాలపై, పరిష్కార మార్గాలపై పాఠకుల్లో అవగాహన పెంపొందించడమే 'దక్కన్ ల్యాండ్' లక్ష్యం.

పాకాల యశోదారెడ్డి

స్వాతంత్ర్యసంతర తెలంగాణ తొలితరం కథకుల్లో ప్రసిద్ధ కథకురాలు యశోదారెడ్డి. రేడియో ధారావాహిక కార్యక్రమం ద్వారా “మహాలక్ష్మి ముచ్చట్లు” అనే పేరుతో తెలంగాణ భాషను తెలుగు ప్రపంచానికి పరిచయం చేసిన తొలి రచయిత్రి యశోదారెడ్డి.

తెలంగాణ మూరుమూల గ్రామంలో జన్మించి హైద్రాబాదు నగరానికి వచ్చి, విద్యాభ్యాసం చేసి ఒక యూనివర్సిటీలో ప్రొఫెసర్ అవ్వడమనేది ఆనాడు చాలా అసాధారణమైనటువంటి విషయం.

ఆమె 1929 ఆగస్టు 8వ తేదీన మహబూబ్ నగర్ జిల్లాలోని మిడినేపల్లి గ్రామంలో జన్మించింది. అక్కడే ప్రాథమిక విద్యాభ్యాసం చేసింది. ఆమె ఎంత జ్ఞాపక శక్తి కలిగివున్నది అంటే ఒకసారి పాఠశాలకు వెళ్ళినప్పుడు పుస్తకాలు తేనెండుకు ఆమెను క్లాసు బయటే సార్ వుంచినప్పుడు క్లాసు బయటినుంచే ఆమె పాఠం విని ఆ పాఠంలో అక్షరం పొల్లుపోకుండా వినిపించినటువంటి అద్భుతమైన ఏక సంధాగ్రాహి యశోదారెడ్డి.

ఆ తరువాత విద్యాభ్యాసం ముగిస్తున్నటువంటి క్రమంలోనే తెలంగాణ చిత్రకారుడు పి.టి.రెడ్డి గారితో వివాహం జరిగింది. ఆయనతోపాటు నారాయణగూడలోనే ఇల్లు తీసుకొని అక్కడే నివాసం ఏర్పరచుకుని అప్పటి నుంచి ఆమె చనిపోయేంత వరకు ఆ నివాస గృహంలోనే వున్నారు.

ఆమె తెలుగులో హరివంశాల మీద పి.హెచ్.డి చేసింది. సంస్కృత హరివంశం. నాచ సోమనాథుడి హరివంశం, ఎర్రన హరివంశం, భైరవి కవి హరివంశం మొదలైనటువంటి హరివంశాలని తులనాత్మక అధ్యయనం చేసి తన సిద్ధాంత గ్రంథంలో నిరూపించింది.

తులనాత్మక అధ్యయనానికి అది ఒక తొలిమెట్టుగా విమర్శకులు భావిస్తారు. ఆ పి.హెచ్.డి. అనంతరం ఆమె ఉస్మానియా యూనివర్సిటీలో సుదీర్ఘకాలం ప్రొఫెసర్ గా తన విధుల్ని నిర్వర్తించారు.

అధికార భాషా సంఘం అధ్యక్షురాలిగా 1990-93 మధ్య పని చేసింది. అప్పుడు ఆమెవద్ద నేను పర్సనల్ సెక్రటరీగా పనిచేయడం జరిగింది. అప్పుడు యశోదారెడ్డిగారి ప్రతిభ ఏమిటో, ఆమె ఎంత ముక్కుసూటిగా వెళుతుందో, తన అభిప్రాయాలకు విలువ నీయనటువంటి వారిని ఎవరినీ లెక్కచేయనటువంటి స్థితిలో వుంటుందో, ఆమెకు ఎంత సాహిత్య ప్రతిభ ఉన్నదో, సాహిత్య పాండిత్యం వున్నదో నేను దగ్గరినుండి గమనించడం జరిగింది.

ఆమె పరిశోధనా గ్రంథాల్లో మనం పేర్కొనదగినటువంటి సుప్రసిద్ధమైనటువంటి గ్రంథాలు వున్నాయి. వాటిలో ఒకటి ఆంధ్ర సాహిత్య చరిత్ర వికాసం. ఇది ఆంధ్ర సాహిత్య చరిత్ర ఎట్లా వికాసం చెందిందనే విషయాన్ని ఈ గ్రంథంలో తెలియపర్చింది. తన అన్ని గ్రంథాల్ని పరిశీలించినప్పుడు ఆమెకు ప్రాచీన సాహిత్యం మీద ఎంత అధికారం వున్నదో, పాశ్చాత్య సాహిత్యం మీద కూడా అంతే అధికారం వుందని, ఆధునిక సాహిత్యం మీద కూడా అంతే అధికారం వున్నదన్న విషయం మనకు అర్థమవుతుంది. ఆమె రెండో గ్రంథం పారిజాతావహరణ పర్యాలోచనం.

నంది తిమ్మన రాసినటువంటి పారిజాతావహరణ ప్రబంధాన్ని ఆమె అద్భుతంగా విశ్లేషించింది. అదేవిధంగా ఎల్లాప్రెగడ అనే గ్రంథంలో సంస్కృత హరివంశానికి ఎర్రన హరివంశానికి వున్నటువంటి సామ్యభేదాన్ని తులనాత్మకంగా వివరించి చెప్పింది. అదేవిధంగా ఎర్రప్రగడ రాసిన నృసింహ పురాణం అనువాద విధానం గురించి రాసినటువంటి ప్రబంధ వాఙ్మయం. ఇది 1975 ప్రపంచ తెలుగు మహాసభల సందర్భంగా వెలువడినటువంటి గ్రంథం.

ప్రబంధ వాఙ్మయ పరిణామ వికాసాల గురించి చాలా సంక్షిప్తంగా రాసినటువంటి గ్రంథం. చాలా ప్రామాణికంగా రాసినటువంటి గ్రంథం ఇది. ప్రబంధ లక్షణాలేమిటి అని విశ్లేషించి వాటిని మనుచరిత్ర, వసుచరిత్ర, అముక్తమాల్యద, కళాపూర్ణోదయం, పారిజాతావహరణం, విజయవిలాసం మొదలగునటువంటి గ్రంథాల్లో వున్నటువంటి విశిష్టతను తన అద్భుతమైనటువంటి ప్రతిభతో విశ్లేషించింది. అంతేకాకుండా ఆమె పోతన భాగవతుడు, భాగవత కల్పకుసుమావళి అనే గ్రంథాల్లో ఆ పద్యాలకు అద్భుతమైన వ్యాఖ్యానం రాసింది. ఆ వ్యాఖ్యాన మాధుర్యంలో ప్రేక్షకులు, పాఠకులు ఓలలాడారు.

అంటే సాంస్కృతిక ఛందస్సుల మీద ఆమెకు ఎంత అధికారం ఉన్నదో దేశీయం అయినటువంటి ద్విపద మీద కూడా అంతే అధికారం ఉన్నదనే విషయాన్ని మనకు ఈద్విపద వాంగ్మయ గ్రంథం తెలియజేస్తుంది. వారిదే ఇంకొక పరిశోధనాత్మకమైన గ్రంథం “భారతదేశంలో భారతంలో స్త్రీ” అంటే మహాభారతంలో స్త్రీని ఎట్లా వ్యాఖ్యానించింది. భారతదేశంలో స్త్రీ యొక్క స్థానం ఏమిటనేదాన్ని చాలా లోతులోకి వెళ్ళి ఆమె విశ్లేషించింది.

(తరువాయి 8వ పేజీలో)

నిర్మాణాత్మక అభివృద్ధికి నిజాయితీ, నిబద్ధత కలిగిన నిర్దిష్టమైన ప్రణాళికలు అవసరం

మానవ సమాజం మౌలికంగా ఒక్కటే అయినప్పటికీ భౌగోళిక, సామాజిక, రాజకీయ, ఆర్థిక, సాంస్కృతిక, ప్రాకృతిక వనరులలో విభిన్నతల వల్ల వైరుధ్యాలతో కూడిన, వైవిధ్యంతో కూడిన సంకలితగా ఉంటుంది. ఆ ప్రయోజనాలను తీర్చగలిగిన అభివృద్ధి విధానాల రూపకల్పనలోనూ ఈ విభిన్నత ప్రధాన పాత్ర పోషిస్తుంది.

సాధ్య, అసాధ్యాలతో నిమిత్తం లేకుండా తాత్కాలిక, ఆకర్షిత వాగ్దానాలతో అధికారంలోకి వచ్చే వివిధ ప్రభుత్వాలు తమ తమ రీతుల్లో అమలుపరిచే ఆర్థిక విధానాలు, పథకాలు ప్రజల సమగ్ర, సమస్త ప్రయోజనాలు నెరవేర్చలేకపోతున్నాయి.

దీనివల్ల ఎప్పటికప్పుడు ఈ సామాజిక, ఆర్థిక, ప్రాకృతిక పరిణామాలకు కారణమైన మౌలిక భావనలను పునర్మూలంకనం చేసుకోవాల్సిన అవశ్యకత ఏర్పడుతుంది.

ప్రజలు తమ ఓటుతో తమకొక ప్రభుత్వాన్ని ఏర్పరచుకుంటారు. తమ మనుగడకి ఆ ప్రభుత్వమే భరోసా అని నమ్ముతారు. ఆ ప్రభుత్వాలు ప్రజల ఆయా ప్రయోజనాలకు అనుగుణంగా కృషి చేయాల్సి ఉంటుంది. మనది వ్యవసాయక దేశం. వ్యవసాయానికి అనుకూలమైన భూమికి కొదవలేదు. పుష్కలమైన నీటి వనరులున్నాయి. మానవ శ్రమ అపారం. వీటి మధ్య సమన్వయం సాధ్యం చేయాలి. ఆరోగ్యమైన సమాజం కోసం సరైన వైద్యరంగాభివృద్ధి జరగాలి. జ్ఞానవంతమైన సమాజం కోసం విద్యను అందరికీ అందించాలి. శబ్ద, వాయు, జల, భూగర్భ కాలుష్యం లేని పారిశ్రామిక రంగంలో అభివృద్ధి జరగాలి. పెరుగుతున్న జనానికి అనుగుణంగా ఆవాస నివాస నిర్మాణాలు, రవాణా సౌకర్యాలు, మెరుగైన పారిశుద్ధ్య సేవలు అందించాలి. డ్రైనేజీ నిర్మాణం జరగాలి. ప్రకృతి వివత్తుల నుంచి రక్షణ పొందేందుకు అవసరమైన వర్షావరణ పరిరక్షణ చర్యలు తీసుకోవాలి. భౌగోళిక, నైసర్గికతలలోని ఔన్నత్యాన్ని, ప్రత్యేకతలను కాపాడుకోవాలి.

ఈ కృషిలో తీసుకునే అన్ని చర్యలూ పారదర్శకంగా ఉండాలి. ప్రజలను భాగస్వాములను చేయాలి.

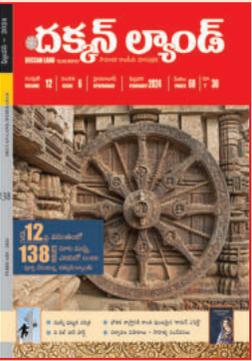
ఎన్నికలకు ముందే అన్ని రాజకీయ పక్షాలు తమ మేనిఫెస్టోలో తాము చేయగలిగిన, తమకు సాధ్యమైన అంశాలనే వాగ్దానం చేయాలి. అందులో నిజాయితీ, నిబద్ధత ఉండాలి.

ప్రభుత్వాలు మారొచ్చు. కాని ప్రజా జీవితం, అవసరాలు, పరిష్కారాలు ప్రధానం కనుక ప్రభుత్వాలు తాత్కాలిక ప్రయోజనాల కోసం కాక శాశ్వత పరిష్కారాల కోసం, సమగ్రమైన, సుస్థిరమైన, నిజాయితీతో కూడిన నిర్దిష్టమైన ప్రణాళికలు అవసరమని గుర్తించాలి. దీనికి విడివిడి ప్లాన్లు కాక ఒక సమగ్రమైన మాస్టర్ ప్లాన్ రూపొందించుకోవాలి. ఈ రూపకల్పనలో వివిధ రంగాలకు చెందిన నైపుణ్యం, అనుభవం గలిగిన మేధావులను, ఆయా రంగాల ప్రభుత్వ అధికారులను, ఆ ప్రాంత ప్రజలను భాగస్వాములను చేయాలి.

అభివృద్ధి చెందిన సాంకేతిక జ్ఞానం మానవ శ్రమ వినియోగాన్ని తగ్గించాలి. ప్రజల బుద్ధి వినియోగానికి దోహదం చేయాలి.

వేదకుమార్.యం

(మణికోండ వేదకుమార్)
ఎడిటర్

(6వ పేజీ తరువాయి)

ఇందులో వున్నటువంటి స్త్రీ పాత్రను సాంప్రదాయక దృక్కోణం నుంచి, ఆధునిక దృక్కోణం నుంచి కూడా విశ్లేషించడం ఇక్కడ గమనించవలసిన విషయం.

సాంప్రదాయక దృక్కోణం నుంచి కుంతీ, ద్రౌపది, గాంధారి, సుధేష్ఠ, ఉత్తర, దమయంతి, శకుంతల మొదలైనటువంటి పాత్రల్ని విశ్లేషించింది. ఇక ఆధునిక దృక్కోణం నుంచి ప్రద్యేషిని అనే ఒక కథానాయిక కథని విశ్లేషించింది. పుట్టుగుడ్డి అయినటువంటి ధీర్ఘతముని భార్య అయినటువంటి ఈ ప్రద్యేషిని ఒక ఆధునిక స్త్రీలాగా ఎట్లా భర్తని ఇంటి నుంచి వెళ్ళగొట్టిందో ఆమె అద్భుతంగా దీంట్లో విశ్లేషించింది. అంటే నన్ను వెళ్ళిపోమ్మంటున్నావు అని భర్త అడిగినపుడు ఒక తర్కబద్ధమైనటువంటి సమాధానం ఆమె ఎట్లా చెప్పిందో ఇక్కడ వివరించింది.

“పతియు భరియించు కావున భర్త అయ్యే, భామ భరియింపబడును గావున భార్య అయ్యే పరగనయ్యెమలయందు వీడ్వడియే విల్లులోన ఎల్లకాలము భరియింతుగాన” కాబట్టి సంపాదన లేకుండా తిని కూర్చొని నామీద ఆధిపత్యం చేస్తున్నట్లుంటే నేనెట్లా భరిస్తాను. కాబట్టి నువ్వు సంపాదించి నన్ను భరియిస్తే నువ్వు భర్తవు, నువ్వు సంపాదించకుండా తిని కూర్చొని పైగా నామీద ఆధిపత్యం చెలాయించడం అనేది సరియైనటువంటిది కాదు. కాబట్టి నువ్వు నాకు భర్తగా వుండటం తగదు అని చెప్పి ఇంటి నుంచి ఆమె ఎట్లా బయటికి వెళ్ళగొట్టింది అని చెప్పే ఒక ఆధునిక దృక్కోణం నుంచి విశ్లేషించింది యశోదా రెడ్డి.

అదేవిధంగా ఆ గ్రంథంలో ఉపసంహారం అనే భాగంలో “మారుతున్న సమాజంలో స్త్రీ” అనే శీర్షిక కిందామె ఈవిధంగా అన్నది. “స్త్రీకి సమాన హక్కులు ఉండాలని, స్త్రీ సమస్యా పరిష్కారం కోసం కృషి చేయాలని” అందుకే ఈ గ్రంథాన్ని రాశానని ఆమె పేర్కొన్నారు. అంటే ఆమె కేవలం పరిశోధన కోసం కాకుండా ఆధునిక దృక్కోణం నుంచి అసలు స్త్రీ గురించి మాట్లాడటమే స్త్రీ పాత్రల గురించి మాట్లాడటమే ఆధునిక దృక్కోణం వున్నట్లు మనకు అర్థమవుతుంది.

అంతేకాకుండా ఆమె హిందీ కవయిత్రులు అనే పుస్తకాన్ని కూడా అనువాదం చేసింది. అంటే దాని ద్వారా స్త్రీపట్ల ఆమెకు ఒక ప్రత్యేకమైనటువంటి అభిలాష వున్నదన్న విషయం మనకు ఈ గ్రంథాల వల్ల తెలుస్తుంది.

ఈ పరిశోధనాత్మకమైనటువంటి, విమర్శనాత్మకమైనటువంటి గ్రంథాలే కాదు. ఆమె అద్భుతమైనటువంటి కథలు రాసింది. ఆమె కథల్ని నేషనల్ బుక్ ట్రస్ట్ “ఉత్తమ కథలు” అనే పేరుతో ఒక

సంపుటిగా వెలువరించింది. అచ్చమైన తెలంగాణ గ్రామీణ జీవితాలను కల్పనకు, వాస్తవికతకు మధ్య అంతరాన్ని చెరిపివేసిన ముత్యాల లాంటి కథలు ఇవి.

యశోదా రెడ్డి కథలు మంచిని పెంచే కథలు, మానవత్వాన్ని తట్టిలేసే కథలు, ఆర్థిక నిండిన కథలు, వేలాది తెలంగాణ భాషా పదాలను, సంస్కృతీ వైవిధ్యాలను, మాటతీరును బంగారంలో వజ్రాల్లా తన కథలో పొదిగారు.

భాష, సంస్కృతి, నుడికారం, మానవ సంబంధాలు, పరిణామాల చిత్రణ, ప్రధాన లక్ష్యం అయినప్పటికీ గ్రామీణ జీవనం వారి వారి వ్యక్తిత్వాలు, జీవన ప్రమాణాలు దశాబ్దాల తరబడి ఎలా కొనసాగాయో సామాజిక శాస్త్రాల కన్నా మిక్కిలి శక్తివంతమైన కథల్లో చిత్రీకరించారు.

ఈ వ్యాఖ్యానం ఆమెయొక్క కథల విశిష్టతను తెలియజేస్తుంది. ఆమె ‘ధర్మశాల’ అనే కథా సంపుటిలో 24 కథల్ని,

అదేవిధంగా “మా ఊరి ముచ్చట్లు” అనే కథా సంపుటిలోనూ, ఎచ్చమ్మ కథలు అనే కథా సంపుటిలోనూ తెలంగాణా మాండలిక మాధుర్యాన్ని చాలా అద్భుతంగా వ్యక్తం చేసింది.

అంటే తెలంగాణ భాషను ఎవ్వరూ పట్టించుకోనటువంటి పరిస్థితుల్లో తెలంగాణ భాషకు ప్రాధాన్యత నిచ్చి తన కథల్లో తెలంగాణ భాష విశిష్టతను ఉదాహరణ సహితంగా వ్యక్తం చేసింది. ఈ కథాసంపుటితో పాటు “భావిక”, “ఉగాదికి ఉయ్యాల” అనే కవితా సంపుటిలను కూడా ఆమె వెలువరించింది.

తన స్త్రీ దృక్కోణాన్ని గురించి చెప్తూ స్త్రీలంటే ఎవరనుకున్నారు. మీరుగు దిశతిప్పిన బొమ్మలా

మీ చేతిలో చిత్పిలా, మీకు వీచే విననకర్రలా, పీక్వాసోపానాలా, సాగనివ్వం. ఇక ఈ పురుషుల హతకుల సార్వభౌమత్వం కూలిపోతుంది. ఈ ఎద్దు మొద్దుల అహంభావన అధికారం. సాగుతుందిక స్త్రీ చైతన్య రథం’ అని తన స్త్రీ దృక్కోణాన్ని, స్త్రీకి, పురుషుడికి సమాన హక్కులుండాలనే దృక్కోణాన్ని తన కవిత్యంలో వ్యక్తం చేసింది.

సమతాభావనని తన కవితాసంపుటిల్లో వ్యక్తం చేసింది. ఈ రకంగా ఒక పండితురాలిగా, ఒక వక్తగా ఒక పరిశోధకురాలిగా, ఒక విమర్శకురాలిగా, ఒక కథకురాలిగా ఒక కవయిత్రుగా విభిన్నమైనటువంటి పాత్రల్ని పోషించినటువంటి బహుముఖ ప్రజ్ఞాశాలి యశోదారెడ్డిగారు.

(తెలంగాణ ప్రభుత్వం భాషా సాంస్కృతిక శాఖ ప్రచురించిన ‘తెలంగాణ తేజోమూర్తులు’ నుంచి)

- డా॥ సుంకిరెడ్డి నారాయణరెడ్డి

m : 98856 82572

e:narayanareddy.sunkireddy@gmail.com

ముల్కీ పుట్టుక చరిత్ర

ఉద్యోగం అనేది వ్యక్తులలో మానసికంగా భద్రతా భావాన్ని, ఆత్మవిశ్వాసాన్ని, ధైర్యాన్ని, సమాజంలో గుర్తింపును, స్థాయిని సమకూర్చి పెడే అదే నిరుద్యోగం వ్యక్తులలో అభద్రతా భావాన్ని అధైర్యాన్ని, ఆత్మవిశ్వాసం లేకపోవడాన్ని కల్గిస్తుంది. అందుకే ఆధునిక సమాజంలో మనిషికి ఉద్యోగం అనేది క్రమంగా ఓ జీవనాధారంగా పరిణామం చెందింది. ఉద్యోగాల కోసం ప్రతి నిరుద్యోగి ప్రయత్నించడం సహజం. ఉద్యోగాలు లభించిన కుటుంబాలు ఆనందంగా సుఖశాంతులతో ఉంటే నిరుద్యోగుల కుటుంబాలు నిరాశ నిస్పృహలతో అభద్రతా భావంతో కొట్టుమిట్టాడుతాయి. ఉద్యోగం సగటు మనిషి జీవితానికి భద్రత కల్పిస్తుంది. అందుకేనేమో ఉద్యోగం పురుష లక్షణమని పలువురు వ్యాఖ్యానించింది. ఉద్యోగాలు ఒక్క ప్రజాస్వామ్య వ్యవస్థలోనే కాదు ఉండేది. రాచరిక వ్యవస్థలో కూడా ఉంటాయి. ప్రజాస్వామ్య వ్యవస్థలో అధికంగా ఉంటే రాచరిక వ్యవస్థలో తక్కువగా ఉంటాయి అంతే తేడా. తెలంగాణ ప్రాంతం చరిత్రలో కొన్ని శతాబ్దాల కాలంపాటు, 1948 వరకు రాచరిక వ్యవస్థలో కొనసాగింది. 1948 వరకు తెలంగాణ ప్రాంతాన్ని పాలించిన బహమనీలు, కుతుబ్ షాహీలు, అనఫ్ జాహీలు తమ ప్రభుత్వ యంత్రాంగంలో స్థానిక తెలంగాణ వాసులను విస్మరించి వివిధ కారణాలతో స్థానికేతరులకు ఉద్యోగాలు కట్టబెట్టేవారు. దీన్ని స్థానిక నిరుద్యోగులు నిరసించి ఉద్యమబాట పట్టిన ఉదంతాలు కోకొల్లలు. వీరి కాలంలో ఉద్యోగాల కోసం స్థానిక మరియు స్థానికేతరుల మధ్య పోటీ తీవ్రంగా ఉండేది. ఈ తీవ్రమైన పోటీ స్థానికుల మరియు స్థానికేతరుల మధ్య వైషమ్యాలకు, వైరుధ్యాలకు, వివాదాలకు దారి తీసింది. స్థానిక మరియు స్థానికేతరుల మధ్య జరగిన ఈ వివాదాలకు సుదీర్ఘ చరిత్ర ఉంది. ఆ చరిత్ర క్రమములోనే బహమనీల, కుతుబ్ షాహీల, అనఫ్ జాహీల రాజ్యాలకు కాలదోషం పట్టింది.

ముల్క్ అనగా దేశం. ముల్కీ అనగా దేశీయుడు లేదా స్థానికుడు అని అర్థం. ముల్కీ ఉద్యమానికి దాదాపు 500 సంవత్సరాల చరిత్ర ఉంది. దక్కన్ లో వివిధ రాజవంశాల కాలంలో అనేక ముల్కీ ఉద్యమాలు తలెత్తినాయి. క్రీ.శ. 1294-1351 మధ్యకాలంలో కాకతీయ సామ్రాజ్యంపై ఢిల్లీని పాలించిన పాలకుల కన్ను పడింది. ఢిల్లీని పాలించిన అల్లావుద్దీన్ ఖిల్జీ, మహ్మద్ బీన్ తుగ్లక్ సైన్యాలు ఓరుగల్లును ఆక్రమించుకుని తిరిగి ఢిల్లీకి

వెళ్ళిపోగా వారి సైన్యంలోని కొంత సైన్యాన్ని దాని నాయకున్ని ఇక్కడే ఉంచి ఆ సైన్యాధిపతి ద్వారా పరిపాలన కొనసాగించేది. ఢిల్లీ సుల్తాన్ మహ్మద్ బీన్ తుగ్లక్ ఢిల్లీ వెళ్ళిపోగానే తుర్కీ లేదా ఆఫ్ఘన్ సేనానాయకుడైన జఫర్ ఖాన్ తిరుగుబాటు చేసి బహమనీ రాజ్యాన్ని స్థాపించాడు. దక్షిణ భారతదేశంలో ఏర్పడ్డ తొలిముస్లిం రాజ్యం ఇదే. ఖీల్జీ, తుగ్లక్ సైన్యాలతోపాటు దక్షిణ భారత దేశానికి వచ్చి స్థిరపడిన వారినందరిని దక్కనీలు అన్నారు. బహమనీ సుల్తానుల కాలంలో వీరు దక్కనీలుగా అనగా స్థానికులుగా చెలామణి అయి అనేక పదవులు, ఉద్యోగాలు నిర్వహించారు. బహమనీలు కాలంలోనే ఇరాన్, ఇరాక్, అరేబియా, టర్కీల నుండి వచ్చి దక్కన్ లో స్థిరపడ్డ వారిని అపాకీలు అనేవారు. దక్కనీలుగా పిలువబడ్డ స్థానికేతరులంతా షియాలు. వివిధ దేశాల నుండి వచ్చిన ఈ అపాకీలు వర్తక వాణిజ్యాలలో స్థిరపడి సైన్యంలో, ఉన్నత ఉద్యోగాలలో మంత్రిపదవుల్లో స్థిరపడ్డారు. దక్కనీలంతా రెండవ శ్రేణి పౌరులుగా చిన్నచిన్న ఉద్యోగాలు చేసుకునేవారు. క్రమంగా దక్కనీలు అపాకీల మధ్య అంతరాలు పెరిగి శతృత్వం ఏర్పడి మతవిభేదాలు కూడా పొడసుపినాయి. బహమనీ పాలకుడైన ఒకటవ అహ్మద్ షా 1422-25 కాలంలో ప్రధానిగా ఉన్న ఖలఫ్ హాసన్ బఖ్షీ అపాకీ కావడంతో అతను అపాకీలకు ఉన్నత పదవులు దక్కనీలకు చిన్న ఉద్యోగాలిచ్చేవారు.

దీన్ని జీర్ణించుకోలేని దక్కనీలు గుజరాత్ యుద్ధంలో అహ్మద్ షాకు సహాయనిరాకరణ చేయడంతో అతను ఆ యుద్ధంలో ఓటమి పాలయ్యాడు. రెండవ మహ్మద్ షా 1436-589 లలో దక్కనీల సహాయనిరాకరణతో శత్రువుల చేతిలో చిక్కి హతుడైనాడు. ఆ పిదప మూడవ మహ్మద్ షా 1463-1482 కాలంలో ప్రధానిగా ఉన్న మహ్మద్ గవాన్ కూడా అపాకీయే. ఇతను బీదరులో విశ్వవిద్యాలయాన్ని స్థాపించి అక్కడ బోధన బోధనేతర సిబ్బందితోపాటు విద్యార్థులందరిని అపాకీలనే నియమించారు. ఇతని కాలంలో అపాకీలకు దక్కనీలకు మధ్య వైషమ్యాలు వైరుధ్యాలు తారాస్థాయికి చేరుకున్నది. ఇలాంటి ముల్కీ గైర్ ముల్కీ అంతకలహాలు అనేకం జరిగి చివరికి 1525 లో బహమనీ రాజ్యం పతనమై ఐదు ముస్లిం రాజ్యాలు ఏర్పడ్డవి. అందులోనిదే గోల్కొండ కుతుబ్ షాహీ రాజ్యం. కుతుబ్ షాహీలు 1512-1687 వరకు గోల్కొండ ప్రాంతాన్ని పాలించారు. కుతుబ్ షాహీలు అపాకీలే అయినప్పటికీ ఉద్యోగాలలో స్థానికులకు ప్రాధాన్యత ఇవ్వడంతో

స్థానిక స్థానికేతరుల మధ్య వైరుధ్యాలు చాలా వరకు తగ్గాయి. ఈ స్థానికేతర రాజులను ప్రజలు స్థానికులుగానే పరిగణించారు. అందుచే వీరి కాలంలో ముమ్మీ సమస్య తలెత్తలేదు.

అసఫ్ జాహీలు మొగలు చక్రవర్తి ప్రతినిధిగా ఉత్తర భారతం నుండి వచ్చి స్వతంత్ర హైదరాబాద్ రాజ్యాన్ని స్థాపించుకున్నారు. వీరికి ఉత్తర భారతీయులతో ఉన్న సంబంధాల పట్ల అనేక మంది ముస్లింలు లక్నో, ఢిల్లీ, ముర్షిదాబాద్, అవద్ ప్రాంతాలనుండి హైదరాబాదుకు వలసవచ్చి ఇక్కడి ఉద్యోగాలలో స్థిరపడిపోయారు. నిజాం ఉల్ముల్క్ అసఫ్ జాహీ రాజ్యాన్ని 1724లో స్థాపించింది. ఈయన వచ్చినప్పుడు అతనికి విశ్వాస పాత్రులైన పెక్కుమందిని ఇక్కడికి తీసుకొచ్చి వారికి జాగీర్లు కీలకమైన పదవులు కట్టబెట్టింది. వీళ్లంతా స్థానికేతరులే. 1857లో సిఫాయిల తిరుగుబాటులో ఉత్తరభారతంలో కల్లోల పరిస్థితి ఏర్పడింది. అక్కడి వారికి శాంతియుత జీవన గడపడానికి దక్కన్ సురక్షిత ప్రాంతంగా కనిపించింది. అక్కడ ఉద్యోగాలు కోల్పోయిన వారితోపాటు వృత్తివిద్యానిపుణులంతా హైదరాబాదుకు వలసవచ్చి వివిధ ఉద్యోగాలలో స్థిరపడిపోయినారు. నాల్గవ, ఐదవ, ఆరవ నిజాంల కాలంలో ఏకధాటిగా ముప్పది సంవత్సరాలు ప్రధానిగా ఉన్న సాలార్ జంగ్ తన సంస్కరణల అమలుకై అలీఘర్ విశ్వవిద్యాలయం నుండి మరియు ఇతర ప్రాంతాలనుండి విద్యావంతులను హైదరాబాద్ రప్పించారు. ఆ క్రమములో వచ్చినవారే కాదు స్థూలు, ఖత్రీలు, బిల్గ్రాం, సఖ్వీ, మాధూర్, చటోపాధ్యాయ వంటి ప్రముఖ వంశస్తులు. మద్రాసు లాంటి ప్రాంతాలనుండి ఇంగ్లీషు పండితులు కూడా అప్పుడే రావడం జరిగింది. వలస వచ్చిన వారంతా ఇక్కడే స్థిరపడి వారు తమ బంధుమిత్రులందరిని ఇక్కడికి రప్పించి తమ పలుకుబడిని ఉపయోగించి వారికి ఉద్యోగాలను జాగీర్లను ఇప్పించారు. హైదరాబాద్ సంస్కృతిపై నాన్ ముల్కీల ప్రభావం వారి ఆధిపత్య ధోరణిని పసిగట్టిన ఐదవ నిజాం అష్టలుద్దౌలా ముల్కీలను విద్యావంతులుగా తీర్చిదిద్ది వారినే ఉద్యోగాలలో నియమించాలని 1868 లో అభిప్రాయపడి అధికారులకు ఆదేశాలిచ్చారు. కానీ బ్రిటీష్ వాళ్ళ జోక్యంతో అతని ఆదేశాలు అమలు కాలేదు. దీన్ని ఆసరగా చేసుకుని దివాన్ సాలార్ జంగ్ అనేక మంది స్థానికేతరులను ఉద్యోగాలలో నింపాడు. దీంతో ముల్కీలకు నాన్ ముల్కీల మధ్య వైషమ్యాలు వైరుధ్యాలు పెరిగినవి. దీనికి తోడుగా ఆరవ నిజాం మహబూబ్ అలీఖాన్ 1884 లో అప్పటివరకు అధికార భాషగా

కొనసాగుతూ వచ్చిన పర్షియన్ స్థానంలో ఉర్దూను అధికార భాషగా చేసిండు. అయితే నిజాం ప్రవేశపెట్టింది లిఖ్నవీ ఉర్దూ. అది అపాకీలు వాడే భాష. స్థానికులది దక్కనీ ఉర్దూ. ఇది లిఖ్నవీ ఉర్దూకు భిన్నమైంది. కోర్టుల్లో ప్రభుత్వ కార్యాలయాల్లో లిఖ్నవీ ఉర్దూనే వాడేవారు. ఉన్నత ప్రభుత్వ ఉద్యోగాలకు ఇంగ్లీషు పరిజ్ఞానం అవసరమని స్థానికులకు ఇంగ్లీషు పరిజ్ఞానం లేదనే మిషతో బయటి రాష్ట్రాలవారిని నియమించేవారు. చేసేది ఒకే ఉద్యోగమైనా స్థానికేతరులకు ఎక్కువ జీతాలిచ్చి స్థానికులకు తక్కువ జీతాలిచ్చే వారు. 1886 లో హైదరాబాద్ సివిల్ సర్వీసు ఉద్యోగుల్లో 246 మంది ముల్కీలుంటే 230 మంది నాన్ ముల్కీలు.

ఉద్యోగుల సివిల్ లిస్ట్ 1886				
1. హైదరాబాదు (స్థానికులు)	246	52%	వేతనాలు	42%
2. బ్రిటీష్ ఇండియా స్థానికేతరులు	230	48%	వేతనాలు	58%

బ్రిటీష్ ఇండియా నుండి వచ్చిన నాన్ ముల్కీల వివరాలు

1. మద్రాసు, బొంబాయి ప్రెసిడెన్సీ	97	20%	వేతనాలు	24%
2. మద్రాసు ప్రెసిడెన్సీ	66	14%	వేతనాలు	11%
3. బొంబాయి ప్రెసిడెన్సీ	36	8%	వేతనాలు	8%
4. యూరపు దేశాలు	24	5%	వేతనాలు	13%
మొత్తం	230	48%	వేతనాలు	58%

ముల్కీ ఉద్యోగుల సంఖ్య నూటికి 52 వరకున్నా వేతనాలలో వారికి లభించిన వాటా 42 శాతం మాత్రమే. నాన్ ముల్కీల సంఖ్య నూటికి 48 మాత్రమే ఉన్నా వారికి వేతనాలలో లభించిన వాటా 58 శాతం వరకు ఉండేది. హైదరాబాదు రాజ్యంలో ఉర్దూభాషకు సైతం ముల్కీ నాన్ ముల్కీ గొడవలుండేవి. నాన్ ముల్కీ ఉర్దూ అంటే ఉత్తరాది లేదా లఖ్నవీ ఉర్దూ అని దానినే బాబాయ్ ఉర్దూ (ఉర్దూ పిత) అనేవారు. దీనికి డాక్టర్ అబ్దుల్ హక్ సారథ్యం వహించగా దక్కనీ ఉర్దూకు డాక్టర్ ఖాదీర్ మొహియుద్దీన్ జోర్ సారథ్యం వహించేవారు. ఉత్తరాది ఉర్దూను ఇదా-రే-అబాయత్ ఉర్దూ అనే సంస్థ పోషించిగా, దక్కనీ ఉర్దూను అంజుమన్ తరక్కీ ఉర్దూ అనే సంస్థ పోషించేది. 1884-1894 మధ్యకాలంలో

నాన్ ముల్కీల పెరుగుదల ఉద్యోగాల్లో 48 శాతం నుండి 66 శాతానికి పెరిగింది. 1889 లో హైదరాబాద్ దివాన్ గా బాధ్యతలు చేపట్టిన అస్సాన్ జా ముల్కీలకు న్యాయం చేయలేకపోయాడని హైదరాబాద్ రికార్డు పత్రిక పేర్కొంది. 19వ శతాబ్దం చివరి నాటికి హైదరాబాద్ లోని ఉన్నత ఉద్యోగాలన్నీ నాన్ ముల్కీల చేతుల్లోకి పోయినవి. ఉస్మానియా యూనివర్సిటీలో పాఠ్యగ్రంథాల అనువాదం కోసం ఏర్పడిన దారుల్ తర్జుమా ఉత్తరాది ఉర్దూనే వాడేది. ఈ విశ్వవిద్యాలయంలోని బోధనా సిబ్బంది అంతా స్థానికేతరులే. స్థానిక, స్థానికేతర ఉద్యోగస్థులకు సంబంధించిన వివరాలు అధికారికంగా మనకు లభ్యమవుతుంది. 1886 నుండి మాత్రమే అంతకుముందు లేవు. స్థానిక తెలంగాణ ఉద్యోగస్థులలో అత్యధికం ముస్లింలు. స్థానికేతర ఉద్యోగస్థులలో కూడా ఉత్తరాది రాష్ట్రాలకు చెందిన ముస్లింలు కాయస్తలే అధికం. స్థానికేతర ఉద్యోగస్థుల్లో బ్రిటీష్ ఇండియాలో తర్ఫీదు పొంది పదవీపరమణ జేసిన ఇండియన్ సివిల్ సర్వీస్ ఉద్యోగస్థులు, ఢిల్లీలో ముస్లిం రాజ్యం పతనం కావడంతో అక్కడ ఉద్యోగాలు కోల్పోయిన అక్కడి ఉన్నత ఉద్యోగస్థులు మరియు ఆలిగడ్ విశ్వవిద్యాలయంలో ఉన్నత విద్యనభ్యసించిన వాళ్లు హైదరాబాదు రాజ్యంలోని ఉద్యోగాల కొరకు బారులు కట్టేవారు.

1884లో జరిగిన 421 నియామకాల్లో 274 మంది అంటే 65 శాతం స్థానికులు వాళ్ళ జీతభత్యాలు 37 శాతంగా ఉంటే మిగతా 147 మంది స్థానికేతరులు అంటే 35 శాతం వీళ్ళ జీతభత్యాలు 63 శాతంగా ఉండేవి. 1894లో ప్రభుత్వం విడుదలచేసిన సివిల్ లిస్ట్ ప్రకారం హైదరాబాద్ రాష్ట్రంలో ఉన్న మొత్తం గెజిటెడ్ ఆఫీసర్లు 680 మంది వీరిలో స్థానికేతరులు 447 మంది స్థానికులు 233 మంది.

స్థానికులు సమర్థులు కారని పెద్దగా తెలివిగలవారు కాదని వారికి అధికారమిస్తే హైదరాబాద్ పాలనాయంత్రాంగం కుప్పకూలుతుందని స్థానికేతరులు వాదించేవారు. ఉన్నత ఉద్యోగాలలో వున్న ఈ స్థానికేతరులు కిందిస్థాయి ఉద్యోగాలకు తమ బంధుమిత్రులను తెచ్చుకుని నింపేవారు. దీంతో అప్పటికే ఆలిగడ్ ముస్లిం యూనివర్సిటీ బనారస్ హిందూ యూనివర్సిటీ మరియు నిజాం కాలేజీలలో ఆంగ్లమాధ్యమంలో ఉన్నత విద్యనభ్యసించి వచ్చిన తొలితరం హైదరాబాద్ రాష్ట్ర విద్యావంతులకు సంస్థానంలో కొలువులు లభించుట దుర్లభంగా మారింది. హైదరాబాద్ స్టేటులో విద్యాబోధనంతా ఉర్దూ మాధ్యమంలోనే కొనసాగేది. ప్రాథమిక స్థాయినుండి ఉన్నత విద్యవరకు అంతా ఉర్దూ మాధ్యమంలోనే కొనసాగేది. ఉర్దూ మాధ్యమంలో విద్యాభ్యాసం చేసిన వీరికి తాము పుట్టిపెరిగిన హైదరాబాద్ రాష్ట్రంలో ఉద్యోగాలు దొరక్క పక్కరాష్ట్రాలకెళ్ళి ఉద్యోగాల కోసం ప్రయత్నిస్తే మీవన్నీ ఉర్దూ చదువులే దేనికి పనికిరాని చదువులని తిరస్కరించేవారు. 1910 లో నాటి ప్రభుత్వం ఉద్యోగ నియామకాలకు సంబంధించి

ఒక కీలకమైన ప్రకటన చేసింది. గైర్ ముల్కీల ఉద్యోగాలన్నీ తాత్కాలిక మైనవనీ, స్థానికులకు తగినన్ని అర్హతలున్నప్పుడు వారినే నియమించాలని స్థానికేతరులను నియమించరాదని పేర్కొంది. కానీ అనేక కారణాల వల్ల ఈ ఉత్తర్వులు అమలు కాలేదు. దాంతో నిరాశకు నిస్పృహలకు లోనైన తెలంగాణ ప్రాంతపు విద్యావంతులు స్థానికులకు ఉద్యోగాలలో ప్రాధాన్యత ఇవ్వాలనే వాదనను లేవనెత్తారు. క్రమంగా స్థానికులకే ఉద్యోగాలివ్వాలనే నినాదం బలపడి 1910-1918 మధ్యకాలంలో ఉద్యమరూపం సంతరించుకుంది. బలపడుతున్న ఉద్యమాన్ని దృష్టిలో ఉంచుకుని నాటి ఏడవ నిజాం మీర్ ఉస్మాన్ అలీఖాన్ కుర్దార్ 1354 ఎఫ్లో (1919) ముల్కీ నిబంధనలను ప్రకటించారు. ముల్కీ అంటే స్థానికుడని, ప్రాంతంవాడని అర్థం.

ఈ ముల్కీ నిబంధనల ప్రకారం హైదరాబాద్ రాష్ట్రంలోని ఒకస్థాయి వరకు ఉద్యోగాలన్నీ స్థానికులకే చెందుతాయి. స్థానికేతరులు ఈ ఉద్యోగాలకు అనర్హులు. స్థానిక అభ్యర్థి అంటే ఇక్కడే పుట్టిపెరిగినవాడు లేదా కనీసంగా 15 సంవత్సరాల నుండి ఇక్కడే స్థిరనివాస మేర్పరచుకుని నివాస ముంటున్న వారు, తిరిగి తమ స్వస్థలానికి పోవాలనే ఆలోచన లేని వాళ్లు. అట్లాంటి వాళ్లు ఉద్యోగ విరమణ విధవకూడా ఇక్కడే నివాసముంటామనే ప్రమాణపత్రాన్ని మెజిస్ట్రేటు నుండి పొందిన వారు మాత్రమే స్థానికులుగా లేదా ముల్కీలుగా పరిగణించబడతారు. స్థానికేతరులను పెళ్ళిచేసుకున్న స్థానిక మహిళలు హైదరాబాద్ రాష్ట్రంలో ఉన్నంతకాలం వాళ్లు స్థానికులుగానే పరిగణించబడతారు. పెళ్ళి పిదప స్వరాష్ట్రం వదిలి వేరే ప్రాంతానికి వెళ్లి మళ్ళీ ఏవైన కారణాలవల్ల భర్త చనిపోయిన పిదపగానీ లేదా విడాకులు తీసుకునిగానీ వాళ్లు తిరిగి వెనక్కి వాస్తే వారిని ముల్కీలుగానే పరిగణిస్తారు. స్థానిక హైదరాబాద్ రాష్ట్ర నివాసి స్థానికేతర మహిళను పెళ్ళిచేసుకుంటే అట్టి స్థానికేతర మహిళ హైదరాబాద్ రాష్ట్రంలో ఉన్నంతకాలం స్థానికురాలిగానే పరిగణించబడుతుంది. హైదరాబాదు రాష్ట్రంలో పనిజేసే స్థానికేతర ఉద్యోగస్థులు 15 సంవత్సరాలు ఇక్కడే నివాసముండి ఉద్యోగాల్లో కొనసాగితే వారి పిల్లలను స్థానికులుగా పరిగణిస్తారు. ఈ నిబంధనలన్నీ ఒకస్థాయి ఉద్యోగాలకే వర్తిస్తాయి. గెజిటెడ్ ఉద్యోగాలకు ముఖ్యంగా పర్యవేక్షనాధికారాలతో కూడిన ఉన్నత ఉద్యోగాలకు వర్తించవు. అంతేగాకుండ కొన్ని ఉద్యోగాలకు స్థానిక అభ్యర్థులు దొరక్కంటే స్థానికేతరులను నియమించుకోవచ్చు అనే మినహాయింపు ఉండేది. హైదరాబాద్ రాష్ట్రంలో ఉన్నత ఉద్యోగాలలో వున్న స్థానికేతరులు ఈ ముల్కీ నిబంధనలలో ఉన్న లొసుగులను, మినహాయింపులను వాడుకుని ఉద్యోగాల్లో స్థానికేతరులను నింపేవారు.

- ప్రొ.జి.లక్ష్మణ్, m : 9849136104
e : laxmangadeou@gmail.com

స్వర్ణసంహిత

మనకు అసలు పరిచయం అవసరం లేని లోహం బంగారం, ఆఫ్రికాలోని అడవి బిడ్డల నుండి అమెరికా లోని స్టాక్ మార్కెట్ మదువరుల దాక అందరు కావలనుకునేది ఈ బంగారాన్నే. మానవుడు సంఘజీవిగా మారిన తొలి దశ నుండి నేటి వరకు అన్ని నాగరికతలకు అవసరమైన పదార్థం ఏదన్నా ఉందంటే అది బంగారమే. విలువయిన దాన్ని, అరుదైన వాటిని బంగారం తోటే పోలుస్తారు. నాగరికత తొలిదశ నుండి బులియన్ గా ఉపయోగపడి నేటి వరకు అలాగే కొనసాగుతోంది. సాంకేతికత పెరుగుతున్న కొద్ది దీని ఉపయోగాలు అంతకంతకూ పెరుగు తున్నాయి.

మన సంస్కృతి-బంగారం:

బంగారం మన సంస్కృతిలో ముఖ్యమైన పాత్ర పోషిస్తుంది, దీనికి అనేక దైవిక లక్షణాలు ఆపాదించ బడ్డాయి.

తైతరీయ నృత మరియు శతపథ బ్రాహ్మణాలలో బంగారాన్ని వేరు చేయడనికి మట్టిని కడగడం గురించి ప్రస్తావించబడింది. ఋగ్వేదంలో సింధు నదిని హిరణ్మయి అని, సరస్వతి నది హిరణ్య వర్షనిగా వర్ణించబడింది. బంగారు కరెన్సీ బరువు “అష్టప్రద్”, కటకసంహిత మరియు తైత్తిరీయ సంహితలో ప్రస్తావించ బడింది. బంగారు శతమానం అంటే శతపథబ్రాహ్మణంలో 100 కృష్ణలు.

బృహదారణ్యకోపనిషత్లో యాజ్ఞవల్క్యునికి 1000 బంగారు మాడలతో కూడిన గోవు దానముగా లభించిందని పేర్కొనబడింది. వాజసనేయి సంహిత స్వర్ణకారుల గురించి ప్రస్తావించింది. ఇలా బంగారం గురించి వేద సాహిత్యంలో అసంఖ్యాకమైన ప్రస్తావన చూడవచ్చు. హరప్పా నాగరికత లో కూడా బంగారు నగలు వాడేవారు.

మన ప్రాచీన సాహిత్యంలో బంగారం ప్రస్తావనలు ప్రతిచోటా కనిపిస్తాయి. సాగరమధనంలో మహాలక్ష్మి ఆవిర్భవించినప్పుడు విశ్వకర్మ కాంచనకటకారులు బహుకరించినట్లుగా భాగవతంలో పోతన పేర్కొన్నాడు. ఋగ్వేదంలో బంగారం, (నిష్ఠం మరియు నిష్ఠగ్రీవ) ప్రస్తావన ఉంది. జాత్రపు, హిరణ్య మొదలైన పేర్లను బంగారం కలిగి ఉంది.

బంగారం వాడుక:

3100 BC నాటికి ఈజిప్షియన్లు “బంగారంలో ఒక భాగం, వెండి రెండున్నర భాగాలకు సమానం” అనే కోడ్ను అభివృద్ధి చేశారు. తరువాతి కాలంలో రోమన్లు బంగారం కోసం విస్తృతంగా తవ్వకాలు జరిపారు. నాగరికతలు తమ పరిణామ క్రమంలో డబ్బును కనుగొన్నాయి. బంగారాన్ని అప్పటి నుంచి కరెన్సీగా వాడుతున్నారు. ప్రారంభ రోజుల్లో కోల్డర్ మాస్కీ ప్రాంతాలను పాలించిన భారతీయ రాజులు బంగారు నాణేలను ముద్రించారు. చరిత్ర ప్రారంభంలో కుషాణులు మరియు గుప్త రాజులు కూడా

బంగారు నాణేలను ముద్రించారు. భారతదేశంలో బంగారం సహజ స్థితిలో అందుబాటులో ఉన్నప్పటికీ, వాణిజ్యం మరియు వ్యాపారం కారణంగా చాలా బంగారం ఇండియాలోకి చేరడం జరిగింది. రోమన్లు సుగంధద్రవ్యాలు, రత్నాలు, మరియు వస్త్రాలతో బంగారాన్ని మార్చుకున్నారు. భారతదేశానికి “సింక్ హెల్ ఆఫ్ గోల్డ్” అనే మారుపేరు వచ్చింది. పోర్చుగీస్ మరియు ఇతర యూరోపియన్ దేశాలు కూడా సుగంధ ద్రవ్యాలు మొదలైన వాటికి బదులుగా భారతదేశంతో బంగారంతో వ్యాపారం చేశాయి.

బంగారం భౌతిక స్వభావం:

బంగారం యొక్క సాగే గుణం చాలా ఎక్కువ ఒక ఔన్స్ (28 గ్రాములు)

బంగారాన్ని 5 మైక్రో మీటర్ల మందంతో 8 కి.మీ వైర్ గా లాగవచ్చు. అలాగే దీని పరుచుకునే గుణం కూడా చాలా ఎక్కువ, ఒక ఔన్స్ బంగారాన్ని ఒక 100 చదరపు అడుగుల వెడల్పు కలిగిన అతి పలుచని పొరగా చెయ్యవచ్చు. పైగా తుప్పు పట్టదు, మెరుస్తుంది ఇంకా ఇది ఒక మంచి విద్యుత్సాహకము. ఈ లక్షణాల వల్ల బంగారం బహుళ ఉపయోగకారి.

బంగారం యొక్క ఖనిజ సమాచారం:

బంగారం ఫార్ములా Au. కాంతివంతమైన పసుపు, పెరుగుతున్న వెండి శాతం తో తెల్లటి పసుపు రంగులో కనిపిస్తుంది. పలుచని బంగారురేకు కాంతిప్రసారంలో నీలం మరియు ఆకుపచ్చ రంగులో కనిపిస్తుంది. లోహపు మెరుపు కలిగివుంటుంది. కాఠిన్యం :2 1/2 నుండి 3 వరకు, విశిష్ట గురుత్వం (specific gravity):

15 నుండి 19.3 వరకు, ఐసోమెట్రిక్ స్పటిక వ్యవస్థ (crystal system) కలిగినది బంగారం.

బంగారం-లభ్యత:

సహజ(native) రూపంలో లభించే లోహంలో బంగారం ఒకటి. ఇది ప్లేసర్లలో ముద్దలు మరియు బంగారు రేణువులుగా లభిస్తుంది ఎక్కువ ప్రాసెసింగ్ లేకుండానే ఇలాంటి బంగారాన్ని ఉపయోగించుకోవచ్చు. ఇలా దొరికే బంగారం లోహమే కాకుండా ఖనిజం కూడా. నిర్దిష్ట రసాయన సూత్రం మరియు క్రిస్టల్ వ్యవస్థతోపాటు ఇతర ఖనిజ లక్షణాలు కలిగి ఉన్నందున దీన్ని ఖనిజంగా పరిగణించవచ్చు.

బంగారం నిక్షేపాలు 8 రకాలుగా ప్రపంచవ్యాప్తంగా కనిపిస్తాయి.

- అవి 1. క్వార్ట్జ్ బంగారు ధాతువు 2. నీలంవెండి బంగారు ధాతువు 3. ఐరన్ ఆక్సైడ్ రాగి బంగారు ధాతువు 4. గోల్డ్ సల్ఫైడ్ ధాతువు 5. నీలం మట్టి (clay) బంగారు ధాతువు 6. టెల్లూరియం బంగారు ధాతువు 7. ఆర్సెనోఫైరైట్లో బంగారం 8. గ్రానైట్లో బంగారు ధాతువు.

ఇలా ఎనిమిది రకాల ధాతువులు బంగారానికి మూలాలు. సింగ్పూమ్ క్రాటన్లో మరో కొత్త రకమైన అసోసియేషన్లో బంగారం ఖనిజం ఉందని జియాలజిస్టులు అన్నారు.

భారతదేశంలో బంగారు ఖనిజ నిక్షేపాలు/వనరులు:

బంగారు ధాతువు (Ore) : 501839632 టన్నులు.

బంగారు లోహం (Metal) : 654.74 టన్నులు.

బంగారం ప్లేసర్స్ (Placers): ధాతువు 261210000 టన్నులు, లోహం 5.86టన్నులు.

సహజ బంగారం ఇండియాలో ప్లేసర్ గోల్డ్గా లభిస్తోంది. ప్లేసర్లు రెండు రకాలు, పేలియో ప్లేసర్ మరియు ఒండ్రు మట్టి మరియు నది ఇసుకలో ఉండే ప్లేసర్స్. 959 నుండి 1000 స్వచ్ఛత స్థాయిలు కలిగిన హై ప్యూరిటీ ప్లేసర్లు కేరళలోని నిలంబూర్ వైనాడ్ బంగారు క్షేత్రాలలో అందుబాటులో ఉన్నాయి.

భారతదేశంలో సింఘ్పూమ్లోని ధజోరీ బేసిన్లో ఉన్న నియోఆర్మియన్-పేలియో ప్రొటెరోజోయిక్ స్థరాల మధ్య పేలియో ప్లేసర్ నిక్షేపాలు ఉన్నాయి. భారతదేశంలోని వివిధ ప్రాంతాల నుండి ఎల్లువియల్, ఒండ్రు మరియు కొలువియల్ జోన్ల నుండి ప్రస్తుతం ప్లేసర్ బంగారం స్థానికంగా రికవరీ చేయబడుతోంది.

జార్ఖండ్లోని సుబర్గరేఖ నది, ఆంధ్రలోని స్వర్ణముఖి నది, శివాలిక్ హిల్స్లో గల అనేక చిన్న ప్రవాహాల లో బంగారంతో కుడిన ప్లేసర్ ఇసుక /మట్టి ఉంది. ఇవి వివిధ రకాల ప్లేసర్ల ఉదాహరణలు మాత్రమే. వివిధ రకాల ప్లేసర్ బంగారం భారతదేశంలో అనేక ప్రదేశాలలో ఉన్నది.

బంగారం యొక్క అతిపెద్ద ప్రాథమిక వనరులు బీహార్లో

44%, రాజస్థాన్లో 25% కర్ణాటకలో 21%, పశ్చిమ బెంగాల్లో 3% ఆంధ్రాలో 3% మరియు జార్ఖండ్లో 2% ఉన్నాయి. తెలంగాణ లో ఉమ్మడి మహబూబ్ నగర్ జిల్లా, సూర్యాపేట జిల్లా, నల్గొండజిల్లాలో పెద్దవూర, బంగారిగడ్డ మొదలయిన గ్రామాలు దగ్గర బంగారం ఉనికి ఉన్నది. గ్రామం పేరు కూడా బంగారుగడ్డ అని ఉండడం ఒక విశేషం. గద్వాల సిస్ట్ బెల్ట్లో ఆత్మూరు, ధరూరు వద్ద మెటా బసాల్ట్లోని పెగ్మాటైట్, క్వార్ట్జ్ సిరలలో 25 ppb నుండి 165 ppbగా బంగారం నమోదు చేయబడింది.

భారతదేశంలో బంగారం ఉత్పత్తి:

ప్రపంచ బంగారం ఉత్పత్తిలో భారతదేశం 2019-20లో IBM Report ప్రకారం 1724 కిలోల ఉత్పత్తితో 60వ స్థానంలో ఉంది . బంగారు ఉత్పత్తిలో చైనా మొదటి స్థానంలో ఉంది, ఆస్ట్రేలియా మరియు రష్యా తరువాతి స్థానాల్లో ఉన్నాయి.

భారతదేశంలో బంగారం ఉత్పత్తి మొత్తం కర్ణాటక నుంచే.హట్టి బంగారు గనులు (HGML) ద్వారా జరుగుతుంది. 2017-18 సంవత్సరంలో జార్ఖండ్ నుండి ఒక ప్రైవేట్ కంపెనీ ద్వారా 11 కిలోలు, ఆ తరువాత 2018-19 సం.లో 3 కిలోల ఉత్పత్తి జరిగింది. BGML ద్వారా చిత్తూరులోని చిగురుగుంటగనిలో, అనంతపురం లోని యెప్పమన, కర్ణాటకలోని కోలార్ గనిలో ఉత్పత్తి జరిగేది. 1.3.2001 నుండి ఈ గనులు మూత పడ్డాయి.

ఆంధ్రాలోని చిత్తూరు, అనంతపురం, కర్నూలు జిల్లాల్లో పలుచోట్ల బంగారం దొరుకు తుంది. అన్వేషణలు కూడా నిర్వహిస్తున్నారు. కర్నూలు జిల్లా జొన్నగిరి గ్రామంలో మైనింగ్ కోసం ప్రైవేట్ కంపెనీకి మైనింగ్ లీజు మంజూరు అయినది.

World gold council అంచనా ప్రాకారం భారతదేశంలో వార్షికంగా 750 టన్నుల వరకు డిమాండ్ ఉంటుంది. భారతదేశం రెండవ అతిపెద్ద బంగారు వినియోగదారుగా ప్రసిద్ధి చెందింది. చైనా మాత్రమే మనను అధిగమించింది. రిజర్వ్ బ్యాంక్ వద్ద 795 టన్నుల బంగారం నిలవ ఉంది కానీ, భారతదేశంలో అందరి దగ్గర కలిపి 21,000 నుండి 25,000 టన్నుల దాకా బంగారం ఉందని అంచనా. చాలా దేవాలయాలలో గణనీయమైన బంగారు ఆభరణాలు మరియు నిల్వలు ఉన్నాయి. ఇవి ఏటా పెరుగుతున్నాయి .

బంగారం ఉపయోగాలు:

అనేక ప్రత్యేకతలు కల ఈ లోహం ఆభరణాలు మరియు అలంకారాలు, వస్త్రాలు, నాణేలు పతకాలు బహుమతులు మొదలైన వాటికీ పనికిరావటం అందరికీ తెలుసు. పలుచగా సాగేగుణం వల్ల బంగారు రేకులు ఆహార పదార్థాలకు పూతగ వాడుతారు. డెంటిస్ట్రీలో బంగారం ఎప్పటినుండో వాడుతున్నారు. దాని విద్యుత్

వాహకత కారణంగా ఎలక్ట్రికల్, ఎలక్ట్రానిక్ పరిశ్రమల్లో ఉపయోగిస్తుంటారు. అంతరిక్ష పరిశ్రమ, ఉపగ్రహ తయారీలో కూడా వాడుతారు.

బంగారాన్ని పారిశ్రామికంగా ఉపయోగించడం ఎన్నో రకాలుగా ఉంటుంది. కంప్యూటర్స్, సెల్ ఫోన్లో బంగారం ఉంటుంది. నానో టెక్నాలజీ ఇన్స్ట్రుమెంట్స్లో దీని ఉపయోగం రోజు రోజు పెరుగుతుంది.

వైద్య ఉపయోగాలు:

కీళ్లనొప్పులు, కండర సంబంధిత రుగ్మతలు, క్యాన్సర్ చికిత్స వంటి అనేక రకాల ఉపయోగాలు ఉన్నాయి. బంగారు నమ్మకనాలను యాంటీ ఇన్ ఫ్లెమేటరీ మరియు యాంటీ బాక్టీరియల్ ప్రయోజనాల కోసం ఉపయోగిస్తారు ఇది బయో కాంపాటాబుల్ మెటల్ (జీవానుకూల లోహం) కాబట్టి సర్జరీలో ఉపయోగిస్తారు. ఆరోగ్యకరమైన కీళ్ల కోసం మానవ శరీరంలో బంగారం అవసరం ఉంటుంది. 70 కిలోల బరువున్న వ్యక్తిలో సుమారు 0.2 మిల్లీగ్రాముల బంగారం ఉంటుంది. బంగారం యొక్క ఉపయోగాలు చాలా సమగ్రమైనవి, ఇక్కడ కొన్ని మాత్రమే ప్రస్తావించబడ్డాయి.

బంగారం-రసవాదం:

మధ్యయుగ కాలంలో రసాయనాన్ని కలపడం ద్వారా బంగారాన్ని ఉత్పత్తి చేయవచ్చు అనే బలమైన నమ్మకం ఉండేది. సైన్స్ అభివృద్ధితో అది అసాధ్యం అని నిరూపించబడింది. ఈ రోజుల్లో ఏదైనా తప్పుడు నమ్మకాన్ని “రసవాదం” అంటారు. ఆకువనరు బండను బంగారంగా మార్చగలదనే నమ్మకం భారతదేశంలో కొంత ఉంది. “పరసువేది” ఒక భ్రమ మాత్రమే.

గుప్త నిధులు:

బంగారం గురించి మాట్లాడటప్పుడు గుప్తనిధుల ప్రస్తావన అనివార్యం. వీటి గురించి మనం తరచుగా వార్తల్లో వింటుంటాం. కొన్నిసార్లు వ్యక్తులు సివిల్ కట్టడాల కోసం లేదా ఇంటిపునాది తవ్వినప్పుడు అనుకోకుండా నిధులు కనుగొంటారు. ఈ రోజుల్లో కొంత మంది నిధులవేటలో పనికట్టుకొని వెతుకుతూ ఉంటారు. ఈ క్రమంలో వారు నిజమైన నిధి, మన సాంస్కృతిక వారసత్వ కట్టడాలను నాశనం చేస్తారు. శిల్పసంపదను పాడు చేస్తారు. ఈ పనులు చాలా అనైతికం మరియు చట్టవిరుద్ధం.

గుప్త నిధులు ఆచూకి ఎవరికైనా తెలుస్తే ప్రభుత్వానికి తెలియ పరచాలి. ఆ సంపద 100 సంవత్సరాల లోపల దాచినదై ఉంటే యజమాని/ ఫైండర్ చట్టం ప్రకారం వారి వాటాను పొందుతారు. నిధి 100 సంవత్సరాల కంటే పాతది అయితే, దానిని పురావస్తు పదార్థంగా, వారసత్వ సంపదగా ప్రభుత్వం ప్రకటించవచ్చు . అప్పుడు అధికారిక అంచనా విలువలో కొంత శాతాన్ని యజమాని/

ఫైండర్ పొందుతాడు. జిల్లా కలెక్టర్/ ట్రెజర్ ట్రోవ్ ఆఫీసర్, పరిస్థితులను అంచనా వేసిన తర్వాత సదరు నిధిని యజమాని లేనిదిగా ప్రకటించవచ్చు.

10 రూపాయల కంటే ఎక్కువ విలువ ఉండీ భూమిలో దాచిన వస్తువులు ట్రెజర్ ట్రోవ్ చట్టం ప్రకారం నిధిగా పరిగణించబడతాయి. ఏదైనా నిధిని కనుగొన్నప్పుడు ప్రభుత్వానికి తెలియజేయడం చట్ట ప్రకారం తప్పనిసరి. దేవాలయం మరియు కోటలు మొదలైన వాటి పునాది క్రింద అంతులేని గుప్తనిధులు ఉన్నాయని చాలా మంది నమ్ముతారు. ఇవన్నీ అపోహలు మాత్రమే. టన్నుల కొద్దీ బంగారాన్ని దాచడం పాత రోజుల్లో అస్సలు సాధ్యం కాదు. అక్కడక్కడ దాచి ఉంచిన చిన్న మొత్తంలో నాణేలు, నగలు ఎక్కడైనా అప్పుడప్పుడు దొరికాయి. గుప్తనిధుల గురించి పుకార్లు మాత్రం చాల విస్తృతంగా వ్యాపించి ఉన్నాయి. ఇదే అదునుగా ప్రజల అమాయకత్వాన్ని దురాశను స్వార్థపరులు సొమ్ము చేసుకోవటం కూడా జరుగుతుంది.

మెరిసేదంతా బంగారం కాదు:

కొన్ని ఖనిజాలు అచ్చం బంగారం లాగా మెరుస్తూ బంగారమే కావచ్చు అనే భ్రమను సృష్టిస్తాయి. అలాంటి వాటిలో కొన్ని:

శైథిల్యం చెందిన అబ్రకవు కణములు. ఇవి ప్రధానంగా గ్రానైటిక్ భూభాగంలో త్రవ్వినప్పుడు, చిన్న చిన్న శకలాలు మెరుస్తూ కనిపిస్తాయి. అవి బంగారం కాదు అని పరిశీలిస్తే అర్థమవుతుంది

ఫైరైట్: ఇది బంగారానికి చాలా

దగ్గరగా కనిపిస్తుంది కాబట్టి ఇది పూల్స్ గోల్డ్ అనే మారుపేరును కలిగిఉంది. ఇది నిజానికి సున్నపురాయిలో కనిపించే ఐరన్ సల్ఫైడ్ ఖనిజం. క్యూబ్ఆకారం లో మెరుస్తున్న బంగారం వంటి భ్రమను సృష్టిస్తుంది.

చాలోఫైరైట్ కూడా బంగారంలా మెరుస్తుంది.ఇది బంగారు పసుపు రంగుతో ఉండే కాపర్ ఐరన్ సల్ఫైడ్ యొక్క ఖనిజం.

బ్రోంజైట్: గేలాక్సీ గ్రానైట్లో కనిపించే బంగారు మెరిసే మచ్చలు పైరాక్సినో ఖనిజం బ్రోంజైట్ యొక్క సృటికాలు. కంచు వంటి రంగు కారణంగా బంగారంలా కనిపిస్తాయి.

-చకిలం వేణుగోపాలరావు,

డిప్యూటీ డైరెక్టర్ జనరల్ జిఎస్ఐ(ఠ)

m : 9866449348

e : venugopal.chakilam1@gmail.com

- శ్రీరామోజు హరగోపాల్,

m : 99494 98698

e: akshara25@gmail.com

భౌతిక శాస్త్రానికి కాంతి పుంజమైన 'రామన్ ఎఫెక్ట్'

ఫిబ్రవరి 28న సైన్స్ దినోత్సవం

సీపీ రామన్ గా పేరుగాంచిన ప్రముఖ భౌతికశాస్త్రవేత్త చంద్రశేఖర్ వెంకటరామన్. 1928 ఫిబ్రవరి 28న రామన్ ఎఫెక్ట్ ను కనుగొనడంతో ఆ రోజును జాతీయ సైన్స్ దినోత్సవంగా జరుపుకుంటున్నాం. భౌతికశాస్త్రంలో రామన్ చేసిన అపారమైన సేవలకు గుర్తింపుగా ఆయన గౌరవార్థం ఆ తేదీని జాతీయసైన్స్ దినంగా 1987లో భారత ప్రభుత్వం ప్రకటించింది. భారత్ గడ్డపైనే చదువుకుని, తలమానికమైన పరిశోధనలు జరిపి సైన్స్ లో దేశ శక్తిసామర్థ్యాలను ప్రపంచానికి చాటి చెప్పిన మేధావి రామన్.

ఆధునిక భారతీయ విజ్ఞాన శాస్త్రవేత్తల పరిశోధనా ప్రతిభను అంతర్జాతీయస్థాయిలో ఇసుమడింపజేసిన వ్యక్తుల్లో సర్ సీపీ రామన్ అగ్రగణ్యుడు. వైజ్ఞానిక ఆవిష్కరణల్లో భారతీయులకు నోబెల్ రావడం గగనం.. అలాంటిది సర్ సీపీ రామన్ ఆ ఘనత సాధించి సరికొత్త చరిత్రను లిఖించారు. అంతేకాదు, విజ్ఞాన శాస్త్రంలో నోబెల్ అందుకున్న మొట్టమొదటి, ఏకైక ఆసియా వాసిగానూ ఇప్పటికీ ఆ రికార్డు చెక్కు చెదరలేదు. పరిశోధనల కోసం భారతీయులు విదేశాలకు వెళ్లడమేంటి? విదేశీయులే.. పరిశోధనల కోసం ఇక్కడకు రావాలని చాటి చెప్పిన మహోన్నత వ్యక్తి రామన్.

రామన్ ముందు వరకూ సైన్స్ లో నోబెల్ బహుమతులు పాశ్చాత్య దేశాలకు చెందిన శాస్త్రవేత్తలకే దక్కేవి. కానీ, రామన్ అచ్చమైన భారతీయునిగా ఈ గడ్డపైనే చదువుకుని, తలమానికమైన పరిశోధనలు జరిపి సైన్స్ లో దేశ శక్తిసామర్థ్యాలను ప్రపంచానికి చాటి చెప్పి భారత్ కు నోబెల్ సాధించిపెట్టారు. 'నా మతం సైన్సు.. దానినే జీవితాంతం ఆరాధిస్తా..' అని చెప్పి తుదిశ్వాస వరకూ శాస్త్రాన్వేషణలోనే గడిపిన దార్శనికుడు రామన్.

1888 నవంబరు 7న తమిళనాడులోని తిరుచిరాపల్లిలో చంద్రశేఖర్ అయ్యర్, పార్వతి అమ్మాళ్ దంపతులకు రామన్ జన్మించారు. విశాఖపట్నంలో ప్రాథమిక విద్యను పూర్తిచేసిన రామన్ చిన్ననాటి నుంచే విజ్ఞాన శాస్త్ర విషయాలపై అమితాసక్తిని ప్రదర్శించేవారు. తండ్రి కూడా భౌతికశాస్త్ర ఉపాధ్యాయుడు కావడంతో దానిపై మరింత కుతూహలం పెంచుకున్నారు. తెలివైన విద్యార్థిగా పేరు తెచ్చుకున్న రామన్ 12 ఏళ్లకే మెట్రిక్యులేషన్ పూర్తి చేసి ఫిజిక్స్ లో బంగారు పతకాన్ని సాధించారు. ఆ తర్వాత మద్రాస్ యూనివర్సిటీ నుంచి భౌతిక శాస్త్రంలో యూజీ, మాస్టర్స్ డిగ్రీ పూర్తిచేసి ఆ సభ్యత్వంలోనూ గోల్డ్ మెడల్ సాధించిన తొలి వ్యక్తిగా చరిత్ర సృష్టించారు.

పద్దెనిమిదేళ్ల వయసులో కాంతికి సంబంధించిన ధర్మాలపై రామన్ రాసిన పరిశోధనా వ్యాసాలు లండన్ నుంచి వెలువడే ఫిలసాఫికల్ మేగజైన్ లో ప్రచురితమయ్యాయి. పరిశోధనల పట్ల అయనకున్న అభిరుచిని గమనించిన అధ్యాపకులు ఇంగ్లాండు వెళ్లాలని సలహా ఇచ్చారు. అయితే ప్రభుత్వం నిర్వహించిన వైద్య పరీక్షలో ఇంగ్లాండు వాతావరణానికి ఆయన ఆరోగ్యం సరిపడదని తేల్చడంతో ప్రయాణాన్ని విరమించుకున్నారు. ఆ తర్వాత ఫైనాన్స్ విభాగంలో ఉద్యోగిగా చేరిన సీపీ రామన్ 1907లో బాధ్యతల రీత్యా కలకత్తాకు బదిలీ అయ్యారు.

అక్కడ ఇండియన్ సైన్స్ అసోసియేషన్ కు రోజూ వెళ్లి పరిశోధనలు చేసేవారు. రామన్ ఆసక్తిని గమనించిన కలకత్తా విశ్వవిద్యాలయం వైస్-చాన్సలర్ అశుతోష్ ముఖర్జీ.. నాటి బ్రిటీష్ ప్రభుత్వానికి లేఖ రాశారు. రామన్ పరిశోధనలను పూర్తి కాలానికి వినియోగించుకుంటే బాగుంటుందని ఆ లేఖలో సూచించారు. అయితే బ్రిటీష్ ప్రభుత్వం దీనికి అంగీకరించలేదు. దీంతో ఉద్యోగానికి రాజీనామా చేసిన రామన్ పరిశోధనలపై పూర్తిస్థాయి సమయాన్ని వెచ్చించారు.

ఆ తర్వాత తల్లిదండ్రుల కోరిక మేరకు బసిఎస్ పరీక్షల్లో ఉత్తీర్ణులై కలకత్తా ప్రభుత్వ ఆర్థికశాఖలో డిప్యూటీ అకౌంటెంట్ జనరల్ గా చేరారు. ఒకసారి కలకత్తాలో వీధుల్లో తిరుగుతుండగా బౌబజారు స్ట్రీట్ దగ్గర ఇండియన్ అసోసియేషన్ ఫర్ కల్చివేషన్ ఆఫ్ సైన్స్ అనే బోర్డు చూశారు. ఆ సంస్థ కార్యదర్శి డాక్టర్ అమృతలాల్ సర్కార్ ను కలిసి పరిశోధన చేయడానికి అనుమతిని పొందారు.

రామన్ తల్లి పార్వతి అమ్మాళ్ వీణను అద్భుతంగా వాయిచేవారు. అందుకే రామన్ తొలి పరిశోధనలు వయోలిన్, వీణ, మృదంగం లాంటి సంగీత వాయిద్య పరికరాలపై సాగింది. విజ్ఞాన పరిశోధనలపై తృప్తితో ఉద్యోగానికి రాజీనామా చేసి కలకత్తా యూనివర్సిటీలో ఫిజిక్స్ ప్రొఫెసరుగా చేరారు. తాను అధ్యయనం చేసిన సంగీత పరికరాల శబ్ద రహస్యంపై 1921లో లండన్ లో ఉపన్యాసాలు ఇచ్చారు. శ్రోతల్లోని ఓ వ్యక్తి ఇలాంటి అంశాలతో రాయల్ సొసైటీ సభ్యుడవుదామని భావిస్తున్నావా అంటూ హేళన చేశాడు.

దీంతో రామన్ కు పరిశోధనలపై మరింత పట్టుదల పెరిగింది. శబ్దశాస్త్రం నుంచి తన పరిశోధనలను కాంతివైపు మళ్లించారు. ఇంగ్లాండు నుంచి తిరిగొస్తూ ఓడలో ప్రయాణిస్తున్నప్పుడు ఆకాశం, సముద్రం నీరు రెండూ నీలిరంగులో ఉండటాన్ని ఏంతో ఆసక్తితో

గమనించాడు. అప్పటిదాకా అనుకుంటున్నట్లు సముద్రపు నీలం రంగుకు కారణం ఆకాశపు నీలిరంగు ప్రతిబింబంగా ఏర్పడటం కాదని... సముద్రపు నీటి గుండా కాంతి ప్రవహించేటప్పుడు కాంతి పరిక్షేపణం చెందడమే కారణమని ఊహించాడు.

కలకత్తా చేరుకోగానే తన ప్రాకల్పనలను నిరూపించడానికి ద్రవాలు, వాయువులు, పారదర్శక ఘనపదార్థాల కాంతి పరిక్షేపణం గురించి పరిశోధనలు చేశారు. ఈ పరిశోధనలో యువశాస్త్రవేత్తలైన కె.ఆర్.రామనాథన్, కె.యస్.కృష్ణన్ ఆయనకు అండగా నిలిచారు. 1927 ఏడాదికి భౌతికశాస్త్ర విభాగంలో నోబెల్ బహుమతి పొందిన కాంప్టన్ ఎక్స్ కిరణాలు పరిశోధన నిజమైనప్పుడు, కాంతి విషయంలోనూ అది నిజం కావాలంటూ ఆలోచనలో పడ్డారు.

ఆ ఆలోచనే రామన్ ఎఫెక్టుకు దారితీసింది. అధునాతనమైన పరికరాలు లేకపోయినా తన ఆలోచనకు ప్రయోగ రూపంలో జవాబు లభిస్తుందని నమ్మకంగా ఉన్న రామన్ అనుకున్నట్లుగానే 1928 ఫిబ్రవరి 28న రామన్ ఎఫెక్టును కనుగొన్నారు. పారదర్శకంగా ఉన్న ఘన, ద్రవ, వాయు పదార్థాల గుండా కాంతి ప్రసరించినప్పుడు అది తన స్వభావాన్ని మార్చు కుంటుందని రామన్ ఎఫెక్టు ద్వారా నిరూపించారు. ఈ దృగ్విషయాన్ని 1928 మార్చి 16న బెంగుళూరులో జరిగిన శాస్త్రజ్ఞుల సదస్సులో వెల్లడించారు.

నాటి బ్రిటీష్ ప్రభుత్వం 1929లో నైట్ హుడ్ బిరుదుతో రామన్ ను సత్కరించింది. రామన్ ఎఫెక్టు అసామాన్యమైందని కేవలం రూ.200 కూడా విలువలేని పరికరాలతో దృగ్విషయ నిరూపణ జరగడం అద్భుతమైందని ప్రపంచ శాస్త్రజ్ఞులందరూ కొనియాడారు. ఈ పరిశోధనను గుర్తించిన రాయల్ స్పీడిష్ అకాడమీ భౌతిక శాస్త్రానికి 1930లో నోబెల్ బహుమతి ప్రధానం చేసింది. సైన్స్ కు రామన్ చేసిన సేవలకు గుర్తుగా భారత ప్రభుత్వం ఆయనకు 1954లో దేశ అత్యున్నత పౌర పురస్కారం భారతరత్నతో సత్కరించింది. చివరి వరకు భారతదేశంలో సైన్స్ అభివృద్ధికి పాటుపడ్డ సీవీ రామన్ 1970 నవంబర్ 21న కన్నుమూశారు.

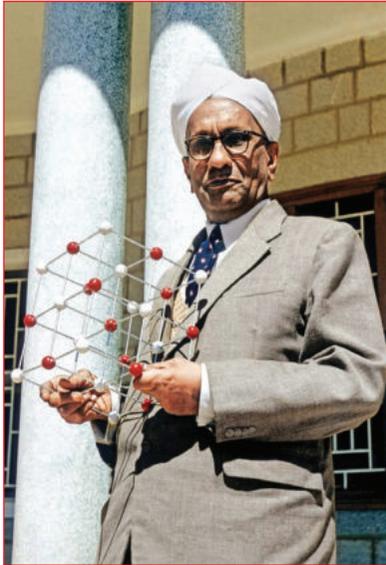
భారతరత్న అందుకున్న సమయంలో రామన్ చేసిన ప్రసంగం నేటి యువతకు ఎంతో ప్రేరణగా నిలుస్తుంది. 'విజ్ఞాన శాస్త్ర సారాంశం, ప్రయోగశాలల పరికరాలతో వికసించడు.. నిరంతర పరిశోధన, స్వంతంత్రంగా ఆలోచించే ప్రవృత్తి ఇవే విజ్ఞానశాస్త్ర సాగరాన్ని మధించి వేస్తాయి' అంటూ రామన్ చేసిన ప్రసంగం నేటి తరానికి మార్గదర్శకంగా నిలుస్తోంది.

ఉదయాకాశం వెలుగుల్లో చెట్లు ఎంత అందంగా కనబడతాయో మీరు ఎప్పుడైనా గమనించారా? నాకు వీటిని చూస్తూ ఉంటే స్పటిక నిర్మాణం గురించిన ఆలోచనలు వస్తుంటాయి. అందుకే 'విజ్ఞానం అత్యుత్తమైన సృజనాత్మక కళారూపం' అని రామన్ ఎప్పుడూ

చెబుతుండేవారు. రామన్ పరిశోధనలు సైన్స్ లో ఒక కొత్త విభాగం. రామన్ స్పెక్ట్రోస్కోపీ ఆవిర్భావానికి, శాస్త్రరంగంలోను, పారిశ్రామిక రంగంలోను కొత్తపుంతలకు దారితీసింది.

రామన్ జీవితంలో మరో మైలురాయి రామన్ ఎఫెక్టు సిద్ధాంతం.. వస్తువు మీద కాంతి కిరణం పడితే అది పరివర్తనం చెందుతుందని.. దానివల్లనే అది తన గమనాన్ని మార్చుకుంటుందని తన సిద్ధాంతాల ద్వారా రుజువు చేశారు రామన్. అప్పటికన్నూ అరకొర సదుపాయాలతోనే మన దేశ విజ్ఞాన కిరణాలను నలుదిశలా ప్రసరింపజేశారు.

1927లో భౌతిక శాస్త్రంలో కాంప్టన్ నోబెల్ బహుమతి పొందినప్పుడు రామన్ లో సరికొత్త ఆశలను రేకెత్తించాయి. కాంప్టన్ ఫలితం ఎక్స్ రేస్ విషయంలో నిజమైనప్పుడు కాంతి విషయంలో నిజం కావాలి కదా అనే ఆలోచనలో పడ్డారు. ఆ ఆలోచనే రామన్ ఎఫెక్టుకు

దారితీసింది. అధునాతనమైన పరికరాలేకపోయినా రామన్ తన ఆలోచనకు ప్రయోగ రూపంలో జవాబు లభిస్తుందని నమ్మకంతోనే అడుగులు వేశారు. సూర్యుని నుంచి వెలువడే తెలుపు రంగు కాంతి వాయువులోని అణువులపై పడి, వాటి ప్రయాణ దిశను మార్చుకుంటాయని తన పరిశోధనల ద్వారా రుజువు చేశారు. వస్తువు మీద కాంతి కిరణం పడితే అది పరివర్తనం చెందుతుందని 1928 ఫిబ్రవరి 28న రామన్ తొలిసారిగా ప్రకటించారు.

పారదర్శకంగా ఉన్న ఘన లేదా ద్రవ లేదా వాయు పదార్థాల గుండా కాంతిని ప్రసరించేటప్పుడు అది తన స్వభావాన్ని మార్చుకుంటుంది. ఈ విషయాన్ని 1928 మార్చి 16న బెంగుళూరులో శాస్త్రవేత్తలో

సదస్సులో నిరూపించారు. అనుకున్నట్లే 1928 ఫిబ్రవరి 28న రామన్ ఎఫెక్టును ఆవిష్కరించారు. ఈ పరిశోధనను అభినందిస్తూ బ్రిటీష్ ప్రభుత్వం 1929లో నైట్ హుడ్ బిరుదుతో సత్కరించింది. ఈ రామన్ ఎఫెక్టు అసామాన్యమైందని, అందులో రూ.200 కూడా ఖర్చుచేయని పరికరాలతో ఆ విషయ నిరూపణ జరగడం అద్భుతమని ప్రపంచ శాస్త్రజ్ఞులంతా రామన్ ను అభినందించారు.

అత్యంత ప్రజ్ఞాశాలిగా గుర్తింపు పొందిన రామన్ ను 1924లో ఇంగ్లండ్ రాయల్ సొసైటీ సభ్యత్వం.. 1928లో సర్ బిరుదు దక్కింది. ప్రతిష్ఠాత్మకమైన ఫ్రాంక్లిన్ మెడల్ 1947లో లభించింది. సి.వి. రామన్ రామన్ ఎఫెక్టు కనుగొని ప్రపంచాన్ని సంభ్రమాశ్చర్యాలలో ముంచాడు. తన అనన్య సామాన్య పరిశోధనా సామర్థ్యంతో ఫిజిక్స్ రంగంలో రామన్ ఎఫెక్టు కనుగొని చరిత్ర సృష్టించిన ఫిబ్రవరి 28నే జాతీయ సైన్స్ దినోత్సవంగా జరుపుకొంటున్నాం.

- కట్టా ప్రభాకర్

m : 8106721111

e: akumarkatta@gmail.com

అంశాధికార నితర

అట్ల ఆనాడు అంటే బచ్ 1989 డిసెంబరు 15 రాత్రి మేమందరం 'బాల్ బాల్ మే బచ్ గయే' అర్థాత్! వెంట్రుక వాసిలో ప్రాణాలను గుప్పిట్ల పెట్టుకుని తప్పించుకున్నాం. ఇక ఆ దెబ్బతో మేం చార్ సౌ సాల్ పురానా షహర్ నుండి బేదఖల్ బ స్వంత ఇల్లు వదులుకుని హైద్రాబాద్ న్యూ సిటీకి కాందిశీకుల్లా వలస వచ్చాం. అచ్చంగా 1947 దేశ విభజన సమయంలో జరిగిన మానవ వలసల ప్రవాహాలలాగే!

× × ×

“ఖుష్ రహూ అహాలె చమన్ హామేతో చమన్ చోద్ చలే...”

(మై చుప్ రహుంగీ సీన్యా పాట)

ఇంతకూ అసలేం జరిగిందంటే....

ఆరోజు రాత్రి 7.30 సమయం నేను రేడియోలో వివిధ భారతీయ ఫౌజీభాయి యొంకా ఫర్మాయిషీ గానే వింటున్న నా శ్రీమతి గ్యాసు నూనె బత్తీల స్టా మీద అన్నం వండేసి ఏదో వేపుడు కూర వేయిస్తుంది. వుదీనా పచ్చడి గుభాళింపు గదంతా వ్యాపించి నాకు ఆకలి విజృంభించింది. అప్పటికే పాతనగర మంతా రెండు రోజుల నుండి కర్ఫూ. ప్రజలంతా కలుగుల్లోని ఎలుకల్లా ఇళ్లల్లోనే బంధీలై పోయారు. ప్రతి ఇల్లు స్వచ్ఛంద జైలుగా మారిపోయింది. న్యూజ్ల, ఆఫీసులు అన్నీ బంధు. రేడియోలో హిందీ పాటలు వింటున్న నాకు అవతల మా గల్లీలో ఎవరివో కేకలు వినబడుతున్నట్లు అనుమానం వచ్చింది. అంతలనే శోభ కూడా “ఒకసారి ఆ రేడియో కొంచెం బంధు చెయ్యి” అని గాభరగాభరగ అడిగింది. టక్కున రేడియో బంధుచేసిన.

మా గల్లీ ముందు భాగంల నుండి గుంపుల ఒర్లుడు వినబడుతుంది. “నారా ఏ తక్ బీర్ - అల్లా హెూ అక్కర్” నినాదాలు. దాని వెంబటే ఇండ్ల మీదికి తలుపుల మీదికి కిటికీల మీదికి రాళ్లు విసురుతున్న చప్పుడు శురువయ్యింది. దాంతో ఏక్ దమ్మున సంగతేందో ఖుల్లంఖుల్లగ సమజయిపోయింది. నా పెద్ద తమ్ముడు, చిన్న తమ్ముడు ఉరుక్కుంటు పోయి మా పెద్ద

దర్వాజాను ధన్ మని చప్పుడయ్యేటట్లు గట్టిగ మూసి కిందా మీదా నడుమా గొళ్లలు బిగించి పెట్టేసిండ్లు.

‘అల్లా హెూ అక్కర్.... మారా మారా.. పీటో పీటో... చప్పుళ్లు మాకు దగ్గరవుతున్నాయి. అంటే గుంపులు మా గల్లీలకు గుసాయింది వస్తున్నరన్న మాట. ఇంతలనే మా గల్లీ అటువక్క ఉండే రూప్ లాల్ బజార్ బస్తీల నుండి “హార్ హర్ మహదేవ్, జై భవానీ వీర్ శివాజీ” అన్న మరాఠోళ్ల నినాదాలు మొదలైనాయి. ఆడోళ్ల మొగోళ్ల పిల్లల ఏడుపులు, మొత్తుకోవటం మా చెవులకు స్పష్టంగా వినబడుతున్నాయి.

మేం ముగ్గురం అన్నదమ్ములం, మా అమ్మ నా ఆరేండ్ల బిడ్డా అందరం కాల్తేతులు గజగజవొణుకుతుంటే “ఇక అయిపోయిందిర మన పని” అని చావుకోసం క్షణాలు లెక్కపెట్టుకుంటున్నం. మా గల్లీ ముందు సంకుల సమరం జరుగుతుంది. లాఠీలు, కట్టెలు పరెల్ పరేల్ మని నెత్తులమీద పడి పగులుతున్న చప్పుళ్లు... రాళ్ల వర్షం. అరే అల్లా మర్ గయా అమ్మో అమ్మో అన్న అరుపులు గడ్ బడ్ గడ్ బేగ మా చెవులు చిలులు పడేటట్లు వినబడుతున్నాయి. ఇంతల కూర మాడి పోతున్న వాసన వచ్చి నా భార్య వంటింట్లకు ఉరికి బత్తీల పోయ్యి మీద నీకు చిలకరించి మంట ఆరేసింది. కూర మాడి మసిబొగ్గు లయ్యింది.

“వచ్చిన తుర్కొళ్లు మన బస్తీవాండ్లు కాదనుకుంట భాజీపురా నుండి వచ్చినట్లుంది” అని మా చిన్న తమ్ముడు గునగునగ మాట్లాడిండు. ఎందుకైనా మంచినది మా అమ్మ మా ఇంట్ల - రూములల్ల లైట్లన్నీ ఆరేసింది. ఎక్కడెక్కడో తలుపురెక్కలు విరుగుతున్న చప్పుళ్లు మరెక్కడో నొప్పులతో బాధలతో ఎవరెవరో మూల్గుతున్న శబ్దాలు, ఏడ్పులార్పులు, అన్ని గందరగోళంగా మాకు వినబడుతున్నాయి. ఇంతలో మా ఇంటి వెనుకవైపు ఉండే శక్కర్ గంజ్, పార్థివాడల నుండి కొత్తగ ఏడ్పులు శురువైనాయి. అక్కడ ఇండ్లు తగులబడుతున్నట్లు అటువైపుండే చీకటి ఆకాశంల వెలుగులు కనబడుతున్నాయి. ప్రాణాల రక్షణకోసం మనుషులు చివరి క్షణాలలో చేసే ఆర్తనాదాలు మా గుండెలను గుబుగుబలాడిస్తున్నాయి.

నేను, పెద్ద తమ్ముడు నెమ్మదిగ గోడల మీదికెక్కి ఇంటిపై

మా గల్లీ ముందు సంకుల సమరం జరుగుతుంది. లాఠీలు, కట్టెలు పరెల్ పరేల్ మని నెత్తులమీద పడి పగులుతున్న చప్పుళ్లు... రాళ్ల వర్షం. అరే అల్లా మర్ గయా అమ్మో అమ్మో అన్న అరుపులు గడ్ బడ్ గడ్ బేగ మా చెవులు చిలులు పడేటట్లు వినబడుతున్నాయి. ఇంతల కూర మాడి పోతున్న వాసన వచ్చి నా భార్య వంటింట్లకు ఉరికి బత్తీల పోయ్యి మీద నీళ్లు చిలకరించి మంట ఆరేసింది. కూర మాడి మసిబొగ్గు లయ్యింది.

కప్పు మీదికి చేరుకుని శక్యగంజ్ పార్టీవాడ వైపు చూసినం. ఏముంది? ఇండ్లన్నీ తగులబడ్తున్నాయి! క్రిందికి దిగొచ్చి ఆ సంగతి గుసగుసగ అందరికీ చెప్పేసినం.

“అమ్మో రజాకార్ల కాలం మళ్ళీ వచ్చినట్లుంది. అప్పుడు కూడా ఇట్లనే అయ్యింది”. అనుకుంట అమ్మ మా ఇలవేల్పు చిల్వూరు గుట్ట బుగులు వేంకటేశ్వరస్వామికి చేతులెత్తి మొక్కి తన ఆకులు పోకల సంచి నుండి ఒక రూపాయి బిళ్లను ఇవతలికి తీసి దానిని కండ్ల కద్దుకుని తన కొంగు కొసన గట్టిగ ముడేసి ముడుపు కట్టింది. తనకు ఏం గండం వచ్చినా అట్లా మొక్కు ముడుపు కట్టటం ఆమెకు అలవాటే.

కర్నూట ఉండంగనే చీకటి పడంగనే అట్ల ఆ గడబడలు శురువైనయి. ఇంతల సైరన్లు బజాయించుకుంట పోలీసు వ్యాన్లు మా బస్టీల చక్కర్లు కొట్టినయి. ఒక అర్ధ గంటయినంత అంతటా సున్సాన్ శుశాన నిశ్శబ్దం తాండవమాడింది. మళ్ళీ ఆ రాత్రి ఎప్పుడు యాడంగ ఎవరాస్తరో ఏం చేస్తరో చెప్పలేం. కావున మేమందరం మా పక్కంటి కరణపు బ్రాహ్మణ ఇంట్ల నుండి అటువక్కనుండే దేవీదాస్ బానూత్కర్ మరాఠోళ్ల బాదాలోకి వెళ్లినం. ఆ ఇల్లు గట్టి బందోబస్తతో చిన్న సైజు గడీలాగ ఉంటది. అప్పటికే ఆ బాదాల మా గల్లీవాళ్లందరూ జమయ్యిండ్రు. గొల్లోళ్ల భారతమ్మ, వొడ్లొళ్ల నుశీలమ్మ పిల్లజెల్లా ముసలి ముతకా అందరూ నానాజాతి సమితి సభ్యుల్లా అక్కడ గుమికూడిండ్రు. ఆ ఇంటామే గుండేబాయి, ఆమె నవతి రాధాబాయి, ఆమె కొడుకు దేవీదాస్ భాసూత్కర్ “ఏం ఫికర్ లేదు” ఈ రాత్రి ఇక్కడే ఉండండి అని అందరికీ భరోసా ఇచ్చిండ్రు. దేవీదాస్ తాత కుతుబ్షాహీల కాలంల మరాఠాదేశం నుండి హైద్రాబాద్కు వలస వచ్చి ఈ బస్టీల సెటిల్ అయ్యిండు. బాగా దండోళ్లు. దేవీదాస్ తండ్రి బేగంబజార్ - ఫీల్ఖానాలో (గజశాల) గజరాజుల నిర్వహణపై అధికారిగా పనిచేసేవాడు. దేవీదాస్కు తుర్కొళ్లంటే వక్షంతా మంట. పతంగుల పండగప్పుడు హిందూ ముస్లిం యువకుల కొట్లాటలల్ల ఆయన తల పగుల గొట్టిండ్రుంట. అట్ల అది పురానీ దుశ్చనీ.

ఆ రాత్రంత తిండి తిప్పలు లేక శివరాత్రి జాగారం చేసి పొద్దుగాల్నే మా ఇంట్లకొచ్చినం. ఇగ ఇక్కడుండోద్దురా పెద్దనాని ఎప్పుడేం జరుగుతదా తెల్వదు. శాలిబండకు పోదాం పడుండ్రి. అక్క ఇంట్ల ఉందాం. ప్రాణాలైనా దక్కుతై అని అమ్మ అందర్నీ

బయలుదేర తీసింది. మూటలు ముల్లెలు సందూకలు తీసుకుని పెద్దలం పిల్లలం అందరం గుంపుగా శాలిబండ వైపు బయలు దేరినం. మా అక్క ఇల్లు రోడ్డు మీదనే ఉంటది. కావున దాడులు జరిగే ప్రమాదం లేదు. మా రూప్లాల్ బజార్ బస్టీల నుండి నడుస్తున్నం. బస్టీ పురానాపూల్ సుశాన్ఫూట్ లాగ కనబడ్తుంది. ఇండ్లమీద బాగనే హమ్లాలు జరిగినయి. కోమటాయన దుక్సనం తీన్తేరా నౌ అఠారా అయ్యింది. మల్టర్రావ్ ఇంటిమీద దాడి చేసి ఆయన తలకాయ పగలకొట్టినట్లుంది. నెత్తికి పట్టి కట్టుకుని ఆయన ఇంటి అరుగుమీద దీనంగ కూచుండు.

రంజిత్, విక్రం ఇండ్ల మీద కూడా దాడి జరిగిండుంట. ఇంకో మలుపుల వుండ్డీక్ కాలు, చెయ్యి విరిగి కుంటుకుంట నడువబట్టిండు. దేశ విభజన సమయంలో కాందిశీకుల్లాగనే మేం కూడా గుండెలు అరచేతులల్ల పెట్టుకుని ఏ గల్లీల నుండి ఎవరు దాడిచేస్తరో అన్న భయంతోని వణుక్కూంట, నడుసుకుంట రొడ్డెక్కి అక్కింటికి చేరుకుని బ్రతికినం రా దేవుడా అని దీర్ఘంగ దమ్ముతీసినం. అక్కింట్ల అక్కార్ కనబడింది. అన్నీ దుర్వార్తలే. పార్టీవాడ మొత్తం లంకాదహనం, రావణకాష్టం జరిగింది. చాల మందిని తల్వార్లతో నరికి ఆ మంటల్లోకి విసిరేసిండ్రు. ప్రాణాలతో బ్రతికిన ఆ పిట్టలోళ్లందరూ చెట్టు మీది పిట్టల్లా బెదిరి పోయి చెదిరి పోయి నాల్గు దిక్కులా పారిపోయిండ్రుంట. ఇంతకూ ఈ మత కల్లోలాలు ఎందుకు జరిగాయంటే చెన్నారెడ్డిని

గద్దెంచి నేదురుమిల్లి జనార్దన్ రెడ్డిని ముఖ్యమంత్రిని చేయనీకే అన్నమాట! ఆవులావులు కొట్లాడుకుంటే నడుమన లేగ దూడల కాళ్లు విరిగిపోయినట్లు ఆ సామెత నిజమే అయ్యింది.

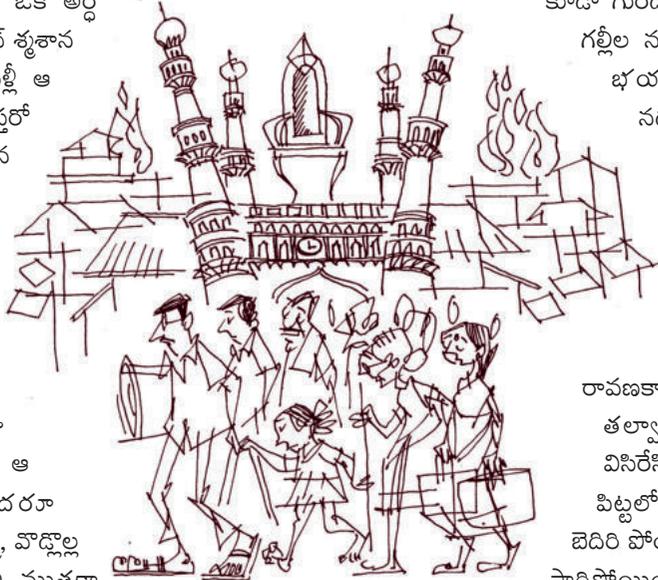
ఆ దెబ్బతో మేం మా ఇల్లును అగ్గుప సగ్గువకు ముస్లీంలకే అమ్మి కొత్తపట్టణానికి వలస వచ్చి కిరాయి ఇండ్లల్ల చేరినం.

ఆ తర్వాత దేశంలో “రామ్ రథయాత్ర” బయలుదేరింది. జైశ్రీరాం నినాదం “రాం-రహీంల” మధ్యన చిచ్చుపెట్టింది. గోతులు త్రవ్వి గోడలు లేపింది.

ఆఖరికి అయోధ్యలో పలుగుపారలు చేపట్టిన కిష్కింద మూకల “కరసేవ”తో బాబ్రీమస్జిద్ శత్రు దాడికి గురై నాలుగు కాళ్లు విరిగిన నల్ల ఏనుగులా కుప్ప కూలింది.

గాడ్సే జనవరి 30న తూటాలు పేల్చినా గాంధీజీ నిజంగా మరణించింది మాత్రం 1992 డిసెంబరు ఆరవతేదీ నాడే.

“ఈశ్వర్ అల్లా తేరేనామ్” ప్రార్థన గంగలో కలిసింది.

మసీదు విధ్వంసం వార్త విన్న చాలా మంది హిందువులు సిగ్గుతో, అపరాధభావనతో తలలు క్రిందికి దించుకున్నారు. ముస్లిం దోస్తుల కళ్లలోకి సూటిగా చూడలేకపోయారు.

ఒకరోజు కవి మిత్రుడు సిద్ధార్థ కనిపించాడు. ఎట్లున్నవ్ సిద్ధార్థా అని పలకరించగానే “అన్నా ఏం చెప్పాలి మసీదును కూలగొట్టిన దినం నాకైతే నా ఇంట్లై నుండే పీనుగ లేచినట్లు దుఃఖం వచ్చింది” అన్నాడు. ఎంతైనా కవి హృదయం కదా!

చాలా కాలానికి బాగే ఆం పుట్ ఫాత్ మీద ఒక ‘టీనేజీ పిల్లగాడు నన్ను ఆపి’ కైరియత్ హైనా సాబ్” అని ప్రశ్నించిడు. అతనవరో తెల్వక నేను తెల్లముఖం వేసిన. మీ ఇంటిని మేమే కొన్నాం సాబ్ అప్పుడు నేను చాలా చిన్నపిల్లగాన్ని నన్ను మీరు గుర్తుపట్టరు. కాని మీరు నాకు బాగా తెలుసు” అని స్వచ్ఛంగా నవ్వుతూ ఉర్దూలో మాట్లాడాడు.

దాంతో నేను సంబరపడి మా ఇల్లు ఎలా ఉంది? బాగుందా? అని ఇంటిమీద బెంగతో అడిగాను.

“ఒ బహుత్ అచ్చా ఘర్ హై సాబ్” హమ్ లోగ్ వహాం బహుత్ తరక్కీ హుయే” అని సంతోషంగా చెప్పాడు.

నేను శుక్రియా ఖుదా హాఫీజ్” అని కదులుతుంటే సాబ్

అని పిలిచాడు. నేను వెనుకకు తిరిగి చూసాను.

“ఓ ఘర్ అబీభీ ఆప్ కా హీ హై సాబ్, ఆప్ కబీభీ ఆ సక్తే హై” అన్నాడు.

ఆ యువకుని మంచిమాట, మానవత్వపు మాట నా చెవుల బడగానే నా కండ్లల్ల కన్నీళ్లు గుబగుబమని పొంగుకొచ్చినాయి చీకటిలో చిరుదీపం వెలిగింది.

అంధేరీ రాత్ కె సితారే

“మతములన్నియు మాసిపోవును. జ్ఞానమొక్కటే నిలిచి వెలుగును” అన్నట్లు ఇటువంటి యువకులే హైద్రాబాద్ నగర సంస్కృతి - గంగా జమునా తెహజీబ్ ను- నిలబెడతారని నాకు భరోసా కల్గింది.

**“హమ్ లాయే హైక తుఫాన్ సె కిస్తీ నికాలోకే
ఇస్ దేక్ కో రఖ్ నా మేరే బచ్చోక సంఖాలే కే”**

(జాగృతి సీన్మాపాట)

(చార్మినార్ కథలు-పుస్తకం నుంచి)

-పరవస్తు లోకేశ్వర్,

m: 91606 80847

e : lokeshwar.hyderabad@gmail.com

దక్కన్ ల్యాండ్ పత్రికను ఆవిష్కరించిన భద్రాద్రి కొత్తగూడెం జిల్లా కలెక్టర్

భద్రాద్రి కొత్తగూడెం జిల్లా కలెక్టర్ డాక్టర్ ప్రియాంక అల, ఐ.ఎ.ఎస్., గారు ‘దక్కన్ ల్యాండ్’ డిసెంబర్ 2023 మాస పత్రికలో ప్రచురితమైన ‘కొబ్బరి-లాభాలు’ ఆర్టికల్ ను ఆవిష్కరించారు. కొబ్బరి సాగు వల్ల కలిగే లాభాలు, కొబ్బరి సాగు భవిష్యత్తు, రాయితీలు, ప్రభుత్వ పథకాలు రైతులకు అర్థమయ్యే విధంగా వివరించిన రచయిత సముద్రాల విజయ కుమార్ ను, దక్కన్ ల్యాండ్ పత్రిక యాజమాన్యంను, పోరం ఫర్ బెటర్ హైదరాబాద్ చైర్మన్ వేద కుమార్ గారిని ఈ సందర్భంగా కలెక్టర్ అభినందించారు.

భద్రాద్రి కొత్తగూడెం జిల్లా ఉద్యాన మరియు పట్టుపరిశ్రమ శాఖ అధికారి శ్రీ జినుగు మరియు గారు ‘దక్కన్ ల్యాండ్’ నవంబర్ 2023 మాస పత్రికలో ప్రచురితమైన ‘నీటి బిందువు -

రైతు బంధువు’ ఆర్టికల్ మైక్రో ఇరిగేషన్ కంపెనీ జిల్లా కో ఆర్డినేటర్ల సమక్షంలో ఆవిష్కరించారు. సూక్ష్మ సేద్యం వల్ల కలిగే లాభాలు, రాయితీలు గురించి వివరంగా చర్చించిన రచయిత సముద్రాల విజయ కుమార్ ను, దక్కన్ ల్యాండ్ పత్రిక యాజమాన్యంను ఈ సందర్భంగా మైక్రో ఇరిగేషన్ కంపెనీ జిల్లా కో-ఆర్డినేటర్లు అభినందించారు. ఈ కార్యక్రమంలో జిల్లా ఉద్యాన మరియు పట్టుపరిశ్రమ శాఖ అధికారి శ్రీ జినుగు మరియు ఉద్యాన అధికారులు శ్రీమతి ఆర్. శాంతి ప్రియ, శ్రీ సందీప్ వ్యాస రచయిత సముద్రాల విజయకుమార్, మైక్రో ఇరిగేషన్ కంపెనీ జిల్లా కో ఆర్డినేటర్లు పాల్గొన్నారు.

- దక్కన్ న్యూస్

అపురూప ఆలయాల చంద్రవెల్లి ఆ శిథిలాలను చూడాలి అందరం వెళ్లి

అది తెలంగాణా అపురూప ఆలయాల వెలుంగాణా. ఎక్కడికెళ్లినా అలనాటి శిల్పకళ, వాస్తువిన్యాసాల హేల! ఒక అంచనాప్రకారం తెలంగాణాలో చాళుక్యులనుంచి సంస్థానాధీశుల వరకూ దాదాపు 15 వేల ఆలయాలకు పైగానే నిర్మించారు. ఆయా రాజవంశాలు పోటీపడి, సాటిరాని మేటి శైలుల్లో రకరకాల ఆలయాలు, మండపాలను నిర్మించి, తెలంగాణా సంస్కృతిని శాశ్వతంగావించారు.

అలాంటి అపురూప ఆలయాల్లో శిథిలాలైనా, సౌందర్య శకలాలుగా నేటికీ నిలిచే ఉన్నాయి. పెద్దపల్లి జిల్లా, కంబంపల్లి మండలం మంథని ముత్తారం సమీపంలో మానేరు నడిఒడ్డునగల చంద్రవెల్లిలో. అది చంద్రవెల్లికాదు. చంద్రవెల్లి. ఎంత చక్కటి పేరు! చంద్రవెల్లిలోని క్రీ.శ.13వ శతాబ్దికి చెందిన కాకతీయ గణపతిదేవుని రాజగురువు విశ్వేశ్వర శివాచార్యుని శాసనంలోనూ, రుద్రమదేవి క్రీ.శ.1261 నాటి మల్కాపురం శాసనంలోనూ చంద్రవెల్లిగా పేర్కొనబడి, రాజగురువుచే విశ్వనాథలింగాన్ని ప్రతిష్ఠింపజేసుకొన్నా ఉారు. చంద్రవెల్లి శాసనంలో ఆ గ్రామంతో పాటు కంబాలపల్లి, పెద్దపల్లి పేర్లున్నాయి. పెద్దపల్లికి 770 ఏళ్ల చరిత్ర ఉందని ఈ శాసనం ద్వారా తెలుస్తుంది.

చంద్రవెల్లిలోని విశ్వనాథాలయం గర్భాలయ, అర్థమండప, మహామండపాలతో మూడువైపులా ప్రవేశమండపాలతో దానికి కొంచెం దూరంలో మరో విడి ఆలయం ఉన్నాయి. ఆనాటి

ఆధ్యాత్మిక, ధార్మిక, సాంస్కృతిక కేంద్రాలైన ఈ రెండు ఆలయాలూ, వన్నె కోల్పోయి, చిన్నబోయాయి.

కాకతీయ వాస్తు శిల్పానికి అద్దంపడుతూ, గోదావరిఖని సమీపంలోని జనగామలోని త్రిలింగేశ్వరాలయ రీతిలో విలక్షణంగా నిర్మింపబడిన, అర్థమండపం కప్పుభాగం, ద్వారంపై చెక్కు చెదరని నటరాజశిల్పం, గోడలపై ముక్కు, మొఖం కోల్పోయి బాధల్పి వెళ్లగక్కలేక మూగబోయిన దేవతాశిల్పాలు.

రీవిగా నిలబడినా తావులు తప్పుతున్న స్థంభాలు, ఆలయ గర్భాన్ని చీల్చుకొని శాఖోపశాఖలుగా విస్తరించిన చెట్లు, మండపం నిండా పెరిగిన పుట్టలూ, గోడలపై స్వేచ్ఛగా విహరిస్తున్న పిచ్చి మొక్కలు, గచ్చతీగలు, యుద్ధంలో ప్రాణాలొదిలి చెల్లా చెదురుగా పడి ఉన్న వీరసైనికుల్లా. ఇప్పటికీ గంభీర సౌందర్యా

న్యాలకబోస్తున్న తిరగబడిన కప్పు రాళ్లు, తెప్పిస్తున్నాయి చూపరుల కళ్ల వెంట నీళ్లు. 'ఇక చాల్లే! బాగుచేయటానికి మనసురాదు గానీ, ఆహా! ఓహూ అని మమ్మల్ని వెక్కిరించటాని కొచ్చారా అని చూపరులను శాపనార్థాలు పెడుతున్న ఓపికలేక పడిపోయి నడుము విరిగిన రాళ్లు.

-ఈమని శివనాగిరెడ్డి-స్థపతి,

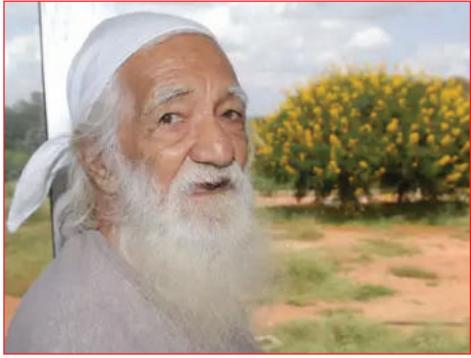
m : 9848598446

e : nagireddy@malaxmi.in

పర్యావరణ విషాదాలు - సాహిత్య సంవేదనలు

పర్యావరణ ఉద్యమ చైతన్యం కలిగించిన వారిలో భారతదేశం సర్వోన్నతంగా స్మరించదగినవారు సుందర్ లాల్ బహుగుణ. ఆయన ఒక సందర్భంలో ప్రకృతి, పర్యావరణ సమస్యలు, సంక్షోభాల విషయంగా కవులు, రచయితలు, పాత్రికేయులు, న్యాయవాదులు స్పందించవలసిన అవసరం గురించి ప్రత్యేకంగా ప్రస్తావించారు. పర్యావరణ వాదులు, కార్యకర్తలు, పర్యావరణ శాస్త్రవేత్తలు వారు చేయవలసింది వారు ఎలాగూ చేస్తారు కానీ, తక్కిన వారు ప్రజా బాహుళ్యానికి పర్యావరణ విషయంగా సరైన అవగాహన కల్పించడానికి, నడిశలో జనబాహుళ్యం నడవటానికి కవులు, రచయితలు కృషి చేయాలని ఆశించారు బహుగుణ. గత నాలుగైదు దశాబ్దాలుగా భారతీయ పర్యావరణ ఉద్యమాలు ప్రపంచ దృష్టిని ఆకర్షించాయి. మేధా పాట్నర్, నందనాశివ లాంటి వారు అంతర్జాతీయంగా కూడా పేరు గడించారు. అనలు భారతీయ సాహిత్యవే పర్యావరణ హితాన్ని కాంక్షిస్తూ రాయబడిందని ఎంతగా అనుకున్నప్పటికీ ప్రాచీన సాహిత్యాన్ని మినహాయిస్తే, వివిధ సామాజిక, రాజకీయ ఉద్యమాలు నడిచినందువల్ల ఉద్యమాల గురించి వచ్చినంతగా పర్యావరణ అంశం గురించి వచ్చిన సాహిత్యం ఈ నాటికీ చెప్పుకోదగ్గ స్థాయిలో లేదనే అనుకోవాలి. దీనికి

కారణం పర్యావరణం అనే అంశం తమకు సంబంధించినది కాదని కవులు, రచయితలు భావించటం కావచ్చు. వారికి ఈ విషయమీద ఉండవలసినంతగా అవగాహన లేకపోవటమూ కావచ్చు.

తెలుగు సాహిత్యంలో గత మూడు దశాబ్దాలుగా ప్రత్యక్షంగానో, పరోక్షంగానో పర్యావరణం అనేది అడపాదడపా ఆయా రచనల్లో ప్రాధాన్యం పొందుతూవస్తున్నది. కొద్దిమంది కవులు, రచయితలు పర్యావరణ సమస్యలను ఇతివృత్తాలుగా స్వీకరించి రచనలు వెలువరిస్తున్నారు. ప్రాణ్ రావు లాంటి వారు పర్యావరణానికి పరిమితమై రచనలు చేస్తే, ఇటీవలనే కేంద్ర సాహిత్య అకాడమీ అవార్డు పొందిన తల్లావజ్జల పతంజలి శాస్త్రిలాంటి వారు అటు క్షేత్రస్థాయిలోనూ ఇటు సాహిత్యక్షేత్రంలోనూ పనిచేస్తున్నారు. చంద్రలత, పాపినేని శివశంకర్ కథలు నవలలు రాస్తున్నారు. ఆ మాటకొస్తే తెలంగాణ రాష్ట్రానికి చెందిన ప్రజావాగ్గేయకారులు సృష్టించిన సాహిత్యమంతా ముప్పాతిక ముస్సీసం పర్యావరణానికే సంబంధించినది. పెద్దింటి అశోక్ కుమార్ లాంటి రచయితలు ప్రత్యక్షంగా కాకపోయినా పరోక్షంగా పర్యావరణం గురించి ప్రస్తావిస్తున్నారు.

అయితే చాలా చిత్రంగా పోస్ట్ మోడరన్ రచయితగా ప్రయోగవాదిగా, శిల్ప విలక్షణ కథకుడిగా ప్రఖ్యాతి వహించిన డా. వి. చంద్రశేఖరరావు 'ఆకుపచ్చని దేశం' పేరిట నవల రాశారు. వారు రాసిన కొన్ని కథలు వాతావరణ చిత్రణలో పర్యావరణ స్పృహను పెంచేవి. ఒక రెండు కథలు వారు రాసినవి పర్యావరణ సంక్షోభం గురించి మనలను ఎంతగానో ఎద్యుకేట్ చేస్తాయి. ఆ రెండు కథలే ఒకటి 'చలికాలం, ఒక మేఘం, అంతే కథ', మరొకటి 'ఋతుసంహారం'.

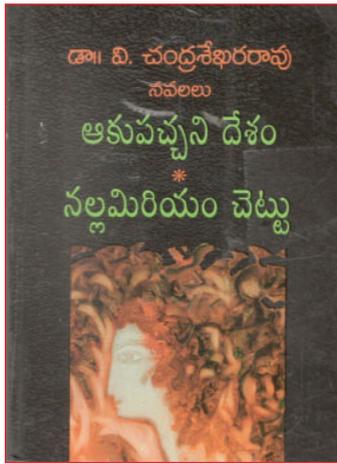
హైదరాబాద్ నగరానికి ఓ మిత్రుడు అప్పగించిన పనిమీద వస్తాడు అతను. హైదరాబాద్ లో దిగగానే అతడొక దృశ్యం చూస్తాడు. అదేమంటే "నల్లని పెనుమట్టు సినిమాల్లో చూపే స్పెషల్ ఎఫెక్ట్ దృశ్యంలా నగరాన్ని కప్పి వెయ్యటం చూసి నేను నివ్వెరపోయాను... హైదరాబాద్ లో నేను గడిపిన ఇరవైనాలుగు

గంటలూ ఈ నల్ల మట్టు గురించిన పరిశోధనగానే మిగిలిపోయింది" వచ్చిన పని వదిలి పెట్టి ఈ నల్ల మట్టు గురించే ఆలోచిస్తాడు "విశాలమైన మచ్చలా, అంతనల్లగా, అంతగాఢంగా మేఘం ఉండటం నేను విన్నపొయ్యారు. తుఫాన్, భీకరమైన వర్షమో, పెను వివత్తో వాటిన్నిటికీ సూచికలా ఉండా మట్టు. అయితే మిగిలిన జనం ఎవరూ ఈ మేఘాన్ని పట్టించుకొన్నట్లు లేరు" మిగిలిన వారు పట్టించుకోవటం లేదు కాని ఇతను పట్టించుకుంటాడు. బస్సులో ప్రయాణించాడు మట్టువల్ల చీకట్లైపోతుంది బస్సు. కండక్టర్ ను లైట్ వేయమని అడుగుతాడు ఆమె పట్టించుకోదు. ఎవరినో అడిగితే కంగారుపడి, అందులో పరోషాన్ కావడానికి ఏమీలేదని ఈ కాలంలో మట్టులు అట్లాగే ఉంటాయని సమాధానమిస్తాడు. అదేమిటో తెలుసుకుందామని అతడు వాతావరణ పరిశోధనా సంస్థకు వెళతాడు. ఆ సంస్థ డైరెక్టర్ ఇతని వైపు చూసి "వాటీజ్ గ్రేట్ వండర్ ఇన్ ఇటీ! మట్టులు లేకపోతే, ఎండలు ఎక్కువయితే కంగారు పడాల్సిగానీ.." అన్నాడు. మట్టుల గురించి వివరాల కోసం ఒక అధికారిక వెబ్ సైట్ ఏర్పాటు చేశాము. దానిని చూడండి అని సలహా ఇచ్చాడు. అయినా అతడు తన వెతుకులాటను ఆపడు. లోకేష్ అనే పత్రికా సంపాదకుడి అంతిమ యాత్రలో పాల్గొంటూ కూడా అతడు నల్ల మట్టు గురించే ఆలోచిస్తూ ఉంటాడు. అతను యిలా అనుకుంటాడు. "దుఃఖంలా, విపత్తులా ఉన్నఈ పెను మేఘం గంటగంటకీ నల్లగా చిక్కనవుతూ - నిజానికి లోకేష్ మరణానికి, ఈ నల్ల మట్టుకి ఏదో సంబంధం ఉండి ఉంటుందనిపించింది" శవయాత్ర ఊరేగింపులో కూడా ఓ వ్యక్తిని

అడుగుతాడు నల్లమబ్బుకి, లోకేష్ మరణానికి ఏమైనా సంబంధం ఉందా అని అతడు విసుక్కుంటాడు. అట్లా సంబంధం వెతకటం మూఢనమ్మకం అని చెబుతాడు. ఒక సాంస్కృతిక మేళా దగ్గర ఆగుతాడు. అక్కడ కూడా “దట్టమైన గుబురు అడవిలా పైన అల్లుకొని ఉంది మేఘం. నల్లగా కమిలిన ఆకులు వరుసగా పేర్చినట్లుగా ఉందా మేఘం” ఇటా ఆ మేఘం విషయమే అతడిని వెంటాడుతూ ఉంటుంది. కథ ఇతర విషయాలు ఎన్ని చెప్పినప్పటికీ ఈ మేఘం కథ ఒక కాలమ్మొన్ని సూచిస్తున్నది. ఆ కాలమ్మొ పట్ల మనుషులు పట్టిన తనాన్ని పట్టించులేని తనాన్ని సూచిస్తుంది. తమకు ఏ విపత్తు ఆపద ఏ రూపంలో సంభవించినా పట్టించుకోని తనం గురించి చెబుతుంది కథ.

ఒక నల్లమబ్బు విషాద కథ అది అయితే...

వాతావరణంలో వచ్చే మార్పులు మనుషులపై ఎటువంటి ప్రభావం ఉంటుందో ‘బుతుసంహారం’ అనే కథ తెలియజెపుతుంది. కథలో కోమలికి ‘ఊపిరాడని తనం’ అనే ఇబ్బంది వస్తుంది. ఇది నగరంలో జరిగే హింస యాక్సిడెంట్లు, మరణాల నుంచి వచ్చింది కాదు. ఒక ఆదివారం టీవీలో ఒక ప్రత్యేకమైన వార్త ప్రసారమవుతుంది. అదేమిటంటే.... “ఆకాశంలో వింత, ఎర్రగా నారింజ పండు రంగులో మెరుస్తున్న ఒక వస్తువు గురించి, ఆ రంగు ప్రత్యేకంగా ముసుపెన్నడూ చూడనట్లుగా, దాని చుట్టూ వెలుగులు విరజిమ్ము తున్నట్లు....”గా కనిపిస్తుంది. దాని గురించి వలు రకాలుగా చెప్పుకుంటూ ఉంటారు.

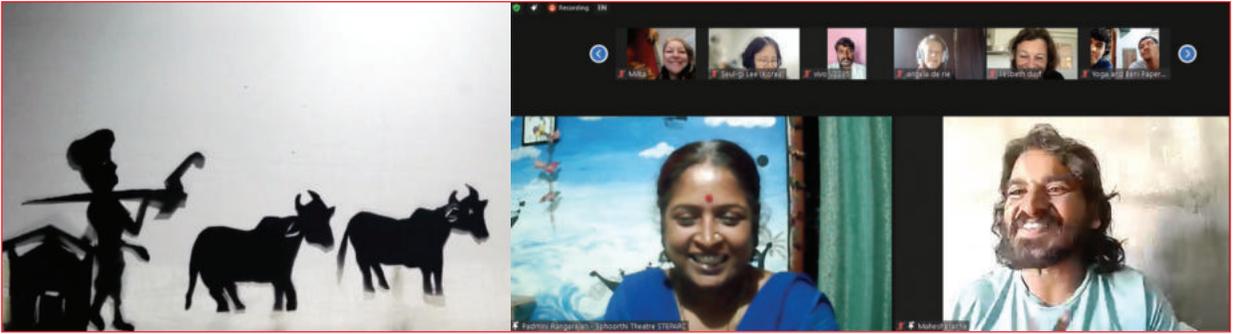

కొందరు వెలుగుల ఫౌంటిన్ అంటారు. కొందరు ఎగిరే పళ్ళాలు అని భావిస్తారు. మరికొందరు వేరే గ్రహం నుంచి వచ్చిన జీవులు అనుకుంటారు. కొంతమంది మాత్రం విద్వంసక గ్రహశకలాలో కాలిపోయి భూమిపై వేలాడుతూ ఉన్నాయని భావిస్తారు. నగరానికి కొత్త ఆపద వచ్చిందని తీర్మానించారు. కానీ, ఆ ఆపద ఎందువల్ల ఏర్పడింది, ఆ ఆపద తెచ్చి పెట్టిన కొత్త సమస్యలు ఏమిటనేది ఎవరూ ఆలోచించరు. కేవలం బాధితులుగానే మిగులుతూ ఉంటారు. ఈ ఊపిరాడని తనం, చనిపోతానేమోననే భయం ఒక్క కోమలికే కాదు “ఇట్లాంటి మానసికమైన ఇబ్బందులు కోమలికి మాత్రమే కాక సిటీ అంతటా కొన్ని వేలమందికి వచ్చాయని వార్త. ముఖ్యంగా స్త్రీలలో ఇట్లాంటి మూప్ వేరియేషన్స్ వస్తున్నాయని వైద్యులు తీర్మానించారు. సిటీ అంతటా ప్రీ-సైలాజికల్ క్లినిక్లు ఏర్పాటు చేశారు” ఇది కోమలి ఒక్కదాని సమస్యే కాకపోవటం గమనించదగింది. కోమలికి ప్రతిరోజూ నిద్రపోయేముదు ‘ట్రాంక్విలైజర్’ వేయాల్సిన పరిస్థితి తలెత్తింది. కోమలికి వచ్చిన సమస్య ఏమిటి? కోమలి ముఖావంగా ఉంటుంది. అన్నిటి మీద ఆసక్తి కోల్పోయింది. ఆకాశంలో కనిపించే వెలుగు గురించే

చెబుతుంది. అసలు ఆ కుటుంబ మొత్తానికే నిద్ర పట్టక పోవటం అనేది సమస్యగా మారింది. ఆ కుటుంబం ఇటువంటి నిద్రలేమి సమస్యతో బాధపడుతూ ఉండటం వల్ల ఇంటికి స్నేహితులను పిలవటం మానేశారు. అందరూ అలసటగా ఉంటున్నారు. వంటావార్చూ ఆపేశారు. ఏదో తినటానికన్నట్లు బయట నుంచి ఆర్డరు ఇచ్చి తెప్పించుకుంటున్నారు. కోమలికి ఇటువంటి లక్షణాలు బయట పడ్డాక మరో మూడు నెలలు గడిచిన అనంతరం ఈ కథను నెరేట్చేస్తున్న పాత్ర అంటుంది. “ నా కొల్గీస్ ప్రవర్తనలోనూ మార్పులు గమనించాను. వాళ్ళు చాలా రెస్ట్రెయిన్ గా ఉంటున్నారు. అలజడిగా, కోపంగా, చిన్న విషయానికే బరెస్ట్ అవుతున్నారు. ఈ మూడు నెలల్లో వెయ్యికి పైగా ఆత్మహత్యలు నమోదు అయ్యాయి. సిటీలో స్ట్రైక్లు, బందులు, మనుషులు, సమూహాలుగా చీలిపోయి కొట్లాట, దొమ్మీలు జీవితం భరించలేనంత చేదుగా ఉంది” అని భావిస్తాడు. ఇదిలా ఉంటే ఆ ఇంట్లోనే కోమలి

కొడుక్కి జ్వరం వస్తుంది. జ్వరం ఎంతకీ తగ్గదు. నూటమూడు డిగ్రీల జ్వరం పదహారు రోజుల పాటు తగ్గకుండా వస్తుంది. ఆ పిల్లవాడు పరీక్షలు రాయాల్సి వుంది. ఒక్క డిగ్రీ జ్వరం జారినా సరే వెళ్లి పరీక్ష రాసేందుకు ప్రయత్నిస్తూ, శక్తిని కూడగట్టుకునే బలాన్ని తెచ్చుకుంటూ ఉంటాడు. జయంతుడు అనే పిల్లవాడు రాసిన పరీక్షలో అడిగిన ప్రశ్న ‘గ్లోబల్ వార్మింగ్’ అయితే ఆ కుటుంబం ఆ నగరం ఎదుర్కొంటున్న సమస్యలు అంతటితో సమసి పోలేదు మరి కొన్నాళ్ల తరువాత నగరంలో కుండపోతగా వర్షం, వరదలు ఫలితంగా ఏర్పడే ట్రాఫిక్ జామ్లు తీరా ఇంటికి చేరితే అపార్ట్ మెంట్లు వరద నీటిలో నిండిపోయి కనిపిస్తాయి. ఆ నాటి వరదల్లోనే నిద్రించాల్సి వస్తుంది వారికి. ఆ వానల గురించిన వార్త ఏమంటే ‘వరద నీటివల్లనో, అడవులు సరికివేయటం వల్లనో అడవుల్లోని చిరుతలు, కొండ చిలువలు, చెరువుల్లోని మొసళ్లు నగరంలోకి ప్రవేశిస్తున్నాయని’ ఈ కథలో గ్లోబల్ వార్మింగ్ కారణంగా ఏర్పడే, ఎదుర్కొన్న ప్రతి ఇబ్బందినీ రచయిత ప్రస్తావించాడు. కోమలి, ఆమెతో పాటు నగరంలో అందరూ ఎదుర్కొన్న ప్రవర్తనలో మార్పుకు కారణం ‘డిప్రెషన్’, డిప్రెషన్ కి కారణం గ్లోబల్ వార్మింగ్ కనిపించకుండా మానవ జీవితంపై వాతావరణం చూపే ప్రభావాలను రచయిత ప్రతిభావంతంగా ప్రస్తావించాడు. వ్యక్తిగత సమస్యలు, మానసిక సమతుల్యత దెబ్బతినటం, అందువల్ల సామాజిక సంబంధాలు, మానవ సంబంధాలు దెబ్బతినటం” ఒక దానితో ఒకటిగా మూడివడి ఉన్నాయనేది మన ఎరుకలో ఉంచడానికి రచయిత సల్పిన కృషి గుర్తించదగింది.

-ఎస్. స్పందన
m : 9849057076
e: @gmail.com

రైతు ఆత్మ - రైతుల ఆత్మ - ఒక కొయ్య మరియు తోలు బొమ్మ లాట - లఘు చిత్రం

వర్చువల్ ఇంటర్నేషనల్ పప్పెట్ రెసిడెన్సీ (VIPR)ని కోవిడ్ 19 మహమ్మారి సమయంలో యునైటెడ్ స్టేట్స్ కు చెందిన ప్రఖ్యాత తోలుబొమ్మలాటకారుడు టామ్ సర్వర్ రూపొందించారు. ఈ వర్చువల్ ప్లాట్ ఫారమ్ ప్రపంచవ్యాప్తంగా ఉన్న తోలుబొమ్మల కోసం నెట్ వర్క్ చేయడానికి మరియు నిర్దిష్ట సమస్యలు లేదా సవాళ్లు మరియు థీమ్లను పరిష్కరించేటప్పుడు వారి తోలుబొమ్మలాట నైపుణ్యాలను ప్రదర్శించడానికి విలువైన అవకాశాన్ని అందించింది.

VIPR వ పీటీఆర్స్ మీట్ నందర్బంగా, నేను నెదర్లాండ్స్ కు చెందిన ప్రఖ్యాత పప్పెటీర్ Mr. ఫార్మ్ హక్సెమర్స్ తో పరిచయం అయ్యాను. భారతీయ తోలుబొమ్మలాట, అంతర్జాతీయ తోలుబొమ్మలాట సంస్థ, సంస్కృతి, తోలుబొమ్మల పనితీరు, డచ్ దండయాత్ర మరియు డచ్ కాలనీలకు సంబంధించిన వివిధ అంశాల భాగస్వామ్యం, చర్చ, మూల్యాంకనం మరియు పరస్పర మార్పిడిలో పాల్గొనడానికి మాకు అవకాశం లభించింది. తోలుబొమ్మలాట మరియు సాంస్కృతిక మార్పిడిపై అధ్యయనం కోసం 2023లో సౌత్ ఈస్టర్న్ ఏషియన్ కంట్రీస్ (SEA)కి ఫార్మ్ హక్సెమర్స్ ప్రయాణం చేస్తున్నప్పుడు, అతను హైదరాబాద్ ను సందర్శించే అవకాశాన్ని పొందాడు. హైదరాబాద్ లో, అతను ఆక్స్ ఫర్డ్ గ్రామర్ స్కూల్ విద్యార్థులు మరియు ఉపాధ్యాయుల కోసం షాడో మరియు గ్లోబ్ వప్పెట్ మేకింగ్ పై 10 రోజుల వర్క్ షాప్ మరియు ప్రదర్శనను నిర్వహించాడు. అతను

నెదర్లాండ్స్ కు తిరిగి వచ్చిన తర్వాత, అతను 2023 నుండి 2025 వరకు సౌత్ ఈస్టర్న్ ఏషియన్ కంట్రీస్ (VIPR-SEA) కోసం వర్చువల్ ఇంటర్నేషనల్ పప్పెట్ రెసిడెన్సీని నిర్వహించే ప్రతిపాదనను డచ్ కల్చర్ అండ్ ఎడ్యుకేషన్ ఆర్గనైజేషన్ కు సూచించాడు. ప్రాజెక్ట్ యొక్క అంశం 'Furtue of the Planet' (పూర్వార్ ఆఫ్ మా ప్లానెట్). ఈ కాన్సెప్ట్ బాగా స్వాగతించబడింది మరియు అతను ఆరు సౌత్ ఈస్టర్న్ కంట్రీస్ పప్పెట్ గ్రూప్లు మరియు కంపెనీలతో ఆగస్టు 2023 నెలలో దీనిని రూపొందించాడు. స్మూర్తి థియేటర్ ఫర్ ఎడ్యుకేషనల్ పప్పెట్, ఆర్ట్ అండ్ క్రాఫ్ట్ - STEPARC పప్పెట్ ఆర్గనైజేషన్ ఈ గ్లోబల్ ప్రాజెక్ట్ కోసం పప్పెట్ ఆర్గనైజేషన్ లలో ఒకటిగా ఎంపిక చేయబడింది.

వ్యవసాయం, వడ్రంగి, విద్యుత్ పని, కమ్మరి, కుండలు మరియు ఇతర సంబంధిత రంగాలు వంటి రైతులు మరియు అనుబంధ వృత్తులను అభ్యసిస్తున్న నా యువ బృందం సభ్యులతో నా సంభాషణ సమయంలో. 'భవిష్యత్తు భూగ్రహం' అనే టైటిల్ ను రైతుల జీవితాలు మరియు రైతు ఆత్మహత్యల సమస్యతో ముడిపెట్టగలమని నా యువ బృందం తెలిపింది. ప్రాజెక్ట్ కోసం సైన్ అప్ చేసి, సమర్పణ ఆమోదించబడిన తర్వాత, మేము ప్రతి మంగళవారం మధ్యాహ్నం జూమ్ మీటింగ్ లో సెప్టెంబర్ 2023 నుండి జనవరి 30, 2024 వరకు మొదటి రౌండ్ సమావేశాలను నిర్వహించాము.

తోలు బొమ్మలాట

ఈ కాలంలో నా యూత్ టీమ్ లీడర్ శ్రీ మహేశ బి ఆర్ తోలుబొమ్మల మేకర్ అయిన మహేష్ రన్న అని పిలవబడేవారు, పుట్టరాజు ACP- వ్యవసాయం చేస్తున్న రైతు మరియు ఫోటోగ్రఫీ మరియు వీడియో మేకింగ్లో నిష్ణాణుడు, శంకర్ బి, గణేశ గాని, కృష్ణ చార్ ఎం, నిల్వీల్ మరియు అనిరుద్ధ్ శ్రీనివాసన్ సమిష్టిగా తోలుబొమ్మల ఆట ద్వారా రైతుల సమస్యను పరిష్కరించే ఉత్తమ మార్గాన్ని కనుగొన్నారు.

వ్యవసాయానికి సంబంధించిన వాస్తవ సమస్యలు మరియు సమస్యలను తెలుసుకునేందుకు మరియు అర్థం చేసుకోవడానికి మహేశరన్న సుమారు 10-20 గ్రామాలకు వెళ్లి రైతులతో నాణ్యమైన సమయాన్ని గడిపారు, పంటల సాగు, ఎరువులు మరియు పురుగుమందుల వాడకం, మార్కెటింగ్, బ్యాంకు రుణాలు మరియు వివిధ అంశాలను తెలుసుకున్నారు. కర్నాటకలోని మైసూర్ మరియు హాసన్ జిల్లాల్లోని రైతు జీవితం, నా యూత్ టీమ్ మెంబర్లలో ఎక్కువ మంది మైసూర్ జిల్లాకు చెందిన వారు కాబట్టి ప్రత్యేక ప్రాజెక్ట్ ఆ ప్రాంతంలోనే ఉంది. అలాగే ఇతర దేశాల్లో తోలుబొమ్మ కంపెనీలు టైటిల్ ఆధారంగా ప్రాజెక్టులను గుర్తించాయి. కొందరు నీటిపై, మరికొందరు ప్లాస్టిక్తో భూమి మరియు సముద్రపు డంపింగ్లపై, ప్రకృతిలో కొన్ని సురక్షితమైన వ్యర్థాలను పారవేయడం మరియు భూమి గ్రహానికి సంబంధించిన అన్నింటిపై పని చేస్తున్నారు.

మా సామూహిక ప్రయత్నాలను ప్రదర్శించే సంక్లిష్ట వీడియో ప్రెజెంటేషన్ కోసం తుది సమర్పణ యొక్క ప్రారంభ రౌండ్కు చివరి తేదీ జనవరి 30, 2024. నా బృంద సభ్యులు ఉపయోగించిన కార్డ్బోర్డ్ షీట్లు మరియు పెట్రోలను ఉపయోగించి షాడో పప్పెట్లను అలాగే విస్మరించిన కుషన్ ఫోమ్ షీట్లు, వ్యర్థాలను ఉపయోగించి రాడ్ పప్పెట్లను తయారు చేశారు, పత్తి, పాత దుస్తులు మరియు బట్ట. స్టోరీ, స్టోరీబోర్డును నేను, మహేశ రాన్నా తయారు చేశాం. అప్పుడు నా బృందం స్క్రిప్ట్లో, స్క్రీన్ప్లే వాయిస్ ఓవర్ వర్క్లో మరియు తోలుబొమ్మలతో టీమ్ రిహార్సల్లో ఇద్దరు పాఠశాల ఉపాధ్యాయులు శ్రీ శివరామ్ మరియు శ్రీ మనోజ్ కుమార్ సహాయం కోరింది.

ఇది మరింత వాస్తవికంగా కనిపించడానికి, బృందం రైతు బొమ్మను గ్రామాల చుట్టూ తీసుకువచ్చి స్థానికులతో సంభాషించారు. పశువుల మేత, ఆవుల షెడ్యూను శుభ్రం చేయడం, ఆవులకు పాలు పట్టడం, పశువుల దాణా, కలుపు తీయడం, పురుగుమందులు పిచికారీ చేయడం, పంటకోత, గడ్డి మరియు ఎండుగడ్డి మూటలను ఇంటికి తీసుకెళ్లడం, ట్రాక్టర్ నడపడం

మొదలైన వ్యవసాయానికి సంబంధించిన అన్ని పనులను వారు తోలుబొమ్మను తయారు చేశారు. సాయంత్రం వేళల్లో మర్రిచెట్టు కింద ఇతర రైతులతో మాట్లాడేందుకు రైతు బొమ్మను తయారు చేశారు.

ఆవులు, ఇతర పశువులు కొద్ది రోజులుగా రైతు బొమ్మకు అలవాటు పడడంతో పశువులతో పాటు సినిమా తీయడం సులువైంది.

జనవరి 30, 2024న “రైతు ఆత్మ - రైతుల ఆత్మ” - “ఫార్వర్డ్ సోల్” అనే పేరుతో రూపొందించబడిన లఘు చిత్రం జూమ్ మీట్లో అందరి నుండి మంచి ఆదరణ పొందింది. రైతుల ఆత్మహత్యలు, ఎరువులు మరియు పురుగుమందుల విస్తారమైన వినియోగం వల్ల కలిగే దుష్ప్రభావాల ఆధారంగా రూపొందించిన తోలుబొమ్మ చిత్రం. నేల దాని సారవంతాన్ని కోల్పోతుంది, సామూహిక సేంద్రియ వ్యవసాయం ఒక పరిష్కారం మరియు మొదలైనవి. మా షార్ట్ ఫిల్మ్ను ప్రదర్శించడం ద్వారా, ప్రపంచవ్యాప్తంగా హాజరైన ప్యానెలిస్టులందరికీ మేము భారతీయ వ్యవసాయ పద్ధతిని చూపించగలము.

యూట్యూబ్, ఇన్స్టాగ్రామ్ మరియు ఫేస్బుక్ వంటి సోషల్ మీడియాలో ఇంగ్లీష్ సబ్టిటెల్స్ అందుబాటులో ఉన్న ఈ చిత్రం కన్నడ భాషలో ఉంది.

ఇప్పుడు మా ప్రాజెక్ట్ ఏప్రిల్-మే 2024లో 30-40 నిమిషాల మంచి ప్రత్యక్ష మరియు రికార్డ్ చేయబడిన పప్పెట్ షో యొక్క రెండవ రౌండ్ ప్రదర్శన కోసం ఆమోదించబడింది

ఇప్పుడు, ఈ చిత్రం భారతదేశంలోని రైతులకు చేరువకావాలని, వ్యవసాయ విశ్వవిద్యాలయాలతో, రైతులతో కలిసి పనిచేస్తున్న NGOలు మరియు సేంద్రియ వ్యవసాయంతో అనుసంధానం కావాలని మరియు పురుగుమందులు తాగడం లేదా ఉరి వేయడం ద్వారా ఒకరి జీవితాన్ని అంతం చేయడం వరిష్కారం కాదని అవగాహన కల్పించాలని మేము కోరుకుంటున్నాము. రైతుల జీవితాలను ఆనందమయం చేయగల నిపుణులు, ప్రభుత్వం మరియు ఓర్వైజేషన్ సహకారంతో ఇది సమన్వయం మరియు సహకారంతో పనిచేయాలి- quot; వ్యవసాయం యొక్క అంతిమ లక్ష్యం పంటలను పండించడం కాదు, మానవుల సాగు మరియు పరిపూర్ణత.

-పద్మిని రంగరాజన్

డైరెక్టర్ ఆఫ్ స్పూర్తి థియేటర్ - స్టెపార్క్

e : +91-9866081172

m : steparc1@gmail.com

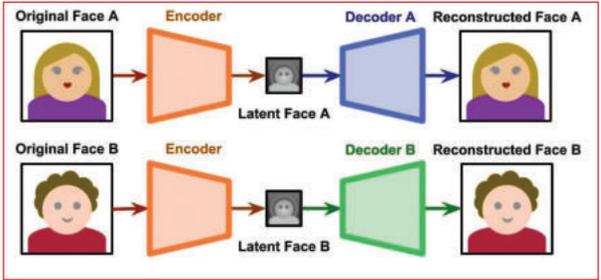
రెండువైపులా పదునైన ఖడ్గం @ డీప్ ఫేక్ టెక్నాలజీ

సాంకేతిక పరిజ్ఞానం (టెక్నాలజీ) అన్నది మానవాళిని అధునికత వైపు పురోగమింపజేయడంతో పాటు, ప్రజాస్వామ్యాన్ని మరింత పరిపుష్టం చేయాలన్న సుప్రీంకోర్ట్ చీఫ్ జస్టిస్ డీ పీ చంద్రచూడ్ మాటలు అక్షర సత్యాలు. సాంకేతిక పరిజ్ఞానం మానవాళి జీవితంలో విప్లవాత్మక మార్పులు తీసుకొచ్చింది. వారు ఎదుర్కొనే ప్రతీ సమస్యకు కూడా క్షణాల్లో పరిష్కారాన్ని సూచించిందనడం కూడా కాదనలేని సత్యం. ఇదంతా నాణేనికి ఒకవైపు కాగా, మరోవైపు అదే సాంకేతిక పరిజ్ఞానం (టెక్నాలజీ) దుర్వినియోగ మవుతూ మానవాళిని తిరోగమనం వైపు నెడు తోందనడంలో కూడా ఎలాంటి అతిశయోక్తి లేదు. సినీతారలు, రాజకీయ నాయకులతో పాటు, సమాజంలో ప్రతి ఒక్కరిని కూడా ఏదో రూపంలో చికాకు పరుస్తున్న సాంకేతిక పరిజ్ఞానాల్లో డీప్ ఫేక్ టెక్నాలజీ ఇటీవల ప్రముఖంగా వార్తల్లో నిలుస్తోంది. ఈ నేపథ్యంలో డీప్ ఫేక్ టెక్నాలజీ అంటే ఏమిటి, దాని వల్ల మానవాళి ఎదుర్కొంటున్న సమస్యల గురించి మనం కూడా అవగాహన కలిగి ఉండాలన్న అవసరం ఉంది.

(కృత్రిమమేధ) సహాయంతో మరింత మెప్పించేలా, అచ్చంగా ఒరిజినల్ అనిపించేలా నకిలీ వాటిని తయారుచేస్తున్నారు. ఈ పనికి అవసరమైన టెక్నాలజీ, దాని ఫలితంగా వెలువడే బోగస్ కంటెంట్, రెండూ స్ఫురించేలా దీన్ని డీప్ ఫేక్ అంటున్నారు. దీంతో ఫోటోలు, వీడియోలు, ఆడియోలు నకిలీని తయారు చేయొచ్చు. కొన్ని అసలు వాటిని మరిపిస్తే, కొన్ని కొత్త కంటెంట్ను సృష్టిస్తున్నాయి. ఫలితంగా ఒక వ్యక్తిని చోట ఉన్నట్లు, చేయని పని చేసినట్లు, అనని మాటలు అన్నట్లు కంటెంట్ బయటికి వచ్చి, నడుగు వ్యక్తికి తెలియకుండానే వ్యాపిస్తుంది. దాంతో ఆ సమాచారంలోని అంశానికి అతడు బాధ్యత వహించాల్సి వస్తుంది. గతేడాది ఉక్రెయిన్ యుద్ధం తీవ్రంగా జరుగుతున్నప్పుడు, ఆ దేశ అధ్యక్షుడు జెలెన్స్కీ, తమదేశ సైన్యాన్ని లొంగిపోమ్మని ఆదేశిస్తున్నట్లు వచ్చిన వీడియో సంచలనం సృష్టించింది.

డీప్ ఫేక్ వీడియోలను ఎలా తయారు చేస్తారు...!!

డీప్ ఫేక్ టెక్నాలజీ అంటే ఏమిటి?
డీప్ (Deep) అనగా లోతైన, ఫేక్ (Fake) అనగా నకిలీ అని అర్థం. శక్తివంతమైన కంప్యూటర్లు మరియు ఆర్టిఫిషియల్ ఇంటెలిజెన్స్ కు సంబంధించిన డీప్ లర్నింగ్ అన్న సాంకేతిక పరిజ్ఞానాన్ని వినియోగించి వీడియోలు, ఆడియోలు, చిత్రాలను (Images) తమకు నచ్చిన విధంగా మార్చడానికి వినియోగించే పద్ధతిని “డీప్ ఫేక్ టెక్నాలజీ” అని పిలుస్తారు.
2017లో రెడ్ డిట్ (Reddit) అనే సామాజిక మాధ్యమానికి చెందిన ఒక అజ్ఞాత వినియోగదారుడు సెలెబ్రిటీల వీడియోలను డీప్ ఫేక్స్ అన్న పేరుతో పోస్ట్ చేయడంతో “డీప్ ఫేక్” అన్న పదం విస్తృతంగా వాడుకలోకి వచ్చింది.
డీప్ ఫేక్ గురించి మరింత విపులంగా చెప్పుకున్నట్లుంటే.. ఒకప్పుడు ఫోటోలను మర్పింగ్ చేసి నకిలీని తయారుచేసేవారు. ఇప్పుడు మరో అడుగుముందుకేసి ఆర్టిఫిషియల్ ఇంటెలిజెన్స్

డీప్ ఫేక్ లను జనరేటర్ మరియు డిస్క్రిమినేటర్ అనే రెండు అల్గారిథమ్స్ ఆధారంగా తయారుచేస్తారు. అందుబాటులో ఉన్న డేటా ఆధారంగా కావలసిన కంటెంట్ ని జనరేటర్ తయారుచేస్తుంది. డిస్క్రిమినేటర్ తయారైన కంటెంట్ ని, అసలుతో పోల్చి, దానిలోని లోపాలను వెతికి చెబుతుంది. జనరేటర్ ఆ లోపాలను సరిచేస్తుంది. ఇలా పలుదశల్లో ఇవి మళ్ళీ మళ్ళీ పనిచేసి అచ్చంగా అసలులా కనిపించే నకిలీని తయారు చేస్తాయి. పై రెండు అల్గారిథమ్స్ ని

ఉపయోగించుకొని జనరేటివ్ అడ్వర్సరీరియల్ (జీఎఎన్) అన్న వ్యవస్థ ఒక న్యూరల్ నెట్వర్క్ని తయారు చేస్తుంది. ఆ తరువాత ఫేసియల్ రికగ్నిషన్, ఇతర కదలికలను గుర్తించడానికి “కన్వల్యూషనల్ న్యూరల్ నెట్వర్క్ (సీఎన్ఎన్)ని వాడతారు. ముఖంలో హావభావాలు, శరీర కదలికల్ని మార్చడానికి ఉపయోగపడే “ఆటో ఎన్ కోడ్స్” సాంకేతికతతో వీడియోలో ఆ మార్పుల్ని చేస్తారు. డీప్ ఫేక్ ఆడియో సృష్టించడానికి వాడే వ్యవస్థను “నేచురల్ లాంగ్వేజ్ ప్రాసెసింగ్ - ఎన్ఎల్పి” అంటారు. డీప్ ఫేక్ తయారీకి ఉత్తమ సామర్థ్యమున్న హై పెర్ఫామెన్స్ కంప్యూటింగ్ వ్యవస్థ కావాలి. డీప్ ఆర్ట్ ఎఫెక్ట్, డీప్ స్పాక్, డీప్ వీడియో పోర్ట్రయిట్స్, ఫేస్ ఆప్, ఫేస్ మ్యాజిక్, మై హెరిటేజ్, వేవ్ టు లిప్, వోబో, జావో లాంటి టూల్స్ సాయంతో సెకన్ల వ్యవధిలోనే డీప్ ఫేక్ తయారై పోతున్నాయని, “ఇన్క్రీజింగ్ డ్రాట్ ఆఫ్ డీప్ ఫేక్ ఐడెంటిటీస్” నివేదిక తెలుపుతోంది. ఈ నివేదిక ప్రకారం డీప్ ఫేక్ ద్వారా అడల్ట్ కంటెంట్ని సృష్టించడానికి అవకాశం ఉన్న దేశాల పరంగా గ్లోబల్ ర్యాంకింగ్స్లో ఇండియా 6వ స్థానంలో ఉంది.

డీప్ ఫేక్ వీడియోలను ఎలా కనిపెట్టవచ్చు

నిశితంగా పరిశీలిస్తే నిపుణులు, డీప్ ఫేక్ కంటెంట్ని కనిపెట్టగలరు, కానీ అందరికీ సాధ్యం కాదు.

అసహజ కదలికలు :

ముఖం పొజిషన్ అసాధారణంగా, శరీర కదలికలూ, హావభావాలు, రంగులూ, లైటింగ్ అసహజంగా ఉండవచ్చు.

ఆడియో నాణ్యతను సరిపోల్చడం :

ఆడియోలో నిలకడ ఉండదు. మాట బ్రేక్ అవుతుంది. ఆడియోకి తగినట్లుగా పెదవుల కదలిక ఉండా, గొంతు వారిదేనా అన్నది గమనించాలి.

వీడియోల నాణ్యతను సరిపోల్చడం :

వీడియోలను జూప్ చేసి చూస్తే వెలుగు నీడలు అసాధారణంగా కనిపిస్తాయి. బ్యాక్ గ్రౌండ్లోనో, చుట్టపక్కల వస్తువులో బ్లర్ అయి కనిపిస్తాయి. వీడియోల్లో కనురెప్పల కదలిక సహజంగా ఉండదు. అలాగే నేరుగా కళ్ళలోకి చూసి మాట్లాడు తున్నారా లేదా కూడా గమనించవచ్చు. చూసి మాట్లాడుతున్నారా లేదా కూడా గమనించవచ్చు.

సందేశాల్లో తప్పులు :

సందేశాల్లో స్పెల్లింగ్ తప్పులుంటాయి. వాక్యాలు సదరు వ్యక్తి మాట్లాడే, రాసే శైలికి భిన్నంగా, అసందర్భ ప్రస్తావనలు ఉంటాయి. ఈ మెయిల్ అడ్రెసులు కూడా అనుమానాస్పదంగా ఉంటాయి.

శరీర సౌష్ఠ్యంలో తేడాలు :

డీప్ ఫేక్ టెక్నాలజీ ద్వారా చేసిన వీడియోల్లోని వ్యక్తులు

నిజంగా ఉన్నట్లే అనిపించినప్పటికీ మానవదేహానికి ఉండాల్సిన సహజరంగు, రూపు, చలనం మొదలైన వాటిని సృష్టించలేరు.

అయితే కృత్రిమ మేధతో ఈ లోపాలను అధిగమించే ప్రయత్నాలు జరుగుతున్నాయి. కాబట్టి రానురాను వీటిని ‘కనిపెట్టడం ఇంకా కష్టం అవుతుంది. టెక్ సంస్థలూ, ప్రభుత్వ విభాగాలూ డీప్ ఫేక్ కంటెంట్ని కనిపెట్టి, బ్లాక్ చేయగల సాంకేతికతను అభివృద్ధి చేసే ప్రయత్నాల్లో ఉన్నాయి. సోషల్ మీడియా యాజమాన్యాలు కొన్ని తమ వేదికల మీద పోస్ట్ చేసే వీడియోలు, ఫోటోలు అసలువా, నకిలీవా అని గుర్తించడానికి బ్లాక్ చైన టెక్నాలజీని వాడుతున్నాయి. అడోబ్, మైక్రోసాఫ్ట్ లాంటివి అందుకు తగిన సాఫ్ట్వేర్ని తయారు చేసుకున్నాయి. ఐఐటీ రోపార్, ఆస్ట్రేలియాలోని మోనాష్ యూనివర్సిటీ నిపుణులు కలిసి “ఫేక్ బస్టర్” పేరుతో, ఫేక్ వీడియోలను కనిపెట్టే సాంకేతికతను అభివృద్ధిచేశారు.

అనువర్తనాలు :

డీప్ ఫేక్ టెక్నాలజీని కళలు, విద్యా, వైద్య రంగాలతో పాటు ఎంటర్టైన్మెంట్ ఆడియో, వీడియో కంటెంట్ తయారీలో చట్టబద్ధంగా వినియోగించవచ్చు.

ఫిల్మ్ డబ్బింగ్ :

ఈ సాంకేతికతను ఉపయోగించి భాషరాని నటులు, కళాకారుల పెదాల కదలికలను మరింత సహజంగా మార్చవచ్చు.

ఉదా|| కు ప్రపంచవ్యాప్తంగా

మలేరియాను నివారించేందుకు అంతర్జాతీయ ప్రముఖులైన డేవిడ్ బెక్ హెమ్, హ్యూజ్ జాక్ మెన్, బిల్ గేట్స్ మొ||లైన వారు, వారి భాషల్లో మాట్లాడిన విషయాన్ని డీప్ ఫేక్ టెక్నాలజీ ద్వారా అన్ని భాషల్లోకి అనువదించి, ప్రసారం చేశారు. దీని వల్ల మలేరియాను తగ్గించడానికి అవసరమైన కార్యాచరణని వేగవంతం చేయగలిగారు.

విద్యారంగం :

డీప్ ఫేక్ టెక్నాలజీ ద్వారా చారిత్రక సన్నివేశాలు, యుద్ధాలను ఇంటరాక్టివ్ సిమ్యూలేషన్ ద్వారా నిజరూపంలో చూపించవచ్చు.

వైద్యరంగం :

కొన్ని రకాల వ్యాధుల గురించి వైద్యులకు శిక్షణ ఇవ్వడానికి రోగుల వ్యక్తిగత గోప్యతకు ఇబ్బంది కలగకుండా ఈ వీడియోలను ఉపయోగించవచ్చు. క్యాన్సర్ లాంటి వ్యాధుల బారిన పడి గొంతు పోగొట్టుకున్న వారికి వాయిస్ క్లోనింగ్తో అవసరమైన చోట అతని గొంతు వినిపించేలా చేయవచ్చు.

కళారంగం :

ప్రఖ్యాత కళారూపాలకు, నకిలీలు తయారుచేసి పాపులర్ చేశారు. రవి వర్మ, వాన్గోల చిత్రాలకు, నకిలీలు ఇప్పుడు పలుచోట్ల కనిపిస్తున్నాయి. అదేవిధంగా కళాకారుల్లో వివిధ రూపాల్లో ఉన్న

సృజనాత్మకతను వెలికి తీయవచ్చు.

భద్రత : డీప్ ఫేక్ టెక్నాలజీ ద్వారా పౌరులు వారి డిజిటల్ ఐడెంటిని, ప్రైవసీని కాపాడుకోవచ్చు.

క్రిమినల్ ఫోరెన్సిక్ : ఈ సాంకేతికతను ఉపయోగించి నేర నిర్ధారణను అత్యంత సమర్థవంతంగా నిర్వహించవచ్చు.

డిజిటల్ రీ కన్స్ట్రక్షన్ :

పూర్తిగా కోల్పోయిన లేదా ప్రమాదవశాత్తు డిలీట్ అయిన డిజిటల్ సమాచారాన్ని లేదా పాత ఫోటోలు, వీడియోలను ఈ పరిజ్ఞానాన్ని ఉపయోగించి పునరుద్ధరించవచ్చు. అంతేకాకుండా వాటి క్వాలిటీని పెంచవచ్చు.

కస్టమర్ ఫోన్ సపోర్ట్ :

కొన్నిచోట్ల ఫిర్యాదు నమోదు చేసుకోవడానికి, ఖాతాల్లో బ్యాలెన్స్ చెక్ చేసుకోవడానికి ఫోన్ చేస్తే ఎగ్జిక్యూటివ్ గొంతు వినిపిస్తుంది. అది డీప్ ఫేక్ సాంకేతికతతో తయారు చేయబడినదే.

కాలర్ రెస్పాన్స్ సర్వీస్ :

మనిషి లేకుండా ఆటోమేటిగ్గా అందించే రిసెప్షన్లు సేవల్లో భాగంగా ఫోను చేసిన వారికి పర్సనలైజ్డ్ సమాధానాలు ఇవ్వడానికి ఈ సాంకేతికతను వాడతారు.

విస్తృత ప్రచారం : ఈ పరిజ్ఞానాన్ని ఉపయోగించి సామాజికంగా వెనుకబడిన లేదా వివక్షకు గురైన లేదా సమాజంలో చిన్న చూపునకు గురయ్యే సమూహాలకు విస్తృతంగా ప్రాచుర్యం కల్పించవచ్చు.

పబ్లిక్ సేఫ్టీ : ఈ సాంకేతికత ద్వారా అత్యంత సహజంగా శిక్షణా కార్యక్రమాలను చేపట్టవచ్చు. ఈ ప్రయోజనాలను చట్టాల అమల్లో, మిలటరీ శిక్షణా కార్యక్రమాల్లో, విపత్తు నిర్వహణా కార్యక్రమాల్లో ఉపయోగించవచ్చు.

వినూత్న ఆవిష్కరణలు :

ఈ సాంకేతికత ద్వారా వివిధ రంగాల్లో విప్లవాత్మక మార్పులు వచ్చాయి. ఉదా॥కు పరిశ్రమలు, వినోద రంగం, గేమింగ్, మార్కెటింగ్ మొ॥లైన రంగాలు ఎంతో వినూత్న ఆవిష్కరణలతో శరవేగంగా పురోగమిస్తున్నాయి.

సవాళ్ళు : లాభాలకన్నా, నష్టాల వల్లే డీప్ ఫేక్ టెక్నాలజీ ప్రజల్లో విస్తృతంగా ప్రాచుర్యం పొందింది.

నకిలీ సమాచారం :

డీప్ ఫేక్ టెక్నాలజీ ద్వారా నకిలీ సమాచారాన్ని అత్యంత వేగంగా, విస్తృతంగా ప్రచారం చేయొచ్చు. ప్రస్తుతం ఈ సాంకేతికత విసిరే పెద్ద సవాలు

ఇదేనని నిపుణులు చెబుతున్నారు.

ప్రముఖుల నకిలీ వీడియోలను వైరల్ చేయడం వల్ల సాధారణ ప్రజానీకంలో, అత్యంత ఆయోమయ పరిస్థితి ఏర్పడుతుంది. దీంతో పాటు వారి పరువు, వ్యక్తిగతగోప్యత హక్కుకు నష్టం వాటిల్లుతోంది.

రాజకీయ అస్థిరత : ఈ సాంకేతికత ద్వారా రాజకీయ నాయకుల మాటలను వక్రీంచి వారు మాట్లాడని వాటిని మాట్లాడినట్లు ఫేక్ వీడియోలు సృష్టించి, వాటికి ప్రచారం కల్పిస్తున్నారు. అవి ప్రజాభిప్రాయాన్ని మార్చడమే కాకుండా, పాలనా వ్యవస్థపైనా తీవ్ర ప్రభావాన్ని కల్పిస్తున్నాయి.

సామాజిక అస్థిరత :

లింగవివక్షను, సామాజిక వెనుకబాటుతనాన్ని, అసాంఘిక కార్యకలాపాలను, ఉగ్రవాద ఉన్మాద చర్యలను ఈ వీడియోలు లేదా ఫోటోల ద్వారా ఆయా వ్యక్తుల ప్రమేయం లేకుండా సృష్టిస్తున్నారు. ఇవి సమాజంలో అలజడులకు కారణమౌతున్నాయి.

జాతీయ భద్రతకు విఘాతం :

ఈ పరిజ్ఞానం ద్వారా సృష్టించిన నకిలీ సమాచారం, జాతీయ భద్రతకు కూడా విఘాతం కలిగిస్తుంది.

నేర విచారణ ప్రక్రియకు అవరోధాలు :

నేరస్తులను శిక్ష నుండి కాపాడేందుకు నకిలీ వీడియో, ఆడియోల రూపంలో బూటకపు సాక్ష్యాలు సృష్టించి, వాటిని కోర్టుల్లో ప్రవేశపెట్టి, నేరస్తులు శిక్షకు గురవ్వకుండా చేయొచ్చు.

ఆర్థిక వ్యవస్థపై ప్రతికూల ప్రభావం :

వ్యక్తులూ, సంస్థలూ, ప్రభుత్వాలు కూడా డీప్ ఫేక్ బాధితులు కావచ్చు. సైబర్ క్రైమ్స్ బారిన పడొచ్చు. కార్డుల్ని క్లోన్ చేసి ఆర్థిక మోసాలు చేయొచ్చు. పరిచయస్తుల గొంతుతో డబ్బు అడగవచ్చు. స్టాక్ మ్యానిపులేషన్ కీ ఇది సాధనంగా మారింది. వివాదస్పద వ్యాఖ్యలతో ఫేక్ వీడియోలు సృష్టించి, విడుదల చేయడంతో ఒక్కసారిగా షేర్లు కుప్పకూలుతున్నాయి.

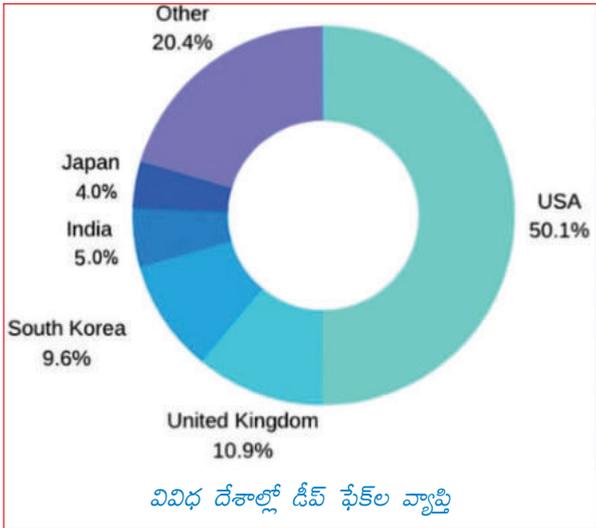
చట్టపరమైన రక్షణ ఉందా??

ఈ నేరానికి మనదేశంలో ప్రత్యేకంగా చట్టమేమీ లేదు. విభిన్న చట్టాల్లోని నిబంధనలను డీప్ ఫేక్ నియంత్రణకు వర్తింప జేస్తున్నారు. అదేవిధంగా ఎలక్ట్రానిక్స్ అండ్ ఐటీ మంత్రిత్వ శాఖ సోషల్ మీడియా ఇంటర్మీడియరీస్, ప్లాట్ ఫాంల నియంత్రణకు కావాల్సిన నియమాలను పేర్కొంది. వీటి ప్రకారం..

- ఫేస్ బుక్, వాట్సప్, ట్విట్టర్, ఇన్స్టాగ్రామ్, యూట్యూబ్ తదితర సామాజిక మాధ్యమాలలో ప్రజలను తప్పుదోవ పట్టించే నకిలీ వీడియోలు, చిత్రాలు, ఆడియోలను 24 గంటల్లో తొలగించాలి.
- ఇన్ఫర్మేషన్ టెక్నాలజీ చట్టం 2000, సెక్షన్ 66డి ప్రకారం, ఈ విధంగా తప్పుడు సమాచారం సృష్టించి, మోసం చేసే వ్యక్తులకు మూడేళ్ళ కారాగార శిక్షతో పాటు, లక్ష రూ॥ల జరిమానా విధిస్తారు.

- ఇన్ఫర్మేషన్ టెక్నాలజీ రూల్ 2(2)(బి) ప్రకారం, మార్పింగ్ చేసిన ఫోటోలు వివిధ రకాల నకిలీ సమాచారానికి సంబంధించిన ఫిర్యాదును స్వీకరించిన 24 గం||ల్లో ఆయా నకిలీ చిత్రాలు, వీడియోలను సామాజిక మాధ్యమాల నుండి తొలగించాలి.
- ఐటీ చట్టంలోని రూల్ 3(1) (బి) ప్రకారం వేరొక వ్యక్తిని అనుకరించే ఆడియోలు లేదా వీడియోలను సోషల్ మీడియా విధానాలు ఎట్టి పరిస్థితుల్లోనూ తమ ఫ్లాట్ ఫాంలలో ప్రదర్శించకూడదు.
- ఐసీసీ సెక్షన్ 500 కింద పరువునష్టం కలిగించినందుకు శిక్షించవచ్చు.
- 2019లో ప్రవేశపెట్టిన పర్సనల్ డేటా ప్రొటెక్షన్ బిల్ పార్లమెంట్ ఆమోదం పొందినట్లయితే వ్యక్తిగత సమాచారానికి మరింత రక్షణ లభిస్తుంది.

అంతర్జాతీయ స్థాయిలో డీప్ ఫేక్ల నియంత్రణకు చేపట్టిన చర్యలు:

- మహిళలపై ఆన్‌లైన్‌లో అసభ్య ప్రచారానికి పాల్పడేవారికి 9 నెలల జైలు శిక్ష విధించడానికి వీలుగా మెక్సికో ఇటీవలే చట్టం చేసింది.
- ఇంటర్నెట్‌ను దుర్వినియోగం చేసేవారిని శిక్షించడానికి 2016, 2018లో బ్రిటన్ ప్రత్యేక నియమావళిని వెలువరించింది.
- జర్మనీలో, ఆన్‌లైన్‌లో విద్వేషం, అసభ్య చిత్రాలతో ప్రచారం చేసే వారి గురించి ఫిర్యాదు చేసిన 24 గంటల్లో వాటిని తొలగించాలి. లేకపోతే ఆయా సామాజిక మాధ్యమాల లక్షల డాలర్ల జరిమానాను చెల్లించాల్సి ఉంటుంది.
- చైనాలో ఒక వ్యక్తికి సంబంధించిన ఫోటోలు లేదా వీడియోలు సోషల్ మీడియాలో వినియోగించాలంటే తప్పనిసరిగా సదరు వ్యక్తి నుండి అనుమతి తీసుకోవాలని ఆదేశ ప్రభుత్వం

డీప్ ఫేక్‌కు గురైన అమెరికా మాజీ అధ్యక్షుడు బరాక్ ఒబామా చిత్రం

- మార్గదర్శకాలు రూపొందించింది.
- కెనడాలో ప్రజలకు హానికలిగించే వైరల్ డీప్ ఫేక్ మీడియా కంటెంట్‌ను సోషల్ మీడియాలో పెట్టడం చట్ట విరుద్ధం.
- డీప్ ఫేక్‌లను ఎలా ఎదుర్కోవాలి!!**
- ఒక వీడియో అయినా, ఫోటో అయినా, ప్రసంగమైనా చూడగానే నిజమని నమ్మేయొద్దు. నిశితంగా పరిశీలించాలి. అది నమ్మదగిన వ్యక్తుల నుండి వచ్చిందా లేదా అన్నది గమనించాలి.
- ఫేక్ కంటెంట్ అని అనుమానం ఉన్న దేన్నీ ఇతరులకు ఫార్వార్డ్ చేయకూడదు, వెంటనే తొలగించాలి.
- బ్యాంకుఖాతాలకు సంబంధించి, ఆర్థిక విషయాలకు సంబంధించి, ఏ సమాచారాన్నీ ఫోనులో ఎవరికీ చెప్పకూడదు.
- ఏఐ జనరేటెడ్ వీడియోలపై, కనిపించేలా వాటర్ మార్కులు ఉంచాలని ఆయా వ్యక్తులకు నిర్దేశాలు ఇవ్వాలి.
- డీప్ ఫేక్‌లను క్షణాల్లో పసిగట్టే డీప్ ఫేక్ డిటెక్షన్ వ్యవస్థలను, మెటాడేటా లాంటి ఆధునిక సాంకేతికతలను విరివిగా వాడుకలోకి తేవాలి.
- మీడియా లిటరసీ, ప్రజాచైతన్యంతో అనుమానాస్పద కంటెంట్‌ను వైరల్‌కాకుండా కట్టడి చేయాలి.
- మనం వాడే గ్యాడ్జెట్స్ అన్నిటికీ సెక్యూరిటీ సెట్టింగ్స్ పెట్టుకోవాలి.
- సమాజంలోని ప్రతి ఒక్కరు స్వీయ సామాజిక నియమావళిని రూపొందించుకొని, దానికి విధిగా కట్టుబడాలి. అప్పుడే ఇలాంటి డిజిటల్ నేరాలను సమర్థవంతంగా నియంత్రించ వచ్చు ననడంలో ఎలాంటి సందేహం లేదు.

చివరగా :
 బంగారు ఎంతో విలువైనది, అందుకే మనం దానిని ఆభరణాలుగా తయారు చేసుకొని ఒంటిపైన ధరిస్తాం. కానీ బంగారు కత్తి విషయంలో మాత్రం జాగ్రత్తగా ఉంటాం. అదే విధంగా సాంకేతికత (టెక్నాలజీ) అందించే ప్రయోజనాలను అందింపుచుకుంటూనే దాని వల్ల కలిగే నష్టాల విషయంలో అప్రమత్తంగా వ్యవహరించాల్సిన అవసరం ఎంతైనా ఉంది.

-పుట్టా పెద్ద ఓబులేసు,
 స్కూల్ అసిస్టెంట్, జిల్లా పరిషత్ ఉన్నత పాఠశాల
 రావులకొలను, సింహాద్రిపురం, కడప
 m : 9550290047
 e : obu.jmd@gmail.com

సూర్య ఆరాధన చరిత్రలో విశిష్ట స్థానం

సూర్య దేవాలయం, కోణార్క్

ప్రదేశం: ఒడిషా, భారతదేశం

ప్రకటితం: UNESCO - 1984

విభాగం: సాంస్కృతికం (మాన్యుమెంట్)

బంగాళాఖాతం ఒడ్డున, ఉదయించే సూర్యుని కిరణాలలో స్నానం చేస్తున్నట్లుగా కోణార్క్ లోని ఆలయం ఉంటుంది. సూర్య దేవుడు, సూర్యుని రథం, సింబాలిక్ డిజైన్లతో అలంకరించబడిన దాని ఇరవై నాలుగు చక్రాలకు ఒక స్మారక చిహ్నంగా ఉంటుంది. ఈ రథానికి ఆరు గుర్రాలుంటాయి. పదమూడవ శతాబ్దంలో నిర్మించబడిన ఇది భారతదేశంలోని అత్యంత ప్రసిద్ధ బ్రాహ్మణ ఆలయాలలో ఒకటి.

ప్రమాణాలు:

ఒక అద్వితీయమైన కళాత్మక కట్టడం. ఆలయం కళాఖండాలకు నిలయం. ఆలయంలో ప్రతిచోటా వీటిని చూడవచ్చు. దీని నిర్మాణం పన్నెండేళ్ల పాటు 1,200 మంది కార్మికుల సమీకరణకు కారణ మైంది. ప్రధాన వాస్తుశిల్పి బిసు మోహరానా. ఆయన ఈ పని చేసేందుకు తనను తాను అంకితం చేసుకున్నాడు. తన కుటుంబాన్ని, ఇంటిని విడిచిపెట్టాడు, కానీ అతను ఆలయ గోపురం నిర్మాణాన్ని పూర్తి చేయలేక పోతాడు. ఆయన కుమారుడు గోపుర నిర్మాణాన్ని పూర్తి చేసి, ఆపై తనను తాను అర్పించుకుంటాడు.

కోణార్క్ పదమూడవ శతాబ్దపు ఒరిస్సా (ప్రస్తుతం ఒడిషా) రాజ్యానికి ఒక అద్భుతమైన సాక్ష్యం.

ఎనిమిదవ శతాబ్దంలో కాశ్మీర్లో ఉద్భవించి, తదనంతరం తూర్పు భారతదేశ తీరానికి చేరిన సూర్య ఆరాధన వ్యాప్తి చరిత్రలో కోణార్క్ ఒక అమూల్యమైన లింక్ గా ప్రత్యక్షంగా, భౌతికంగా బ్రాహ్మణ విశ్వాసాలతో ముడిపడి ఉంది.

సూర్య దేవాలయం గురించి రవీంద్రనాథ్ ఠాగూర్ యొక్క ప్రసిద్ధ సూక్తి ఇలా పేర్కొంటుంది. “ఇక్కడ రాతి భాష మనిషి భాష ను అధిగమిస్తుంది”. ఏఎస్ఐఐ మొదటి డైరెక్టర్ జనరల్ సర్ జాన్ మార్షల్ ఇలా అన్నారు... చాలా అద్భుతంగా ఉంటూ, బ్లాక్ పగోడా వలె సంపూర్ణంగా ఉంటూ, మన జ్ఞాపకశక్తిపై లోతైన ముద్ర వేసే ఇలాంటి కట్టడం “హిందూస్థాన్ లో మరొకటి లేదు.

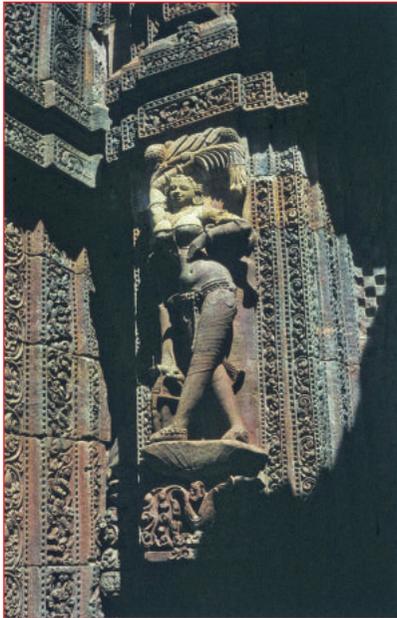
బ్రిటీష్ వారు ఈ ఆలయాన్ని “బ్లాక్ పగోడా” అని పిలిచారు. పదమూడవ శతాబ్దంలో గంగా రాజ వంశానికి చెందిన రాజు నర్సింహదేవ ఈ సూర్య దేవాలయం నిర్మించారు. సూర్యుని యొక్క గొప్ప

రథంగా రూపుదిద్దుకున్న జగ్మోహన (ప్రధాన వేదిక) అనేది పన్నెండు చెక్కబడిన రాతి చక్రాలపై ఉంది. ఏడు బలిష్ఠమైన గుర్రాలు దాన్ని లాగుతుంటాయి. పన్నెండు జతల భారీ చక్రాలు హిందూ నెలలకు అనుగుణంగా ఉంటాయి. అవి ఎనిమిది పెద్ద చువ్వులు, ఎనిమిది

సన్నటి చువ్వలను కలిగి ఉంటాయి. చక్రం హబ్ వృత్తాకారంగా ఉంటుంది, “వీల్ క్యాప్” కలిగి ఉంటుంది. చువ్వలు కూడా సూక్ష్మస్థాయి వివరాలతో రూపొందించబడ్డాయి. ఇవి వివిధ రకాలుగా, ఒక దేవత, ఏనుగుపై ఉన్న రాజు లేదా శృంగార లేదా రసిక వ్యక్తి చిత్రాలను వర్ణిస్తాయి. మరొక గుర్తించదగిన విలక్షణత భారీ తూర్పు ద్వారం. ఎనిమిది ద్వారపట్టీలు క్రమంగా ప్రొజెక్టింగ్ బ్యాండ్లుగా విభజించబడి, దానికి తగ్గ ప్రొఫైల్ను ఇస్తాయి. ఈ ద్వారపట్టీలు ఆకులు, చుట్టబడిన సర్పాలు మరియు నాట్యగత్తెలు, రసిక జంటలతో చెక్కబడ్డాయి. మధ్యలో, లక్ష్మి చిత్రంతో మంటపాలు ఉన్నాయి.

జగ్మోహనబేస్ గోడలపై మహిషాసుర మర్ధిని, జగన్నాథ రూపంలో విష్ణువు, లింగంగా శివుడు, పార్వతి, గజలక్ష్మి, నృసింహుడు వంటి హిందూ దేవతలు, ఇంద్రుడు, అగ్ని, కుబేరుడు వంటి వైదిక దేవతలను కలిగి ఉన్న అనేక శిల్పాలు ఉన్నాయి. సైనిక ఊరేగింపులు, వాయిద్యాలను వాయించే సంగీతకారులు, పల్లకీ మోసేవారు, ప్రజల జీవితంలోని వివిధ కోణాలు వంటి ఇతర ఇతివృత్తాలు చెక్కబడిఉన్నాయి. స్తంభాలపై కామసూత్ర మైథున చిత్రాలు ఉన్నాయి, ఇది జంటల సాన్నిహిత్యం వివిధ దశలను చూపిస్తుంది. జగ్మోహన శిఖరం వివిధ నృత్య ముద్రలలో జంతువులు, స్త్రీల భారీ చిత్రాలను కలిగి ఉంది. ఈ చిత్రాలలో కొన్ని అందరి దృష్టిని ఆకర్షిస్తాయి, ముఖ్యంగా జిరాఫీ. ఇది

భారతదేశానికి చెందిన జంతువు కాదు. ఈ విషయంపై వివిధ వాదనలు ఉన్నప్పటికీ, ఇది పాత సముద్రయాన సంప్రదాయం ద్వారా భారత దేశానికి తీసుకురాబడిన “ఖరీదైన బహుమతి”గా భావించబడుతోంది.

సూర్య దేవాలయం కళాత్మక సృష్టికి నంబంధించిన ముఖ్యమైన గాధలను యునెస్కో గుర్తించింది. 1,200 హస్త కళాకారులను ఉపయోగించి వన్నెండేళ్లలో దాని నిర్మాణం పూర్తి చేయడంతోపాటు ఉత్తేజకరమైనది. ప్రధాన శిల్పి బిను మోహరానా, ప్రాజెక్ట్ పట్ల లోతైన నిబద్ధత, అతని కొడుకు కూడా ఈ సంప్రదాయాన్ని కొనసాగించడం వంటి గాధలు కూడా ఉన్నాయి. ఆలయం యొక్క ప్రధాన భాగం, గర్భగుడి. ఇది ఇప్పుడు వాడుకలోని ఆలయ శిఖర అనే ఒడిషా శైలిలో ఉంటుంది. ఇది దాదాపు 60 మీటర్ల ఎత్తు ఉండేదని భావిస్తున్నారు. పునాది పడిపోవడం లేదా పిడుగుపాటు కారణంగా ఇది కూలిపోయి ఉంటుందని భావిస్తున్నారు.

పంతొమ్మిదవ శతాబ్దంలో కొన్ని ఆలయ మరమ్మతులు జరిగాయి. ఇరవయ్యవ శతాబ్దం ప్రారంభంలో ఏఎస్ఐ ద్వారా ప్రధాన పరిరక్షణ పనులు జరిగాయి.

-జాన్విజ్ శర్మ

అడిషనల్ డైరెక్టర్ జనరల్ (కన్సర్వేషన్ & వరల్డ్ హెరిటేజ్) అనువాదం : ఎన్. పంశీ

అనేక యుద్ధముల ఆరితేరినవాడు మా చక్రపాణి

చిన్న పిల్లవాడు, పెద్ద కలలు కనేవాడు. ఆజానుబాహువై అంగలు వేసుకుంటూ ఎదిగిపోయాడు.

తమ్ముడిగా ఉండడం మానలేదు, స్నేహితుడిగా ఉండడమూ మానలేదు.

మంచిచెడ్డలన్నిటితో మనిషిగా మెలగడమూ మానలేదు. అందుకే అతనంటే నాకు వాళ్ళల్లో, స్నేహమోహం!

ఈ రోజు (జనవరి 31, 2024) అతని ఉద్యోగానికి రిటైర్మెంట్ అట. చక్రపాణి పనిజీవితాన్ని, ప్రజాజీవితాన్ని గుర్తు చేసుకుని పండగ చేసుకోవడానికి ఈ రోజు ఒక అవకాశం. రేపటి నుంచి కూడా అతను పనిమంతుడే. విశ్లేషణలతో విప్పిచెప్పే ఆచార్యుడే.

చక్రపాణి అనే ప్రవర్ణమానుడు డాక్టర్ అయినప్పుడు, ముచ్చటపడి, ఇరవై మూడేళ్ల కిందట 'ప్రజాతంత్ర' వారపత్రిక 'కొత్తపంతెన' కాలమ్ లో రాసిన వ్యాసాన్ని అందరితో పంచుకుంటున్నాను.

ఎల్లమ్మ కొడుకు, పరశురాముడు, పరిశోధకుడు

ఆ రాత్రి దేశం కాని దేశంలో రాత్రిపూట మేమున్న విడిది నుంచి దాదాపు తప్పించుకుని వచ్చి, బస్సెక్కాము. ప్రతి ఒక చూపులోనూ చురకత్తి, ప్రతి నిశ్శబ్దంలోనూ ఒక నాటుతుపాకీ కనిపించే వాతావరణంలో రాత్రి ప్రయాణం. భయమూ బీభత్సమూ వెన్నులో నింపుతున్న చలితో పాటు - నెత్తురు గడ్డకట్టే డిసెంబర్ చలితో కూడా నిరాయుధంగా తలవడడం. రాంచీ నుంచి ఆ రాత్రి ప్రయాణించిన అపరిచిత మార్గం నిండా మాకు అనేక సుపరిచిత గ్రామాలూ పట్టణాలూ తారసపడ్డాయి, జెహనాబాద్, రాంపూర్... ఆ ఊర్ల పేర్లన్నీ ఏవో ఒక మారణకాండతో, ఊచకోతతో ముడిపడిన పేర్లే. జర్నలిస్టులు ఎప్పుడూ మరచిపోయే అవకాశం లేని పేర్లే. సరిగ్గా పదిసంవత్సరాల కిందట బీహార్ లో చేసిన ఆ ప్రయాణానికి ఇప్పుడు అనేక కొత్త అర్థాలు కనిపిస్తున్నాయి.

నేనూ చక్రపాణి కాక ఇంకో పదిమంది ఉన్న ఆ బస్సులో ఒకరిద్దరు తప్ప అందరూ ఆంధ్రప్రదేశ్ వాళ్లే, ఇప్పటిభాషలో చెప్పవలసివస్తే- తెలంగాణా వాళ్లే. మాసీటుకు ముందున్న సీటులో స్వెట్టర్లలో శాలువలో మునిగిపోయి ఉన్న శంకర్ లాల్ శ్రీవాస్తవను కనుగొని ఆశ్చర్యపోయాము. మేం ముగ్గురం హైదరాబాద్ ఉదయం పత్రికలోనే పనిచేసేవాళ్లం. అందరం కలసి జర్నలిస్టుల సభలకే వచ్చాము కానీ, మా లాగా ఇంతమంది రహస్యంగా అమర్ కళ్లు కప్పి ఈ ప్రయాణాన్ని తలపెట్టారని తెలియదు. బుద్ధగయా, రాజగృహ, నలందలను చూసి, గౌతమబుద్ధుడు తచ్చాడిన,

పర్యటించిన, కూర్చున్న, నిలుచున్న, ధమ్మభోధ చేసిన చోటులివే కదా, ఇక్కడి నేలాఆకాశమూ అంతా మహానీరుడి, బుద్ధభగవానుడి తేజస్సుతో సత్యాన్వేషణ పరిమళాలతో నిండిపోయాయి కదా అని చక్రపాణి నేనూ శ్రీవాస్తవా ఎంతగా మురిసిపోయామని! అప్పటికింకా దళితోద్యమం మోసుకు వచ్చిన బౌద్ధ ప్రభంజనం రానే లేదు. బుద్ధుడి పారవశ్యంతో పాటు బీహార్ బీభత్స వాస్తవికత కూడా జతచేసి నేనూ చక్రపాణి 'బీహారూ నీకు జోహారు' అనే పెద్ద యాత్రావ్యాసం అప్పట్లో ఉదయంలో రాశాం కూడా. మేం ఇద్దరం కలసి చేసిన జంట రచన అదొక్కటే.

ఈ ఏడాది టిఆర్ఎస్ కరీంనగర్ సింహగర్లను వెళ్లినప్పుడు ఘంటా చక్రపాణితో వాళ్ల ఊరికి వెళ్లి, అతని తల్లిదండ్రుల ఆతిథ్యం తీసుకున్నాము. చక్రపాణి ఊరు పేరు ధూళికట్ట. పేరు సూచిస్తున్నట్టు అదొక బౌద్ధ ప్రాంతం. శిథిలమైన స్థూపం ఉన్న గ్రామం. బహుశా అక్కడ ఒకప్పుడు బుద్ధుడి అవశేషం ఉండే ఉంటుంది. పదేళ్ల కిందట బుద్ధుడి వెలుగుసోకిన నేలలను అన్వేషిస్తూ బీహార్ లో మేము తిరిగినప్పుడు చక్రపాణికి ఖచ్చితంగా తన ఊరు కూడా బుద్ధుడి కార్యక్షేత్రమేనని స్ఫురణలో లేదు. ఇప్పుడు ధూళికట్ట గురించి చెబుతున్నప్పుడు అతని కళ్లలో నలందను చూసినప్పటి కంటే ఎక్కువ వెలుగు కనిపిస్తుంది.

తోట్లో బిడ్డడిని పెట్టుకుని ఊరంతా తిరిగినట్టుగా రాజకీయాలలో, ఆదర్శాలలో, కార్యరంగాల ఎంపికలో ఆకాశ నీధులలో సంచరించి, చివరికి తమ కాళ్లు పాదుకున్న నేలలోనే

జీవన సాఫల్యాన్ని కనుగొని ఆశ్చర్యపోయిన అనేకులలో చక్రపాణి కూడా ఒకడని నాకు ఇప్పుడు అనిపిస్తున్నది. ఈ వదినంపత్నీరాల కాలం - కట్టెదూటి రాజకీయ, సామాజిక, ఆర్థిక ప్రపంచంలోని నిచ్చిన్నాలను, నికాసాలను, నూతన అస్తిత్వాల వెలుగును - నేనూ అతనూ కలసికట్టుగానూ, విడిగానూ కూడా నిశితంగా పరిశీలిస్తూనే ఉన్నాము, ఆ గమనంలో ఏదో ఒక సాపేక్షవేగంతో భాగంగానూ ఉన్నాము. అతనివాళ తన పంబాల కులస్థల సామాజిక స్థితిగతులలో వచ్చిన మార్పు గురించి అధ్యయనంచేసి డాక్టర్ చక్రపాణి అయినప్పుడు - అతని ప్రయాణంలోని ఒక సూత్రాన్ని పట్టుకోవాలనిపించింది. వదినంపత్నీరాల దళిత రాజకీయ, సామాజిక, సాహిత్యోద్యమం లేకపోతే - చక్రపాణి పంబాల కులం న్నీద పరిశోధన చేసేవాడు కాదు, అలాగే, చక్రపాణిని అతని తరాన్ని నడిపించిన అన్ని చారిత్రక శక్తుల ప్రమేయం లేకపోతే కూడా అతని దృష్టి అంత నిశితంగానూ, అతని అధ్యయనం అంత అన్వేషణాత్మకంగానూ ఉండేది కాదు. .

ఒక మనిషి ప్రయాణంలో జన్మ, నేవధ్యం, జీవితంలోకి వచ్చిన బాహ్యప్రపంచం, సొంత ఘర్షణలు, సామాజిక ఘర్షణలు, నీటన్నిటి మధ్య ఒక చిన్న స్థలాన్ని వెదుకుకుని దాని న్నీదనుంచి పైకి ఎగరాలనుకునే తపన - ఇవన్నీ కూడా కొన్ని రాజకీయ నిస్వాసాలతో, ఆచరణలతో, వాటి గమనంతో పెనవేసుకుని మరీ ఎలా తోడు వస్తాయో చక్రపాణి ఒక ఉదాహరణ. ఉత్తర తెలంగాణ లో, కొద్దిపాటి అవకాశాలు, ఆ అవకాశాలను అందిచ్చుకుని ముందుకు సాగాలనే ఉత్సాహం ఉన్న ఒక దళిత కుటుంబంనుంచి అతను వచ్చాడు. అతని జీవితంలో ఏ దశలోనూ సామాజిక, ఆర్థిక, రాజకీయ, సాంస్కృతిక న్యాయాలకు సంబంధించిన ఆదర్శాల అంశ లేకుండా ఎప్పుడూ లేదు. చేసే ఏపనిలోనయినా ఆ ఆదర్శాలను, విలువలను తనకు తోచినపద్ధతిలో సంతోషం చేయకుండా అతను లేడు. కరీంనగర్ నుంచి వచ్చిన చిన్నప్రతిక 'జీవగడ్డ'తో ప్రారంభించి - ఆంధ్రజ్యోతి, ఉదయం దాకా చేసిన పత్రికారంగ ప్రయాణంలోనూ, ఉస్మానియా విద్య, కాకతీయ అధ్యాపకత్వం, ఇప్పుడు ఓపెన్ యూనివర్సిటీలో బహుముఖమైన బాధ్యతల నిర్వహణ దాకా కూడా చక్రపాణి గమనంలో సామాజిక బాధ్యత, విలువలతో కూడిన అభిరుచి స్పష్టంగా కనిపిస్తాయి.

చక్రపాణి పరిశోధన అంశం - "దళిత వూజూరులలో సామాజిక మార్పు - తెలంగాణా పంబాల కులం న్నీద అధ్యయనం". దళిత, వూజూరి అనే రెండు పదాల మధ్య ఒక నమానవే అసాధ్యం కానీ, పంబాల కులస్థలు చేసేది

గ్రామదేవతారాధాన. వారికి ఆ బాధ్యతను అప్పగించింది కేవలం దళితులు మాత్రమే కాదు, పంబాల 'పౌరోహిత్యాన్ని' గ్రామం అంతా ఆమోదిస్తుంది. వైద్యం, భూతవైద్యం, యంత్రతంత్రాలతో దేవతల ఆవాహన - మొదలైనవన్నీ పంబాల కులస్థులు నిర్వహించే నిధులే. బయిండ్ల, పోతరాజుల, దేవతల మొదలయిన పేర్లున్న ఈ దళిత వూజూరులు మాల, మాదిగలు ఇద్దరిలోనూ కనిపిస్తారు. ఇవాళ తెలంగాణాలో పంబాల కులస్థల జీవనాధారాలే కాక, వారి నిధులతో ముడిపడిఉన్న సంస్కృతి అంతా కూడా అంతరించి పోతున్నది. శూద్ర, దళిత కులాల ప్రత్యేక ఆరాధనలను, దేవుళ్లను కూడా కబళిస్తున్న బ్రాహ్మణీకరణ ఒక వైపున, స్థానిక సాంస్కృతిక ప్రత్యేకతలను పరాయి శాస్త్రవిజ్ఞానంతో, తర్కహేతువాదాలతోనూ నిరాకరించే ఆధునిక సిద్ధాంతాలు మరొక వైపున పంబాలవారిని సాంప్రదాయ వృత్తినుంచి తరిమి వేస్తున్నాయి. ఈ పరిణామాన్ని చక్రపాణి తన అధ్యయనంలో కనుగొనడమే కాక, ఎంతో సృజనాత్మకంగా వ్యాఖ్యానించాడు. పంబాల కులానికి తెలంగాణా

స్థానిక సంస్కృతులకు చక్రపాణి చెప్పిన సంబంధం అనేక కొత్త ఆలోచనలకు తలుపులు తెరుస్తుంది. తెలంగాణా ప్రాంతంలో చారిత్రకంగా బ్రాహ్మణ ప్రభావం అతి తక్కువగా ఉన్నదని, మాతృస్వామ్య, ద్రావిడ, శక్తి, శైవ ఆరాధనా ధోరణులు తెలంగాణాలో శతాబ్దం కిందటిదాకా సజీవంగా ఉన్నాయని చక్రపాణి అంటాడు. మహ్మదీయ పాలకుల పాలన ఐదారు శతాబ్దాల దాకా ఉండడం తెలంగాణా గ్రామీణ సంస్కృతిని బ్రాహ్మణీకరణ

నుంచి కాపాడిందని చక్రపాణి వ్యాఖ్యానిస్తాడు. తెలంగాణాలో 'గ్రేట్ ట్రెడిషన్'ది ఇటీవలిదాకా ఎన్నడూ పైచేయిగా లేదని, 'లిటిల్ ట్రెడిషన్' వర్ధిల్లిన ప్రాంతం ఇది అనీ చక్రపాణి సూచిస్తాడు. నలభై యాభై ఏళ్ల కిందటి దాకా తెలంగాణాలో వెంకటేశ్వరస్వాన్ని ఆలయాలు, రామ, కృష్ణాలయాలు ఏ ఒకటో రెండో తప్ప లేని సంగతిని ఆయన గుర్తుచేస్తాడు. వెంకటేశ్వరస్వాన్ని, షిరిడి సాయిబాబా, అయ్యప్ప - వంటి దేవతల ప్రవేశం ఇటీవలి కాలానిది అనీ - అవే ఇక్కడ వెలువస్థాయిలో అడుగుపెట్టిన తొలి ప్రధాన ప్రవంతి మతమార్గాలు అనీ చక్రపాణి వాదిస్తాడు.

ఎల్లమ్మ భర్త జమదగ్ని, కుమారుడు పరశురాముడు. జమదగ్ని చనిపోయిన నిషయం తెలియకుండా కుమారుడిని పెంచుతుంది ఎల్లమ్మ. అల్లరిచిల్లరిగా బొంగరాలు ఆడుతూ తిరుగుతున్న పరశురాముడిని గ్రామస్థులు తండ్రి ఎవరో తెలియని వాడని తిడతారు. తండ్రి ఎవరో చెప్పమని నిలదీయడానికి వస్తున్న పరశురాముడి నుంచి తప్పించుకోవడానికి ఎల్లమ్మ వెళ్లి మాదిగ వాళ్లు తోళ్లు నానబెట్టే లొండలో దాక్కుంటుంది. అన్ని కులాలవారిని

అడిగి, చివరికి మాదిగవాడి ఇంటికి వస్తాడు పరశురాముడు. ఎల్లమ్మకు ఆశ్రయం ఇచ్చిన మాదిగవాడు బిడ్డన్నీద ఒట్టుపెట్టి ఎల్లమ్మ తన ఇంట్లో లేదంటాడు. అబద్ధపు ఒట్టుపెట్టినందుకు బిడ్డ మాయమై ఆకాశంలో నక్షత్రమవుతుంది. అరుంధతి. తల్లిని ఎక్కడా కనుగొనలేక పరశురాముడు గదాపావనం, ఘటపుకుంట, జమిడిక ధరించి ఎల్లమ్మను కీర్తించడం మొదలుపెడతాడు, పరశురాముడి స్తుతికి ఎల్లమ్మ లొందలోనుంచి బయటకు వస్తుంది, పరశురాముడు పంబాలవాడిగా పరివర్తన చెందుతాడు. ఈ ఎల్లమ్మే ఏకవీరాదేని అని కాకతీయులు ఆరాధించిన దేవత అదే నని 'క్రీడాభిరామం' సాక్షిగా చక్రపాణి చెబుతాడు. సర్వమూ సరిహద్దా అని రెండు అర్థాలున్న అచ్చ తెలుగు 'ఎల్ల'మ్మ కథను పంబాల ఆలపించే తీరూ, దానికి తోడుగా నెత్తురూ అన్నమూ కలగలసిన పూజాదికమూ కలసి ఒక అద్భుత మాంత్రిక వాస్తవికతను ప్రకటిస్తాయి. ఇంతకాలం ఇనుపగోడల వలె దట్టితల సంస్కృతిని కాపాడిన ఈ సాంస్కృతిక విశేషాలు ఇప్పుడు బ్రాహ్మణీకరణకు అటునుంచి పాశ్చాత్యీకరణకు గురి అవుతున్నాయంటే గుండె పగిలిపోతుంది. అడ్డూ ఆపూలేని ప్రపంచీకరణను నిలువరించగలిగిన ఎల్లలను ఈ ప్రజా సంస్కృతి నుంచే ఆవిష్కరించాలేమో అని స్ఫురిస్తుంది.

గ్రామవైద్యుడిగా, గావుపట్టే పోతురాజుగా, గ్రామదేవతల పూజారిగా, కీడును తరిమి వేసే తాంత్రికుడిగా అనేక బాధ్యతలను నిర్వహించే పంబాల ఇప్పుడు వృత్తినుంచి నిష్క్రమిస్తున్నాడు, గ్రామాలలో ఏ మాత్రం అనుకోని ఉపద్రవం వచ్చినా, ఎవరికేన్నీ కీడు జరిగినా పంబాల వారిని రాక్షతో కొట్టి హింసించడం, చంపడం చేస్తున్నారు, ఈ మూర్ఖపు హత్యల వెనుక ఆధునిక శాస్త్రవిజ్ఞానం గ్రామ వైద్యుల న్నీద, పూజాతంత్రం మీద కలిగించిన చిన్నచూపు ప్రభావం చాలా ఉన్నదని చక్రపాణి విమర్శిస్తున్నాడు. 'ప్రజల నుంచి నేర్చుకోవడం' అన్న భావనను కమ్యూనిస్టులు కూడా నిర్లక్ష్యం

చేయడం, ప్రజల వాస్తవ సంస్కృతి మీద నమ్మకాన్ని, గౌరవాన్ని కలిగి ఉండకపోవడం- ఇవాళ వెనుకకు తిరిగి చూసుకుంటే కనిపించే వాస్తవం. చక్రపాణి వంటి వారి అధ్యయనాలు ప్రజాకార్యకర్తల అవగాహనకు- వారు స్వీకరిస్తే- దోహదం చేస్తాయి. ప్రజాసంస్కృతి అంటూ ఏదయినా ఒకటి ఉంటే- అందులో పోతురాజు లేకపోతే, ప్రకృతి శక్తులతో నిరంతరం సంభాషించే ఒక పంబాల లేకపోతే ఎలా కుదురుతుంది? పంబాలలే కాదు, యావత్ ప్రజాశ్రేణులు వారి వారి సంస్కృతులతో సహా, ఉమ్మడి సంస్కృతికి దోహదాలు అందించకపోతే అదేన్నీ ప్రజాసంస్కృతి?

చక్రపాణి అధ్యయనం- ఇటువంటి ప్రశ్నలనేకం మనలో కలిగిస్తుంది. ధూళికట్టకూ బుద్ధగయకూ మధ్య జరిగిన సంభాషణ, జీవగడ్డ నుంచి అంబేద్కర్ విశ్వవిద్యాలయం దాకా జరిగిన ప్రయాణం, కల్వకోల్ నూ, కరీంనగర్ నూ కూడా దర్బన్ కు తరలించ గలిగిన దృక్పథం- చక్రపాణికి ఇప్పటికే అనేక సాఫల్యాలను అందించాయి. రాజవైద్యులుగా రాజులనుంచి, ప్రజల నుంచి గౌరవాలు పొందిన పంబాల కులంలోని చక్రపాణికి ఈ డాక్టరేట్ కాయితం తెచ్చే కొత్త కిరీటాలు ఏమున్నాయి కానీ- అతని ప్రయాణం ఆగకూడదు. కొత్తవిషయాలు నేర్చుకో గలిగే, నేర్చుకున్న ప్రతిదానినీ విమర్శ నాత్మకంగా చూడగలిగే లక్షణాలను అతను వదులుకోగూడదు. తన ముందు తెరచుకుంటున్న కొత్త గవాక్షాల నుంచి కనిపించే అద్భుతాలకు హృదయాన్ని ట్యూన్ చేసి ఉంచుకోవలసిందే కానీ- వివశత్యంలోకి జారుకోగూడదు.

ఈ ప్రయాణం కొనసాగాలి, చక్రపాణి!
(2001 ప్రజాతంత్ర వారపత్రిక)
-కె. శ్రీనివాస్, సంపాదకులు
ఆంధ్రజ్యోతి తెలుగు దినపత్రిక

ముడుమాల నిలువురాళ్ళ అధ్యయనం

గత సంచికలో మనం ముడుమాల నిలువురాళ్ళ ప్రాముఖ్యాన్ని గురించి అక్కడ రాళ్ళపై చెక్కిన సప్తర్షి మండలం, సింహారాశి, ధృవ నక్షత్రం గురించి తెలుసుకున్నాం. ముడుమాల నిలువురాళ్ళ అధ్యయనం డిపార్ట్‌మెంట్ ఆఫ్ తెలంగాణ, తెలంగాణ స్టేట్ మరియు దక్కన్ హెరిటేజ్ అకాడమీ ట్రస్ట్ ఆధ్వర్యంలో పరిశోధన నిరంతరాయంగా సాగు

తున్నది. జనవరి నెల 10, 11 తారీఖులలో ముడుమాల నిలువు రాళ్ళ ప్రాంతాన్ని దాని చుట్టుపక్కల ప్రాంతాలలోను డ్రోను సాయంతో నిశిత పరిశోధన, చిత్రీకరణ, శాస్త్రీయ పద్ధతిలో చేపట్టడం జరిగింది. ఈ డ్రోన్ పరిశోధన వలన మనకు ఇంకా ఎన్నో కొత్త విశేషాలు బయటపడే అవకాశం ఉంది. అదే కాకుండా ఈ డ్రోన్ చిత్రాలు మనకు ఈ మొత్తం ప్రాంతం యొక్క శాశ్వత రూపాన్ని నేడు ఎలా ఉన్నదో అలా ఫోటో వీడియో రూపంలో భద్రపరచడం జరుగుతుంది. రాబోయే కాలంలో ప్రకృతి వైపరీత్యాల మూలంగానో లేక మానవ తప్పిదాల కారణంగానో ఈ చారిత్రక ప్రదేశానికి ఎంత చిన్న నష్టం జరిగినా అది గుర్తించడానికి, నష్టాన్ని సరిచేయడానికి ఉపయోగపడతాయి.

జనవరి నెల 17వ తారీఖున పరిశోధనా బృందం Er. వేదకుమార్ మణికోండ గారి ఆధ్వర్యంలో కొత్తగా బాధ్యతలు స్వీకరించిన డిపార్ట్‌మెంట్ ఆఫ్ హెరిటేజ్ తెలంగాణ డైరెక్టర్ శ్రీమతి భారతి హెలికేరి, IAS గారిని కలవటం జరిగింది. ఈ సమావేశంలో ప్రొ|| కె.పి.రావు, శ్రీ సూర్యనారాయణ మూర్తి

మరియు దక్కన్ హెరిటేజ్ ట్రస్టు సభ్యులు డైరెక్టరు గారికి ముడుమాల నిలువురాళ్ళ చారిత్రక విశిష్టత, దాని ప్రత్యేకతలు ఫోటో ప్రదర్శన ద్వారా వివరించడం జరిగింది. వారికి గత సంవత్సరం జూన్ నెల నుండి ముడుమాల ప్రాంత పరిశోధనకు,

పరిరక్షణకు డిపార్ట్‌మెంట్ ఆఫ్ తెలంగాణ దక్కన్ హెరిటేజ్ అకాడమీ ట్రస్ట్ బాధ్యతలు చేపట్టిన పిదప చేపట్టిన చర్యలను ట్రస్ట్ చైర్మన్, ప్రాజెక్టు హెడ్ అయిన Er. వేద కుమార్ మణికోండ వివరించడం జరిగింది.

ముడుమాల ప్రాంత చరిత్ర సమగ్ర అధ్యయనానికి పురాతత్వ శ్రవ్యకాలు (Excavations) చేపట్టవలసిన అవసరం వుంది. ఈ శ్రవ్యకాలతో మనకు ముఖ్యంగా ముడుమాలలో ఉన్న సమాధుల కాల నిర్ణయం ఖచ్చితత్వంతో తెలుసుకునే

అవకాశం వుంది. ఈ శ్రవ్యకాలలో మనకు మృణ్మయ పాత్రలు, ఇనుప, తామ్ర వస్తువులు, మానవ అస్తిపంజరాలు లేదా వాటి భాగాలు బయటపడే అవకాశం వుంది. వీటి ఆధారంతో ఇక్కడ నివసించిన మన పూర్వీకుల చరిత్రను సమగ్రంగా అధ్యయనం చేయటానికి అవకాశం ఉందని సమావేశంలో చర్చించారు. మరియు నారాయణ పేట జిల్లా కలెక్టరు శ్రీ కోయా శ్రీహర్ష IAS గారు అందిస్తున్న సహకారాన్ని DHAT వారు తెలియజేసారు.

- డా|| చిహ్రిం ప్రవీణ్ రాజు
m : 8978381209

శ్రీమతి భారతి హెలికేరి - IAS, డిపార్ట్‌మెంట్ ఆఫ్ హెరిటేజ్ తెలంగాణ డైరెక్టర్ గారితో సంభాషిస్తున్న దక్కన్ అకాడమీ ట్రస్ట్ అధ్యక్షులు Er. మణికోండ వేదకుమార్ మరియు పరిశోధన బృందం సభ్యులు

ది బిల్ ఈస్ పాస్

2024 ఫిబ్రవరికి తెలంగాణ బిల్లు పార్లమెంట్ ఉభయ సభల ఆమోదం పొంది ఒక దశాబ్ద కాలం గడచింది. ఉభయ సభల ఆమోదం అనంతరం బిల్లు రాష్ట్రపతి ఆమోదానికి వెళ్ళింది. మార్చి 1న రాష్ట్రపతి ఆమోదం తర్వాత 2014 మార్చి 4న భారత ప్రభుత్వం రాజపత్రం జారీ చేసింది. 2014 జూన్ 2న తెలంగాణ రాష్ట్రం ఉనికిలోకి వస్తుందని భారత ప్రభుత్వం ఆ రాజపత్రంలో ప్రకటించింది. 2014 ఫిబ్రవరిలో భారత పార్లమెంట్ ఉభయ సభల్లో జరిగిన పరిణామాలను ఒకసారి గుర్తు చేసుకోవడం ఆసక్తికరంగా ఉంటుంది.

2014 ఫిబ్రవరిలో జరిగేవి పార్లమెంట్ చివరి సమావేశాలు. ఈ సమావేశాల్లోనే తెలంగాణ బిల్లు పాస్ కావాలన్న ఆకాంక్షతో యావత్ తెలంగాణ సమాజం దిల్లీలో జరుగుతున్న పరిణామాలను గమనిస్తున్నది. తెలంగాణ ఉద్యమ నాయకు లందరూ దిల్లీలో మకాం వేశారు. ఫిబ్రవరిలో దిల్లీలో చలి వణికిస్తున్నది. అయితే దిల్లీలో రాజకీయ వాతావరణం వేడిగా ఉన్నది. అశోకా రోడ్ లో ఉన్న ఆంధ్రప్రదేశ్ భవన్ లో ఒకవైపు తెలంగాణవాదులు, మరొకవైపు ఆంధ్రా లాబీయిస్టుల కోలాహలం. కాంగ్రెస్ నాయకత్వంలో ఉన్న యుపిఎ ప్రభుత్వం కూడా తెలంగాణ బిల్లును ఈ సమావేశాల్లోనే పాస్ చేయించాలన్న కృత నిశ్చయంతో ఉన్నట్టు కనిపించింది. ఆంధ్రా లాబీయిస్టులు బిల్లును పార్లమెంట్ లో ప్రవేశ పెట్టకుండా అడ్డుకోవడానికి చేయని ప్రయత్నం లేదు. లగడపాటి పెప్పర్ స్ప్రే ఉదంతం ఈ రోజుల్లోనే జరిగింది. తెలంగాణ బిల్లు లోక్ సభలో ప్రవేశపెట్టడాన్ని వ్యతిరేకిస్తూ ముందస్తు కుట్రలో భాగంగా లగడపాటి రాజగోపాల్ పెప్పర్ స్ప్రే చేసిన ఉదంతంలో తెలంగాణ ఎంపీలు శ్రీ పొన్నం ప్రభాకర్, శ్రీ సిరిసిల్ల రాజయ్య, దిల్లీ కాంగ్రెస్ ఎంపి శ్రీ సందీప్ దీక్షిత్ తదితర లోక్ సభ సభ్యులను గాయపడినారు. స్పీకర్ స్థానంలో ఉన్న మీరాకుమార్ గారు లగడపాటి అనాగరిక చర్యను పార్లమెంట్ సత్సంప్రదాయాలకు తగిలిన పెద్ద దెబ్బ అని వ్యాఖ్యానించారు. 16 మంది ఆంధ్రా సభ్యులను సస్పెండ్ చేశారు. ఆ తర్వాత లోక్ సభలో విస్తృత చర్చ అనంతరం ఫిబ్రవరి 18న బిల్లు ఆమోదం పొందింది.

ఫిబ్రవరి 20న పార్లమెంట్ సమావేశాల చివరి రోజు. ఆ రోజు రాజ్యసభలో బిల్లు పాస్ కాకపోతే ఎన్నికల అనంతరం మళ్ళీ కొత్తగా మొదలుపెట్టవలసి ఉంటుంది. అందరిలో బిల్లు ఆమోదంపై ఆందోళన, ఉద్వేగం ఆవరించింది. రాజ్యసభలో అడ్డం పడతారేమోనన్న భయం వెంటాడుతూనే ఉన్నది. బిజేపీ నాయకులు ఏమీ కాదని హామీ ఇస్తున్నా వెంకయ్యనాయుడు బిల్లుపై అనేక అభ్యంతరాలు లేవదీసి బెంబేలెత్తించారు. రాజ్యసభ ఆ రోజు 7 సార్లు వాయిదా పడింది. ఇక్కడ టీవిల ముందు కూసున్న ప్రజలకు నరాలు తెగే ఉత్కంఠ. అయితే ప్రధానమంత్రి శ్రీ మన్మోహన్ సింగ్ గారు వెంకయ్యనాయుడు లేవనెత్తిన అన్ని అభ్యంతరాలకు జవాబు ఇచ్చి వారిని శాంతింప జేశారు. ముఖ్యంగా ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రానికి పదేళ్ళ పాటు ప్రత్యేక హోదా కల్పిస్తామని, పన్నుల పంపిణీలో ఆంధ్ర రాష్ట్రానికి ప్రోత్సాహకాలు (Incentives) కల్పిస్తామని హామీ ఇచ్చి రాజ్యసభలో బిల్లు పాస్ కావడానికి మార్గం సుగమం చేశారు.

ఈ మొత్తం ప్రక్రియలో లోక్ సభలో, రాజ్యసభలో ఆంధ్రా లాబీయిస్టులకు గట్టి మద్దతు వలికిన వారు తృణమూల్ కాంగ్రెస్ ఎంపీలు. తెలంగాణ ఏర్పాటు అయితే బెంగాల్ లో గూర్ఖాల్యాండ్ డిమాండ్ బలం పుంజుకుంటుందని వారి భయం. ఆనాటికే గూర్ఖాల్యాండ్ ఉద్యమం తీవ్ర రూపం దాల్చి ఉన్నది. ఉత్తరప్రదేశ్ లో కూడా బుందేల్ ఖండ్, మృత్వాంచల్ రాష్ట్రాల డిమాండ్లు తలఎత్తగలవని సమాజ్ వాది పార్టీ కూడా తెలంగాణ బిల్లును వ్యతిరేకించింది. పదేళ్ళ తర్వాత చూస్తే ఆనాడు తెలంగాణ బిల్లును వ్యతిరేకించిన తృణమూల్ కాంగ్రెస్, సమాజ్ వాది పార్టీల అపోహలు సత్యదూరమని తెలిపాయిసవి. వారు ఊహించిన దానికి భిన్నంగా బెంగాల్ లో గూర్ఖాల్యాండ్ ఉద్యమం చల్లబడింది. ఉత్తరప్రదేశ్ లో బుందేల్ ఖండ్, మృత్వాంచల్ ప్రత్యేక రాష్ట్ర ఉద్యమాలు వెల్లుబుకలేదు. ఏది ఏమైనా ఎట్టకేలకు రాజ్యసభలో డిప్యూటీ చైర్మన్ పి.జె కురియన్ అధ్యక్షతన తెలంగాణ బిల్లు ఆమోదం పొందింది. బిల్లు ఆమోదం రోజు ఫిబ్రవరి 20న రాజ్యసభ డిప్యూటీ చైర్మన్ పి.జె కురియన్ ను రంగంలోకి దించడం యూపిఎ ప్రభుత్వం తీసుకున్న వ్యూహాత్మక నిర్ణయమని ఆనాడు అందరూ భావించారు. “ది బిల్ ఈస్ పాస్” అని కురియన్ చేసిన

ప్రకటన తెలంగాణ ప్రజాసేవలను ఆనందోజితల్లో ముంచేసింది. వెంటనే తెలంగాణ అంతటా సంబురాలు ఆకాశాన్ని అంటాయి.

గతానుభవాలను దృష్టిలో ఉంచుకొని బిల్లుపై రాష్ట్రపతి ఆమోదముద్ర పడే దాకా అప్రమత్తంగా ఉండాలని కెసిఆర్ ప్రకటించారు. అందుకే తెలంగాణవాదులు దిల్లీని వదలి రాలేదు. ఏ దశలోనైనా తెలంగాణ ఏర్పాటుకు ఆంధ్రా లాభీయిస్తులు అడ్డం పడతారన్నముందు చూపుతో అక్కడనే కాపు కాస్తూ ఉండిపోయారు. పైలు రాష్ట్రపతి సంతకానికి వెళ్ళితే ఆయన బేబుల్ మీద నుంచి పెన్నును కూడా మాయం చేస్తారు. ఒకవేళ పెన్నుదొరికినా పెన్నులో ఇంకు లేకుండా చేస్తారు అని ఆ రోజుల్లో తెలంగాణ వాదులు జోక్స్ వేసుకుంటూ నవ్వుకునేవారు. “కనురెప్పలు కత్తిరించుకొని కాలానికి కాపలా కాయాలి” అని రచయిత పరవస్తు లోకేశ్వర్ ఈ కాలంలోనే రాశారు. అట్లా తెలంగాణ సమాజం అంతా అప్రమత్తంగా ఉండి తెలంగాణ ఉద్యమ అంతిమ గమ్యానికి చేరుకున్నారు. మార్చి 1న రాష్ట్రపతి శ్రీ వ్రణబ్ ముఖర్జీ బిల్లుపై ఆమోదముద్ర వేశారు. మార్చి 4న కేంద్ర ప్రభుత్వం తెలంగాణ రాష్ట్ర ఏర్పాటు తేదీని ప్రకటిస్తూ రాజపత్రం విడుదల చేసింది. జూన్ 2న తెలంగాణ రాష్ట్రం దేశంలో 29వ రాష్ట్రంగా ఉనికిలోకి వచ్చింది. “ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రం నుంచి దిల్లీ వెళుతున్నాను, తెలంగాణ రాష్ట్రంలోనే అడుగు పెడతాను” అని కెసిఆర్ దిల్లీ వెళ్ళే ముందు ప్రకటించారు. అన్న మాట ప్రకారం తెలంగాణ బిల్లుపై రాష్ట్రపతి ఆమోద ముద్ర పడిన తర్వాతనే కెసిఆర్ హైదరాబాద్ కు తిరిగి వచ్చారు.

అయితే తెలంగాణ బిల్లులో ఉన్న కొన్ని లోపాలను ఆనాడే తెలంగాణ వాదులు గుర్తించారు. వాటిని సవరించాలని కోరుకున్నారు కూడా. ముఖ్యంగా.. సాగునీటి రంగానికి సంబంధించి కొన్ని క్లాజులు మనకు ఇవ్వాళ్ళు కూడా చిక్కులు తెచ్చిపెడుతున్నాయి. పోలవరం ప్రాజెక్టుకు ఇంకా పుట్టని తెలంగాణ రాష్ట్రం ఆమోదం ఉందని బిల్లులో నమోదు చేశారు. బిల్లులో పోలవరం ప్రాజెక్టుకు జాతీయ హోదా కల్పించిన ప్రభుత్వం తెలంగాణ ప్రజలు డిమాండ్ చేస్తున్న ప్రాణహిత - చేవెళ్ళ ప్రాజెక్టుకు మాత్రం జాతీయ హోదా ఇవ్వలేదు. (ఆ తర్వాత కూడా పదేళ్ళు ఎంత మొర పెట్టుకున్నామోది ప్రభుత్వం కాశేశ్వరం ప్రాజెక్టుకు జాతీయ హోదా ఇవ్వలేదు) ఉమ్మడి రాష్ట్ర అసెంబ్లీకి పంపిన డ్రాఫ్ట్ బిల్లులో లేని షెడ్యూల్ 11లో పేరా 10 తుది బిల్లులో చేరింది. ఇందులో కృష్ణా బేసిన్లో ఉన్న రెండు తెలంగాణ ప్రాజెక్టులను (కల్వకుర్తి, నెట్టంపాడు) మాత్రమే చేర్చినారు కానీ అప్పటికే ఆమోదం ఉన్న ఏం ఆర్ పి, పాలమూరు రంగారెడ్డి, డిండి ప్రాజెక్టులను చేర్చలేదు. గోదావరి బేసిన్లో ప్రాణహిత-చేవెళ్ళ, దేవదుల తదితర ప్రాజెక్టులు వేదినీ ఇందులో చేర్చలేదు. వీటితో

పాటు హైదరాబాద్ ఉమ్మడి రాజధానిగా పదేండ్లు కాక 3 ఏండ్లకు తగ్గించాలని, హైదరాబాద్ శాంతి భద్రతల బాధ్యతను గవర్నర్ కు ఇవ్వడాన్ని.. మరికొన్ని ఇతర లోపాలని సవరించాలని తెలంగాణ వాదులు కోరినారు. “మీకు బిల్లు ఆమోదం కావాలా లేదా సవరణలు కావాలా తేల్చుకోండి” అన్నారు కేంద్ర ప్రభుత్వ పెద్దలు. సవరణలకు పట్టుబడితే ఈ సమావేశాల్లో బిల్లు ఆమోదం పొందలేదేమోనని, మొదటికే మోసం వస్తుందని, ముందైతే తెలంగాణ ఏర్పడనీ ఆ తర్వాత సవరణాల సంగతి చూసుకోవచ్చు అన్న ఆలోచనతో లోపాలతోనే బిల్లు ఆమోదానికి మొగ్గు చూపారు తెలంగాణ నాయకత్వం. ఆనాడు వారికి ఇదొక అనివార్య స్థితి. తెలంగాణ ఏర్పడిన తర్వాత బిల్లులోని ఆ లోపాలు మనకు ఇప్పటికీ ఇబ్బందులు కలిగిస్తున్నవి.

ఎన్నికల అనంతరం కేంద్రంలో సరేంద్ర మోది నాయకత్వంలో బిజెపి కొత్త ప్రభుత్వం ఒక ఆర్డినెన్సు జారీ చేసి తెలంగాణ రాష్ట్ర ఆమోదం లేకుండానే ఖమ్మం జిల్లాలో 7 మండలాలను ఆంధ్రాలో కలిపేసింది. ఆ తర్వాత బిల్లు ద్వారా దాన్నివిభజన చట్టంలో భాగం చేశారు. షెడ్యూల్ 11 లోని పేరా 10లో మన ప్రాజెక్టులను చేర్చకపోవడం చేత అవన్నీ కొత్త ప్రాజెక్టులని, వాటికి అపేక్స్ కొన్నింటిలో ఆమోదం తీసుకోవాలని, అంతవరదాకా ప్రాజెక్టు పనులు ఆపాలని ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వం నిరంతరం కేంద్రానికి, నదీ యాజమాన్య బోర్డులకు ఫిర్యాదులు చేస్తూనే ఉన్నది. వారి చేత లేఖలు రాపిస్తున్నది. అదే సమయంలో వారు మాత్రం అపేక్స్ కొన్నింటిలో ఆమోదం లేకుండానే ప్రాజెక్టుల నిర్మాణం కొనసాగిస్తున్నారు. నదీ జలాల్లో మనకు దక్కవలసిన న్యాయమైన వాటా కోసం తెలంగాణ ప్రభుత్వం రాజీ లేని పోరాటం చేస్తున్నది. అంతర్ రాష్ట్ర నది జలా వివాదాల చట్టం, 1956 సెక్షన్ 3 ప్రకారం కృష్ణా నదీ జలాల పునర్ పంపిణీ కోసం తెలంగాణ రాష్ట్ర పోరాటం ఫలించింది. 2023 అక్టోబర్ నెలలో సెక్షన్ 3 కింద అదనపు నియమ నిబంధనలను విచారణకు స్వీకరించాలని బ్రిజేష్ కుమార్ ట్రిబ్యునల్ కు నివేదిస్తూ కేంద్ర ప్రభుత్వం గజిట్ నోటిఫికేషన్ ను జారీ చేసింది. కృష్ణా ట్రిబ్యునల్ ఆ అదనపు నియమ నిబంధనలను స్వీకరించి విచారణ కొనసాగించడం శుభ సూచకం. కృష్ణా జలాల్లో తెలంగాణకు న్యాయమైన వాటా పొందడానికి తెలంగాణ పోరాటం కొనసాగుతుంది.

తెలంగాణ రాష్ట్ర ఏర్పాటు బిల్లు ఆమోదం పొంది పదేళ్ళు గడచిన ఈ సందర్భంలో అందుకు కృషి చేసిన ప్రతి ఒక్కరికీ అభివందనాలు. ఈ కృషిలో అమరులైన తెలంగాణ బిడ్డలకు జోహార్లు.

- శ్రీధర్ రావ్ దేశ్ పాండే,
m : 94910 60585
e : irrigationosd@gmail.com

సభ్య సమాజంలో బాలలపై హింస అప్రజాస్వామికం - దండన బోధనా పద్ధతి కాదు!

Experience gained in two schools under my control has taught me that punishment does not purify, if anything, it hardens children. - M.K. Gandhi

The true character of a society is revealed in how it treats its children. -Nelson Mandela

పిల్లలపై హింస ఏ రూపంలో జరిగినా అది వారి మౌలికమైన హక్కును హరించి వేయడమే. పిల్లలు తమ కుటుంబాల నుండి, చుట్టూ ఉన్న సమాజం నుండి ప్రేమ, అనురాగాలు పొందాలి. శారీరక, మానసిక ఎదుగుదలకు షరతులులేని మద్దతు వారికివ్వాలి. అందుకోసం పిల్లలను వారికి అనుకూలమైన వాతావరణంలో పెరగనివ్వాలి. ఎటువంటి శారీరక, మానసిక, లైంగిక హింసలకు గురి చేయరాదు. దురదృష్ట వశాత్తు మన దేశంలో పిల్లలపై హింస రోజురోజుకు పెరుగుతూనే ఉంది.

పిల్లల పై శారీరక హింస, మానసిక హింస, అవమానాలు, పిల్లలపై నిన్సందేహంగా ప్రభావం చూపుతాయి అంతే కాకుండా వారి విశ్వాసం మరియు ఆత్మగౌరవం స్థాయిలపై ప్రభావం చూపుతాయి. పిల్లల స్వేచ్ఛ మరియు వ్యక్తిగత గౌరవానికి భంగం కలిగే అంశాలు. పిల్లలపై శారీరక హింస పిల్లల ఆరోగ్యాన్ని బలహీనపరుస్తుంది, వారి పెరుగుదల మరియు శ్రేయస్సును దెబ్బతీస్తుంది. పిల్లలను దండించడం వలన పిల్లలు చదువు మానేయడం వారి విద్యా హక్కుకు హాని కలిగిస్తుందని అనేక పరిశోధనలు చెబుతున్నాయి. శిక్ష పడుతుందనే భయం పిల్లలను చదువు పట్ల అయిష్టత భావం పెరుగుతుంది. ప్రశ్నలు అడగడానికి లేదా వారికి బోధించిన వాటిని సవాలు చేయడాన్ని నిరుత్సాహ పరుస్తుంది. విద్యపట్లనే కాదు పెద్దల పట్ల తమ చుట్టూ ఉన్న సమాజం పట్ల కూడా వ్యతిరేక దృక్పథాన్ని పెంచుతుంది.

పిల్లలపై హింసను నమర్చించే ఈ వాతావరణంలో తల్లిదండ్రులు కూడా పిల్లలను శిక్షించడం అనివార్యమని నమ్ముతారు మరియు పిల్లలను క్రమశిక్షణలో ఉంచడానికి తరచుగా ఇళ్ళల్లో కూడా ఇలాంటి పద్ధతులను ఉపయోగిస్తారు. కొంత మంది పెద్దలు పిల్లలను హింసకు గురి చేయడం మంచి పద్ధతి కాదని నమ్మినా పిల్లలపై హింసను ప్రశ్నించకుండానే మిగిలిపోతారు.

పాఠశాలలలో హెంసావర్గ సరిగా చేయలేదని, క్లాస్ లో సవ్యంగా ఉండడం లేదని స్కూలుకు ఆలస్యంగా వచ్చారని, బోధన చేస్తున్నప్పుడు క్లాస్ లో అల్లరి చేశారని, నిద్ర పోతున్నారని, తోటి

పిల్లలను అల్లరి పెడుతున్నారని ఇంగ్లీషులో మాట్లాడలేదని, అనుమతి లేకుండా తరగతి బయట తిరుగుతున్నారని ఇలా పలు కారణాలతో పిల్లలను దండించడం గురుంచి ప్రసార మాధ్యమాల ద్వారా తరచుగా చూస్తూనే ఉన్నాము.

పిల్లలను దండించడం లేదా అవమానించడం తప్పు అని శిక్షణ పొందిన ప్రతి ఉపాధ్యాయులకు తెలుసు. విద్యా నిపుణులుగా పిల్లలలో భయం నేర్చుకునే ప్రక్రియను అణిచివేస్తుందని వారికి పూర్తిగా తెలుసు. ప్రతి బిడ్డ ప్రత్యేకమైనదని మరియు నేర్చుకునే విధానంలో పొందడంలో తనదైన వేగం మరియు శైలిని కలిగి ఉంటారని కూడా తెలుసు. ఉపాధ్యాయుల శిక్షణలో సృజనాత్మక పద్ధతిలో పిల్లలతో నిమగ్నమయ్యే వైపుణ్యాలను శిక్షణ పొందిన ఉపాధ్యాయులందరూ నేర్చుకున్నారు. అయినప్పటికీ, పిల్లలపై హింసకు ఎందుకు పాల్పడుతున్నారు అనేది ఒక పెద్ద ప్రశ్న.

ఎందుకంటే విద్యా వ్యవస్థలో ఉన్నఅత్యధిక శాతం సిబ్బంది దండన పిల్లల బాగు కోసమే అని గట్టిగా నమ్ముతారు కాబట్టి

ఉపాధ్యాయులు ఒక విషయం గమనించాలి పిల్లల హక్కులతోనే ఉపాధ్యాయులకు పాఠాలు బోధించే హక్కును కలిగి ఉంటారని పిల్లలు తమతో సమానం అని పిల్లలహక్కుల కోసం ఉపాధ్యాయుల లోకం

నిలబడితే వాస్తవంగా ఉపాధ్యాయుల హక్కులను కూడా సాధించవచ్చనే విషయాన్ని గమనించాలి. బడి బయట సమాజంలో, పిల్లల ఇళ్ళలో పిల్లల మీద హింస జరిగితే పిల్లలు ఉపాధ్యాయులకు చెప్పుకునే వాతావరణం ఉండాలి. ఉపాధ్యాయులు పిల్లల పక్షం వహించాలి. పిల్లల హక్కుల రక్షణ కోసం నిలబడాలి. అప్పుడే అది పిల్లలకు ఆత్మ విశ్వాసం ఇచ్చే సంస్థ గా గుర్తించబడుతుంది. ఆ పాఠశాల మాత్రమే పిల్లల పక్షం వహించినట్లు అని అర్థం.

కొన్ని బడులు కొంత మంది ఉపాధ్యాయులు దండన బోధనా పద్ధతి కాదని గట్టిగా నమ్మి తరగతి గదులను పిల్లల కోసం ఆహ్లాదకరమైన వాతావరణాన్ని కల్పించి పిల్లల పక్షం వహించడం మనం గమనిస్తూనే ఉన్నాము. ఈ ప్రక్రియను ప్రతి పాఠశాల తమ ఉపాధ్యాయులకు పదేపదే గుర్తు చేసిన నాడే మన తరగతి గదులు ప్రజాస్వామీకరణ వైపు అడుగులు వేసినట్లు.

పిల్లల హక్కుల రక్షణ కు ఐక్య రాజ్య సమితి బాలల హక్కుల వడంబడిక మరియు మన దేశంలో ఉన్న అనేక చట్టాలు పిల్లల

హక్కులకు రక్షణగా నిలబడుతాయి.

అంతర్జాతీయ బాలల హక్కుల ఒడంబడికపై అత్యధిక దేశాలు సంతకాలు చేశాయి. మన దేశం 1992లో ఈ ఒడంబడిక మీద సంతకం చేసి పిల్లల రక్షణలో ప్రపంచ దేశాల సరసన మన దేశం కూడా చేరింది. ఈ ఒడంబడిక నిర్వచనం ప్రకారం పిల్లలు బడులకు వచ్చినప్పుడు పాఠశాలలు పిల్లలను గౌరవించేవిగా ఉండాలి తప్ప పిల్లల హక్కులను హరించేవిగా అవమానపరిచేవిగా ఉండడానికి వీలు లేదు. పిల్లలను గౌరవించే రీతిలో విద్యనందించాలి. క్రమ శిక్షణ పేరుతో బాలల పట్ల ఎటువంటి రకమైన హింసను సమర్థించే ఎటువంటి వాదనలు కూడా ప్రభుత్వాలు చేయరాదని ఒక సూచనలో తెలియ చేసింది.

భారత రాజ్యాంగంలో కూడా పిల్లల రక్షణ, సంరక్షణ, వారి ఎదుగుదలకు తోడ్పడడంవంటి పలు అంశాలను పొందుపరిచారు. ముఖ్యంగా 14, 15, 15(3), 19(1)a, 21, 21(1)a, 23, 24, 39(వ), 39(f) మొదలగు అధికరణల ద్వారా పిల్లలను హింస నుండి కాపాడాలని మన రాజ్యాంగం ప్రభుత్వాలను ఆదేశిస్తున్నది. వీటి ఆధారంగానే పలు జాతీయ విధానాలను పిల్లల కోసం రూపొందించారు. బాల కార్మిక వ్యవస్థ నిర్మూలన చట్టం, బాలల న్యాయ, రక్షణ, విద్యా హక్కు, POCSO మొదలైన చట్టాలు ఈ విధానాల నుండి వచ్చినవే. విద్యా హక్కు చట్టం బాలలపై హింసను పూర్తిగా నిషేదించింది

కానీ ఎన్ని చట్టాలు, విధానాలు, రాజ్యాంగ మార్గదర్శకాలు చేసినా పిల్లలపై హింస మాత్రం తగ్గుముఖం పట్టడం లేదు. ప్లాన్ ఇంటర్నేషనల్ అనే స్వచ్ఛంద సంస్థ నివేదిక ప్రకారం మన దేశంలో దాదాపు 69 శాతం బాలలు శారీరక హింసకు గురి అవుతున్నారు. చాలా మంది పిల్లలు తమపై జరుగుతున్న హింసను ఎవరితోనూ చెప్పుకోరు. మానసిక హింసనయితే భరిస్తూ పెద్దల మీద, ఈ సమాజం మీద వారు ఏవ్యాభావాన్ని పెంచుకుంటున్నారు. పిల్లలపై హింస జరిగినప్పుడల్లా దీనిని సమర్థించే వాదనలే ఎక్కువగా వినబడుతుంటాయి. పిల్లల బాగు కోసమే వారి భవిష్యత్తు కోసమే దండిస్తున్నామని, వారిని హింసించడాన్ని తప్ప పట్టవలసిన అవసరం లేదని అది మన సంస్కృతిలో భాగమనే వాదనలు చేసే వారూ ఉన్నారు. మరో అడుగు ముందు కేసి మా చిన్నతనంలో మమ్మల్ని దండించడం వల్లనే ఇంత ఎదిగినామని సూత్రీకరణలు కూడా వింటుంటాం. శారీరక దండన ను వ్యతిరేకిస్తూ క్రమ శిక్షణ కోసం కళ్లు ఎర్రగా చేసి బెదిరించడం, అలిగి వారి మీద ఒత్తిడి పెంచడం, లేదా పోలీసు పేరు చెప్పి, టీచర్లకు చెప్పామనో భయపెట్టడం లాంటివి చేయవచ్చని సమర్థించేవారూ ఉన్నారు. ఈ వాదనల సారాంశం ఒక్కటే పిల్లలను దండించవచ్చు,

భయపెట్టవచ్చు అనే నిర్ధారణకు రావడమే. ఒక్కటి మాత్రం నిజం పిల్లలు ఎవరు కూడా అవమానపడడానికి దెబ్బలు తినడానికి ఇష్టపడరు. పెద్దల ప్రపంచం తమ మనోభావాలను అర్థం చేసుకోదని పైగా వాళ్ళు దండించిన వారినే సమర్థిస్తారని పలు సంఘటల ద్వారా వారికి తెలిసి పోతుంది. పిల్లల పై హింస కు వ్యతిరేకిస్తూ సమాజం లో పెద్ద ఎత్తున చర్చ జరగాలి. పౌర సమాజం ఈ విషయం లో చొరవ చూపాలి.

చివరగా రాజ్యాంగం ప్రసాదించిన అన్ని హక్కులను ప్రభుత్వాలు అమలు చేసి బాలలపై అన్ని రకాల హింసను రూపుమాపాలి. బాలల హక్కుల రక్షణ కోసం పనిచేస్తున్న విద్యా శాఖ, మహిళా మరియు శిశు సంక్షేమ శాఖ, చైల్డ్ లైన్ అత్యవసర సేవల హెల్ప్ లైన్ 1098, జిల్లా బాలల సంక్షేమ కమిటీలు, జిల్లా బాలల పరిరక్షణ సంస్థలు, పోలీస్ శాఖలు జిల్లా మండల స్థాయిలో సమన్వయం తో పనిచేసి బాలల పై హింస లేని పాఠశాలలుగా

గ్రామలుగా తీర్చిదిద్దాలి. ఇందుకోసం ప్రభుత్వ యంత్రాంగం తమ సాంస్కృతిక శాఖ ద్వారా పెద్ద ఎత్తున ప్రచారం చేయాలి. దండన లేని పిల్లల పక్షం వహిస్తున్న పాఠశాలల గురించి ఆయా పాఠశాలలు అవలంబిస్తున్న పద్ధతుల గురించి విస్తృతమైన ప్రచారం జరగాలి. ప్రతి పాఠశాలలో నెలకు ఒక సారి అయినా పిల్లల సమావేశాలు నిర్వహించాలి. బడిలో క్రమశిక్షణ పేరుతో అవలంబిస్తున్న పద్ధతుల పై చర్చ జరగాలి. దండన కారణంగా ఆ నెలలో బడి మానేసిన విద్యార్థులను బడికి తిరిగి రప్పించాలి. ప్రతి పాఠశాలలో ఉన్న ఫిర్యాదుల బాక్స్ ను విద్యార్థులు ఉపయోగించే విధంగా చూడాలి. బాలల హక్కుల గురించి చట్టాలను ప్రభుత్వ యంత్రాంగానికి మరి ముఖ్యంగా పాఠశాలలోని బోధన మరియు బోధనేతర సిబ్బందికి శిక్షణలను ఏర్పాటు చేయాలి. విద్యార్థులు తమ అభిప్రాయాలను స్వేచ్ఛగా తెలియచేసే వాతావరణాన్ని కల్పించాలి.

పిల్లలు కూడా పౌరులని, వారికి చట్టాలు వర్తిస్తాయని, వారిని గౌరవించే నూతన సంప్రదాయాన్ని నెలకొల్పాలి. ఈ విషయాన్ని పెద్దలందరూ అర్థం చేసుకోవాలని కోట్లాది మంది బాలలు మౌనంగా ఎదురు చూస్తున్నారు. బాలల మనో భావాలను అర్థం చేసుకోవాడానికి పిల్లలను సమానంగా చూసుకోవడానికి పిల్లలతో సహృద్ధావంతో మెలగడానికి తగిన నైపుణ్యతలను పెంచుకోవాలి. పెద్దలంతా పెద్ద మనసుతో పిల్లల పక్షం వహించాలని కోరుకుందాం.

-ఆర్.వెంకట్ రెడ్డి

జాతీయ కన్వీనర్, ఎం.వి.ఫౌండేషన్

m: 9949865516

e: venkatmvf@gmail.com

తీర్పులో సాహిత్య మెరుపులు

తీర్పులు రాయడం ఓ కళ. అది సైన్స్ కాదు. సాహిత్యంతో తీర్పులకి సంబంధం వుంది. కానీ చాలా మంది న్యాయమూర్తులు ఈ విషయాన్ని గుర్తించరు. చట్టం మాత్రమే తెలిస్తే సరిపోదు. న్యాయమూర్తికి సాహిత్యం తెలియాలి. సాహిత్యంలో జీవితం వుంటుంది. మనుషుల భావోద్వేగాలు వుంటాయి. ఈ విషయాన్ని కొంత మంది న్యాయమూర్తులు గుర్తించారు. అందుకే వాళ్ళు సాహిత్యాన్ని చదువుతూ వుంటారు. తమ తీర్పుల్లో ఉదహరిస్తూ వుంటారు.

‘లాకి సాహిత్యానికి మధ్య వున్న పరస్పర సంబంధాన్ని 2000 సంవత్సరాల క్రితమే గ్రీకు తత్వవేత్త ప్లేటో గుర్తించారు. ఒక విషయాన్ని విశ్వసించడానికి సాహిత్య ఉపయోగపడాలి అని ప్లేటో అనేవాడు. ఒక విషయం విశ్వసించాలన్నా, రుజువు కావాలన్నా దానికి సాక్ష్యాలు కావాలి. అయితే సాక్ష్యాలని ప్రశంసించడానికి సాహిత్యం ఉపయోగపడుతుంది. లాజిక్ గా బోధపడుతుంది.

మన దేశంలోని తీర్పుల్లో న్యాయమూర్తులు ఎక్కువగా ఉపయోగించే సాహిత్యం ఉర్దూ సాహిత్యమే. ఆ తరువాతి స్థానం ఇంగ్లీషు సాహిత్యానిది. న్యాయమూర్తులు తీర్పుల్లో వీటిని తరుచూ ఉపయోగిస్తున్నారు. న్యాయవాదులు తమ వాదనలని చెప్పే ముందు కూడా ఈ సాహిత్యాన్ని మరీ ముఖ్యంగా కవితా చరణాలని ఉదహరించి న్యాయమూర్తులని ఆకర్షిస్తూ వుంటారు. ఈ విధంగా వాటిని ఉపయోగించడం వల్ల కోర్టుల్లో ఓ ఆహ్లాదకరమైన వాతావరణం ఏర్పడుతుంది.

బొంబాయిలో వున్న ఎడ్వర్డ్ మెమోరియల్ హాస్పిటల్లో అరుణా శాన్ బాగ్ నర్స్ గా పని చేసేది. ఆమె స్వస్థలం కర్నాటక. ఆ హాస్పిటల్లో పనిచేస్తున్న ఓ ఉద్యోగి ఆమె మీద లైంగిక దాడి చేస్తాడు. అదే విధంగా ఆమె గొంతుని గట్టిగా పట్టుకుంటాడు. ఫలితంగా ఆమె అచేతన స్థితిలోకి నెట్టబడుతుంది. 37 సంవత్సరాలు ఆమె అచేతన స్థితిలోనే వుండిపోయింది. లైంగిక దాడికి గురైన స్త్రీల పేర్లని ప్రకటించడానికి వీలేదు. అయితే ఈ కేసు మినహాయింపు. సుప్రీంకోర్టు ఈమె పేరుని ఉదహరించింది. ఈ కేసులో తీర్పుని ప్రశ్నించడం అంత సులువైన విషయం కాదు. షాన్ బాగ్ ఇన్ని సంవత్సరాల బాధని, వేదనని డాలియ చేయడానికి జస్టిస్ కట్టూ నేతృత్వంలోని బెంచి గాలిబ్ కవితని ఉదహరించారు.

అది 141 పేజీల తీర్పు ఆ కవిత ఇలా వుంటుంది.

‘మర్తే హై ఈ ఆర్జూ మే మర్తేకీ,
మౌత్ ఆతీహై పర్ సహీం ఆతీ’

దాన్ని తెలుగులో ఈ విధంగా అనువాదం చేయవచ్చు. ‘ఒకరు మరణం కాంక్షిస్తూ చనిపోతారు. కానీ మరణం చుట్టూ వున్నప్పటికీ అంతు చిక్కనిది’.

గాలిబ్ తరువాత న్యాయమూర్తులు ఎక్కువగా ఉదహరించిన పంక్తులు ఎక్కువగా షేక్స్పియర్ వి ఇప్పటికీ షేక్స్పియర్ ని ఎక్కువగా కోట్ చేస్తూ వుంటారు.

పెబిమ్ నింగోల్ మిడోమ్ దేవి వర్నిస్ స్టేట్ ఆఫ్ మణిపూర్ అండ్ ఆదర్స్ (2010) కేసులో న్యాయమూర్తులు హెచ్ఎల్ దత్తు,

డి.కె. జైన్ లో షేక్స్పియర్ మాటలని సహాయంగా తీసుకున్నారు. స్వేచ్ఛ గురించి ఒక పాయింట్ ను బలంగా చెప్పడానికి షేక్స్పియర్ మాటలని వాళ్ళు ఉదహరించారు.

‘వ్యక్తిగత స్వేచ్ఛ అనేది ప్రతిష్టాత్మకమైన హక్కు. ఈ దేశ పౌరులకే కాదు, ఈ దేశంలోకి వచ్చిన విదేశీయులకు (కొన్ని మాత్రమే) రాజ్యాంగం ఇచ్చిన హామీ. ఇది

అత్యంత విలువైన ప్రాథమిక హక్కు. షేక్స్పియర్ గొప్ప నాటక రయిత స్వేచ్ఛ గురించి ఈ విధంగా అభిప్రాయపడ్డారు. మనిషి తన స్వేచ్ఛకు యజమాని. ఈ మాటలని సూటిగా న్యాయమూర్తి దత్తు ఉదహరించారు.

2000వ సంవత్సరంలో కలకత్తా హైకోర్టు ఓ ఆసక్తికరమైన మలుపుని తీసుకొని షేక్స్పియర్ నాటకంలోని కొన్ని వాక్యాల్ని మెజిస్ట్రేట్ ఓ ఉత్తర్వు రాశారు. దాన్ని షేక్స్పియర్ రాసిన నాటకం ‘మర్చంట్ ఆఫ్ వెనీస్’తో పోల్చినారు.

జస్టిస్ ఎ. బాలుకార్ రాసిన ఉత్తర్వులు ఇలా వున్నాయి.

“ఈ ఉత్తర్వులు రాస్తున్నప్పుడు నాకు షేక్స్పియర్ నాటకం ‘మర్చంట్ ఆఫ్ వెనీస్’ గుర్తుకు వచ్చింది. ఆ నాటకాన్ని షేక్స్పియర్ మూడు దశలుగా చెప్పాడు. అవి. 1. రింగ్ సన్నివేశం 2. కాస్మెట్ సన్నివేశం 3. కోర్టు సన్నివేశం. ఈ సన్నివేశాలను దృష్టిలో పెట్టుకొని మెజిస్ట్రేట్ తన ఉత్తర్వుని మూడు భాగాలుగా విభజించాడు.

మొదటి సన్నివేశం : వివాహం తరువాత పార్టీలు జి.ఐ.పి. ప్రాంతంలో నివసించిన విషయం. ప్రతివాది అయిన ఆమె భర్తకి

వేరే స్త్రీతో వున్న అక్రమ సంబంధం ఆమెకు తెలిసింది.

రెండవ సన్నివేశం : ఆ జి.ఐ.పి. ప్రాంతం నుంచి వారు డస్టా ప్రాంతానికి మారినారు. ఇది రెండవ సన్నివేశం. ఆనాడు ఆమెను బంధించి దాడి చేసారు.

చివరి సన్నివేశం : ఎవరో అపరిచిత వ్యక్తికి, అతను మానసిక వైద్యుడని ఆమెను మానసిక రోగి అని అప్పగించిన సన్నివేశం.

ఆ తరువాత ఆ ఉత్తర్వులో ఏమి జరిగిందీ, హైకోర్టు ఎలాంటి నిర్ణయాన్ని తీసుకున్నది అన్న విషయం ఇక్కడ అప్రస్తుతం. మేజిస్ట్రేట్ విభజించిన మూడు భాగాలని చూసి న్యాయమూర్తికి షేక్సిపియర్ నాటకం గుర్తుకొచ్చిందన్న విషయం. దాన్ని తన ఉత్తర్వులలో పేర్కొన్నాడన్న విషయం ముఖ్యమైనది. ఈ వ్యాసానికి అవసరమైనది.

కేరళా రాష్ట్రంలో ఏర్పాటు చేసిన మద్యపాన విధానానికి వ్యతిరేకంగా దాఖలైన దరఖాస్తులో, నోబెల్ బహుమతి గ్రహీత లాన్ కవితా పంక్తులని కేరళా హైకోర్టు ఉదహరించింది. ఆ చరణాలు ఇలా వుంటాయి.

‘త్వరగా మాట్లాడకండి
ఎందుకంటే చక్రం ఇంకా తిరుగుతూనే వుంది.
ఎవరు గెలుస్తారో చెప్పలేం
ఈ రోజు ఓడిన వ్యక్తి

రేపు గెలవచ్చు’

ఇవి మారుతున్న సమయాలకు కారణం. తుపాకీని త్వరగా పట్టుకోవద్దని ఆ కవి చెప్పాడు.

మద్యపాన విధానం అనేది వ్యక్తిగత అభిరుచులకి లోబడి వుండదని, సమాహ సంక్షేమం కోసం ఉద్దేశించినదని కోర్టు పేర్కొనటం అతని రిట్ పిటీషన్ని త్రోసి వుచ్చింది. అయితే బాబ్ డిలాన్ కవితా పంక్తులని ఉదహరిస్తూ కోర్టు ఇలా అభిప్రాయపడింది.

ఈ రోజు నైతికంగా ఖండించదగినది, సామాజికంగా ఆమోదమార్చే కానిది రేపు ఆ విధంగా వుండకపోవచ్చు. ఈ తీర్పు రామచంద్రమీనన్, దామా శేషాద్రి నాయుడు వెలువరించారు.

మన దేశంలో న్యాయమూర్తులు ఏదైనా విషయాన్ని బలంగా చెప్పడానికి, అదే విధంగా చట్టపరమైన భాష సరిపోదని భావించినప్పుడు సాహిత్యాన్ని కవితా చరణాలని తమ తీర్పుల్లో ఉదహరిస్తూ వుంటారు.

తీర్పుల్లో ఉత్తర్వుల్లో సాహిత్యాన్ని ఉదహరించడం ఓ గొప్ప టెక్నిక్. దాన్ని జాగ్రత్తగా ఉదహరించే ఆ తీర్పుకి అది అలంకార ప్రాయం అవుతుంది. కొంత వెలుగుని ప్రసరింప చేస్తుంది.

-మంగారి రాజేందర్ (జింబో)

m : 9440483001

e : rajenderzimbo@gmail.com

యాదాద్రి భువనగిరి జిల్లా, భూదాన్ పోచంపల్లిలో

బాల చెలిమి మొదటి గ్రంథాలయం

23 నవంబర్ 2019న బాలచెలిమి, చిల్డ్రన్ ఎడ్యుకేషన్ అకాడమీ ఆధ్వర్యంలో భూదాన్ పోచంపల్లి, యాదాద్రి భువనగిరి జిల్లాలో మొదటి బాల చెలిమి గ్రంథాలయాన్ని ప్రారంభించింది. చిల్డ్రన్స్ ఎడ్యుకేషన్ అకాడమీ చైర్మన్, బాలచెలిమి సంపాదకులు మణికోండ వేదకుమార్ ప్రారంభించిన ఈ గ్రంథాలయం పిల్లలకు ఎంతో ఉపయోగకరంగా వుంది. విద్యార్థి దశ నుంచే పిల్లలకు పుస్తక పఠనం అలవాటు చేయటం వల్ల చదవటం, రాయడమే కాకుండా, ఉత్తమ వ్యక్తిత్వం ఉన్నత విలువలు, క్రమశిక్షణ, అలవధుతాయి. ప్రపంచ విషయాల పట్ల ఒక స్పష్టమైన అవగాహన ఏర్పాటు చేసుకుంటారు. శాస్త్రీయ వైఖరులు, సామాజిక దృక్పథం పెంపొందుతాయి. ‘బాలచెలిమి’ గ్రంథాలయాల స్థాపన ద్వారా మంచి మార్పుకు శ్రీకారం చుట్టినట్లు అయ్యింది.

కోట్ల నరసింహుల పల్లె - నరసింహస్వామి

నవనారసింహులు నరసింహస్వామి అవతారంలో విశిష్ట ఆరాధనారూపాలు.

1. ఉగ్రనరసింహ
2. క్రోధ నరసింహ
3. మాలోల నరసింహ
4. జ్వాలా నరసింహ
5. వరాహ నరసింహ
6. భార్గవ నరసింహ
7. కరంజ నరసింహ
8. యోగా నరసింహ
9. లక్ష్మీ నరసింహ

నవ నారసింహ క్షేత్రాలలో వున్న నరసింహమూర్తులు వీరేనని మరికొందరి పండితుల అభిప్రాయాలు:

1. జ్వాలా నరసింహ
2. అహోబిల నరసింహ
3. మాలోల నరసింహ
4. క్రోధ నరసింహ
5. కరంజ నరసింహ
6. భార్గవ నరసింహ
7. యోగానంద నరసింహ
8. ఛాత్రవట నరసింహ
9. పవన నరసింహ

ఈ నరసింహ మూర్తుల ప్రతిమాలక్షణాలు వివరంగా తెలియవు. ప్రాంతీయంగా మూర్తి భేదాలు కూడా కారణాలు

కావచ్చు. నిజానికి శిల్పం చెక్కే శిల్పికి ధ్యానమంత్రమే ఆధారం. దానికి రూపకల్పన చేయడమన్నది శిల్పుల వైపుణ్యమే.

రూపధ్యాన రత్నావళిలో నారసింహ ధ్యానం: 'నారసింహః శ్వేతవర్ణః గదాశంఖారి పద్మభృత్' అని వుంది. నరసింహుని శిల్పాలు ఈ లక్షణాలతో వుంటాయి.

విజయేంద్ర యతి రాసిన షోడశబాహు నరసింహ అష్టకంలోని 4వ శ్లోకంలో ధ్యానశ్లోకమిట్లా వుంది.

“శంఖం చక్రం చ చాపం పరశు మశమిషుం శూలపాశాంకు శాస్త్రం

బిభ్రన్తం వజ్రఖేటం హలముసలగదాకుంతమత్యుగ్రదంష్ట్రం

జ్వాలాకేశం త్రినేత్రం జ్వలదనలనిభం హారకేయూరభూషం

వందే ప్రత్యేకరూపం పరపదనివసః

పాతు మాం నారసింహః”

విష్ణుకోశంలో ‘అష్టముఖ గండభేరుండ, జ్వాలానరసింహ’ ధ్యానంలో

“వందేహం గండభేరుండ, సింహ, వ్యాఘ్రు, హయానన్ క్రోడవా నర ఖగరా భల్లూకాష్టముఖం సదా

ద్వాత్రింశత్ బాహుయుక్తం చ శంఖ, చక్ర, గదాదిభిః
అతిరౌద్రం మహాసింహం పింగాక్షం భీమవిక్రమం
కోటిసూర్యప్రతీకాంశం కాలానల సమప్రభం” అని అష్టముఖ
నరసింహుడు, ద్వాత్రింశత్ భుజాలతో వుండే మూర్తి ధ్యానం
వుంది.

అదే విష్ణుకోశంలో షోడశభుజ నరసింహ ధ్యానం వుంది
కాని, అష్టముఖ నరసింహుడని లేదు.

16 చేతులలో ఆయుధాల గురించి చెప్పబడ్డది. చక్రం,
శంఖం, బాణం, ధనుస్సు, ఖడ్గం, ఖేటకం, గద, పద్మం, పాశం,
అంకుశం, రెండు చేతులు వధించుటకు, రెండు చేతులు
చక్రోద్ధరణలో, రెండు చేతులు శత్రువుల
కిరీటాలను పట్టుకున్నట్టుగా... వుంటాయి.

కోట్ల నర్సింహులపల్లె

అపూర్వమైన నరసింహస్వామి శిల్పంతో
ప్రసిద్ధం. మొత్తం దేశంలోనే ఇటువంటి
అష్ట(8)ముఖ, షోడశ(16) బాహు
నరసింహమూర్తి అరుదు. ఈ అర్ధ(ఉల్బణ)
శిల్పం ప్రాచీనమైనది కూడా. శైవాగమంలో
పేర్కొనబడిన ఉపాసకమూర్తి (తంత్ర) నారసింహుడు, వైష్ణవంలో
దశావతారాలలో ఒక అవతారంగా ఆరాధింప బడుతున్నాడు.
కొండల్లో, గుట్టల్లోని గుహల్లో, రాతిగుండ్ల మీద వ్యక్తమైన రూపాలనే
నరసింహస్వామిగా పూజించడం గిరిజన సంప్రదాయం నుంచి
వచ్చినదనిపిస్తుంది. చెంచులక్ష్మి కథ నరసింహస్వామికి,
గిరిజనులకున్న అనుబంధాన్ని చెప్పే పురాణం. నరసింహస్వామి
మూర్తులు కాశ్మీరం నుంచి కన్యాకుమారిదాక రెండు చేతులనుంచి
32 చేతులు కలిగి కనిపిస్తాయి. లక్ష్మీ సహితంగా, లక్ష్మీదేవి
లేకుండాను వుంటాడు. హిరణ్యకశ్యపుని సంహరిస్తున్న రూపంలో
వుంటాడు. యోగానంద రూపంలో కనిపిస్తాడు. లక్ష్మీసహితంగా
శృంగారమూర్తిగా కనిపిస్తాడు. శంకరాచార్య నుంచి
విజయేంద్రయతి దాక లక్ష్మీనరసింహస్వామి ఆరాధనలో స్తోత్ర,
ధ్యాన మంత్రాలను రచించారు. బహురూపాల్లో ఆరాధింపబడే
నరసింహుడు తాంత్రికుల దైవం కూడా.

ఒక్క కరీంనగర్ ప్రాంతంలోనే 60దాకా నరసింహస్వామి

వెలసిన క్షేత్రాలున్నాయి. కోట్ల నర్సింహుల పల్లెలో దేవునికొండగా
పిలువబడే గుట్టకు చెక్కి కనిపించే 8తలల, 16చేతుల
నరసింహస్వామి తాంత్రిక మూర్తే. శిల్పం శైలి రీత్యా రాష్ట్రకూటుల
కాలానికి చెందింది. (7 నుంచి 10వ శ. వరకు). కోట్ల నరసింహుల
పల్లె గ్రామంలో కనిపించే కోట ఆనవాళ్ళు వివిధకాలాలలో
కట్టినట్లు, వేర్వేరు విధంగా కట్టడాలు కనిపిస్తున్నాయి. ఇక్కడ
రాష్ట్రకూటుల కాలంలోనే నిర్మించినట్లు చెప్పదగిన నిర్మాణశైలిలో
వున్న లక్ష్మీనరసింహ, విశ్వనాథాలయా లున్నాయి. తర్వాతి కాలంలో
కళ్యాణి చాళుక్యులు, కాకతీయుల కాలాలలో కట్టించిన శైలిలో
మల్లికార్జున, సోమనాథ, వీరభద్రాలయాలు అగుపిస్తున్నాయి.

దేవునిగుట్ట మీద నరసింహస్వామి
అమృరావ శిల్పం కారణంగా,
కోటలున్నందువల్ల ఈ గ్రామానికి కోట్ల
నర్సింహుల పల్లె అనే పేరు వచ్చింది.

విష్ణుకోశంలో చెప్పబడిన...

నరసింహ ధ్యానశ్లోకం (8-పదహారు
చేతుల నరసింహ మూర్తి)లో
“ధ్యాయో యదా మహాత్కర్మ తథా
షోడశహస్తవాన్

నృసింహః సర్వలోకేశః సర్వాభరణభూషితః
ద్వౌ విదారణకర్మాహౌ ద్వౌ చాత్రోద్ధ్వరణక్షమా
చక్రశంఖధరావన్యావన్యౌ బానధనుర్ధరౌ
ఖడ్గఖేటధరావన్యౌ ద్వౌ గదాపద్మధారిణౌ
పాశాంకుశ ధరావన్యౌ ద్వౌ రిపోర్మకుటార్పితౌ
ఇతి షోడశదోర్ధండమండితం నృహరి విభుం
ధ్యాయోదంబుజనీలాభమృగకర్మణ్యనన్యధీ” అని వుంది.

కోట్ల నరసింహుల పల్లె నరసింహస్వామి ప్రతిమలక్షణాలకు
ఈ ధ్యానశ్లోకం తగినట్టుగా వున్నది.

ప్రస్తుతం మిగిలివున్న నరసింహమూర్తి శిల్పంలో రెండు
తలలు స్పష్టంగా, ఒక తల రాలిపోయినట్టుగా, మిగతా తలలు
ఛాయామాత్రంగా కనిపిస్తున్నాయి. కుడివైపు చేతులలో రెండుచేతులు
హిరణ్యకశ్యపుని పొట్టచీల్చుతున్నట్టుగా, మిగతా చేతులు
ఆయుధాలు ధరించి కనిపిస్తున్నాయి. కుడివైపు 8 చేతులు,

ఎడమవైపు 7చేతులు మిగిలివున్నాయి. చేతుల్లోని ఆయుధాలు వివరంగా కనిపించడం లేదు.

కోట్ల నర్సింహులపల్లె నరసింహుడు:

ఈ మూర్తిని రాష్ట్రకూట చక్రవర్తి దంతిదుర్గుని (8వ శ.) నాటి ఎల్లోరా దశావతారగుహ-15లో, నందివర్మ (730-795) కాంచీపురంలో వైకుంఠ పెరుమాళ్ గుడిలోని పోరాటదృశ్యంలోని నరసింహ మూర్తులను పోలివుందని కీర్తికుమార్ రాసాడు. నందివర్మ రాష్ట్రకూట రాకుమారై రేవను పెండ్లాడినాడు. ఈమె దంతిదుర్గుని కూతురు కావడానికి అవకాశం వుంది. రాష్ట్రకూట రాజ్యస్థాపకుడైన దంతిదుర్గుడు అప్పటి ఉపాసక మతాలను అవలంబించి వుంటాడు.

కోట్ల నర్సింహులపల్లెలో శాసనాధారాలు ఏవీ దొరకలేదు. శిల్పాలు, దేవాలయ నిర్మాణాలను ఆధారం చేసుకునే కాలనిర్ణయం చేయవలసి వస్తున్నది. గుట్ట మీద నందరాజుల(?) నాటిదిగా చెప్పుకునే రాతికోట శిథిలాలు అగుపిస్తాయి. నరసింహులయానికి ఎదురుగా సీతారామాలయం, దానికవతల 16వంభాల అర్థమంటవం కనిపిస్తుంది. ఈ నిర్మాణం మనకు బాదామీ చాళుక్యుల కాలం నుంచి కనిపించే ఒక శైలి. శంకరాచార్యుడు దర్శించాడని నమ్మే విశ్వనాథాలయం వుంది. పక్కన నీటిపూటల కోనేరు వుంది.

గుడివద్ద కల్వకోట కీర్తికుమార్ పేరుతో వేయించబడిన శిలాఫలకం మీద '1885లో కల్వకోట క్రిష్ణయ్య (రామడుగు) దేశపాండ్యకు స్వప్నసాక్షాత్కారమిచ్చిన నరసింహస్వామి తనకు గుడి కట్టించవన్నాడట. నరసింహస్వామి గుడిని పునరుద్ధరించినదే వీరే. వీరి వంశస్తులే దేవాలయ ధర్మకర్తలు. ఇక్కడ ప్రతియేటా చైత్రపౌర్ణమి నుంచి 3రోజులు బ్రహ్మోత్సవాలు, రామనవమి, వైకుంఠ ఏకాదశి, నరసింహజయంతి వేడుకలు జరుగుతాయి' అని వుంది.

కోట్ల నరసింహులపల్లె నరసింహస్వామి అష్టముఖ, షోడశబాహుమూర్తి

ఈ శిల్పం క్రీ.పూ.321(?)లో సాతవాహనరాజు శ్రీముఖుని కాలంనాటిదని కాలం నిర్ణయం చేసారు. కాని, ఈనాటికి

సాతవాహనులు చెక్కించిన దేవతాశిల్పాలు కోట్ల నర్సింహులపల్లెలో ఎక్కడకూడా లభించిన నిదర్శనాలు లేవు. సాతవాహనుల కాలానికి ఏ సంబంధం లేదు.

కోట్ల నర్సింహులపల్లెలో దొరికిన విడిశిల్పాలలో ఖైరపుడు, వీరగల్లు వున్నాయి. కోట ప్రదేశంలో ఇటీవలి కాలానికి చెందిన మట్టిగోడలు కనిపిస్తున్నాయి. అక్కడ సాతవాహనుల కాలంనాటి డిజైన్లను కుండపెంకులు (కోటిలింగాల, కొండాపూర్ లలో లభించిన వాటితో పోలివవి) దొరికాయి. గ్రామంలో మట్టిబరల బావులున్నాయని కూడా ప్రజలు చెప్పారు. పెద్దసైజు ఇటికెల ముక్కలు లభిస్తున్నాయి.

జైనధర్మ శిల్పాలు:

అన్నిటికన్నా విశేషం ఇక్కడ ఒక పొలంలో పార్శ్వనాథుని శిల్పం బయటపడడం. ఈ శిల్పం ఏడు వడగలతో గొడుగువట్టిన నర్పంతో, దిగంబరంగా, కామోత్సర్గ భంగిమలో నిల్చుని వున్న పార్శ్వనాథుని పాదాల వద్ద ఇరువైపుల యక్ష, యక్షిణులిద్దరు వున్నారు. రెండవసారి కూడా ఒక రైతు పొలంలో దున్నుతున్నప్పుడు బయటపడిన ధ్యానాసనస్థితిలో వున్న జైన తీర్థంకరుని శిల్పం

ఋషభనాథునిది. ఈ తీర్థంకరుని అధిష్టానపీఠం ఆ ప్రాంతంలోనే లభించే అవకాశం ఉంది. (విగ్రహం తలవెనక కనిపిస్తున్న జులపాల జుట్టును జడ అనుకున్న కొందరు పరిశీలకులు ఈ విగ్రహాన్ని 'మల్లినాథ తీర్థంకరుని'గా భావించారు.) ఈ జైన తీర్థంకరుల శిల్పాలు రెండు రాష్ట్రకూటులశైలిలో ఉన్నాయి. వీటిని భద్రమైన చోటుకు తరలించి కాపాడాలని కోరుకుంటున్నాం.

ధన్యవాదాలు:

చరిత్రబృందం సభ్యులు వేముగంటి మురళీకృష్ణ, అహోబిలం కరుణాకర్, సామలేటి మహేశ్ (కోట్ల నరసింహుల పల్లె క్షేత్రపరిశీలకులు)

- శ్రీరామోజు హరగోపాల్,
m : 99494 98698
e: akshara25@gmail.com

పుస్తక పఠనంతో మేధోసంపత్తి

ఆర్ అండ్ ఆర్ కాలనీ జెడ్పీహెచ్ఎస్లో 'బాలచెలిమి' గ్రంథాలయం ఏర్పాటు

పుస్తక పఠనంతో మేధోసంపత్తి పెరుగుతుందని బాలచెలిమి కన్వీనర్ గరిపల్లి అశోక్ తెలిపారు. గజ్వేల్ మున్సిపాలిటీ పరిధిలోని ఆర్ అండ్ ఆర్ కాలనీలో గల జెడ్పీహెచ్ఎస్లో బాలచెలిమి, చిల్డ్రన్ ఎడ్యుకేషన్ అకాడమీ చైర్మన్ మణికొండ వేదకుమార్ సహకారంతో బాలచెలిమి గ్రంథాలయాన్ని ప్రారంభించారు. ఈ సందర్భంగా గరిపల్లి అశోక్ మాట్లాడుతూ... చదవడం రాయడం, అభ్యసనలో ఒక భాగమని, విద్యార్థులలో పఠనాసక్తిని కలిగిస్తూ, వారిలోని సృజనాత్మకతను వెలికి తీస్తూ, సామర్థ్యాల పెంపుదలకు గ్రంథాలయాల్లో కీలకమని తెలిపారు. అందులో భాగంగానే, అనేక పాఠశాలల్లో విద్యార్థులకు కథాకార్యశాలలు నిర్వహిస్తూ, వారిలో చదవడం, రాయటం పట్ల ఆసక్తిని కలిగిస్తూ శిక్షణా కార్యక్రమాలు నిర్వహిస్తున్నామని తెలిపారు. అందులో భాగంగానే బాలచెలిమి గ్రంథాలయాలు ఏర్పాటు చేస్తున్నామని తెలిపారు. విద్యార్థులు ఈ అవకాశాన్ని సద్వినియోగం చేసుకోవాలని సూచించారు. విద్యార్థులు గ్రంథాలయంలో లభించే పుస్తకాలను చదవడం వల్ల విజ్ఞానాన్ని మరింత పెంచుకోవచ్చన్నారు.

- గోవర్ధన్ (పిఐటి)
m : 98665 04089

హైదరాబాద్ జిల్లా స్థల నామాలు

తెలంగాణ రాష్ట్ర రాజధాని మరియు అతి చిన్న జిల్లా హైదరాబాద్. జాతీయ అంతర్జాతీయ స్థాయిలో ఈ జిల్లాకు ఉన్న ప్రత్యేకత వేరుగా చెప్పనక్కర్లేదు. దేశంలోని వివిధ మతాల, ప్రాంతాల, భాషల ప్రజలు కలిసి నివసిస్తుండడం ఇక్కడి ప్రత్యేకత. గంగా జమునా తెహజీబ్ అనే మిశ్రమ సంస్కృతిని చాటుతూ అత్యధిక మానవ సాంద్రతను కలిగి ఉన్న జిల్లా ఇది. 1978లో రంగారెడ్డి జిల్లా నుండి విడిపోయి హైదరాబాద్ జిల్లాగా అవతరించింది. 66 గ్రామాలతో సుమారు 217చ.కి.మీటర్లు విస్తరించి ఉన్నది. జిల్లా మొత్తం వట్టణీకరణలో కలిసింది కావున ఆధునికతను అంది పుచ్చుకోవడంలో ఎప్పుడూ ముందుంటుంది. ఎక్కడ కూడా గ్రామం అనడానికి అవకాశం లేదు. స్థలం అంటే సమంజసంగా ఉంటుందని నా అభిప్రాయం. హైదరాబాద్ జిల్లా వ్యాప్తంగా ఉన్న కొన్ని స్థల నామాలు ప్రత్యేకతలను చర్చించడం ఈ వ్యాసం ఉద్దేశం.

హైదరాబాదు:

హైదరాబాదు నగరమునకు భాగ్యనగరం అని మరో పేరు. గోల్కొండ రాజ్యాన్ని ఏలిన కుతుబ్ షాహీ సుల్తాన్లలో ఐదవ వాడైన మహమ్మద్ కులీ కుతుబ్ షా హైదరాబాద్ నగర నిర్మాత. అతడు తన ప్రియురాలు భాగామతిని పెళ్ళాడి ఆమె పేర భాగ్యనగరం నెలకొల్పాడని, ఆ తర్వాత భాగమతికే “హైదర్ మహల్” బిరుదునిచ్చి ఆ పేరుతో భాగ్యనగరమును నిర్మించారని, హైదరాబాదుగా మార్చారని ప్రఖ్యాత పర్షియన్ చరిత్రకారుడు ఫెరిస్తా పేర్కొన్నాడు. ఈతని కాలంలో హైందవ మహమ్మదీయ సంస్కృతులు సమ్మేళనమై దక్కన్ సంస్కృతిగా రూపు దాల్చాయి. (కుతుబ్ షాహీల తెలుగు సాహిత్య సేవ-ఆంధ్ర సారస్వత పరిషత్తు పుట 01, తెలంగాణ చరిత్ర సంస్కృతి వారసత్వం - వై.వై.రెడ్డి యానాల పుట-298,299) రెండో పులకేశి గుణగణాలను వర్ణించి, క్రీ.శ.610లో సింహాసనం ఎక్కాడన్న విషయాన్ని తెలిపిన శాసనం హైదరాబాద్ నగరం ద్వారానే వెలికి తీసిన తొలి కాలపు కన్నడ అక్షరాలలో రూపుదిద్దుకున్న శాసనం, ఆనాటి తెలంగాణ మేటి శాసనాల్లో ఒకటని డా. ఈమని శివనాగిరెడ్డి స్థపతి గారు హైదరాబాద్ ప్రాచీనత గురించి తెలిపారు. (మీరూ శాసనాలు చదువచ్చు పుట-215) హైదరాబాద్ నగరంలో

నగరాన్ని పరివేష్టించి ఉద్యానవనాలు, వరి, గోధుమ, నువ్వులు, వత్తి, తృణ ధాన్యాలతో పాటు తోటల పెంపకం కూడా కొనసాగింది. ఆ క్రమంలో బాగ్ల (తోటలు) కు నెలవైన నగరం కనుకనే హైదరాబాద్ కి బాగ్ నగర్ అనే పేరు వచ్చిందని ప్రఖ్యాత పర్షియన్ చరిత్రకారుడు థేవ్ నట్ పేర్కొన్నాడు. బాగ్ నగర్ (ఉద్యాన వననగరం) భాగ్య నగర్ గా సంస్కృతీకరణ పొంది ఉండవచ్చును. (ఆంధ్రుల చరిత్ర -డా.బి.ఎస్.ఎల్ హనుమంతరావు పుట-447) హైదరాబాద్ రెండు మతాల మధ్య స్నేహానికి, ప్రేమకు సందేశంగా నిలబడింది. ప్రేయసి భాగమతి, అర్ధాంగి హైదర్ బేగంగా మారగానే బాగ్ నగర్ హైదరాబాద్ గా మారింది. ఒక ప్రియుడు తన ప్రియురాలికి కాసుకగా నిర్మించి ఇచ్చిన నగరమే హైదరాబాద్. ఇటువంటి ప్రేమ పురాణం ప్రపంచంలో ఏ నగరానికి లేదు (సలాం హైదరాబాద్-లోకేశ్వర్).

గోలకొండ:

గోల్కొండకు ప్రాచీనమైన చరిత్ర ఉంది చాళుక్య యుగంలో ఈ ప్రాంతాన్ని మంగళవరం/మంగళారం అనే వారని తెలుస్తుంది. ఇక్కడి కోట కాకతీయుల కాలంలోనే నిర్మించబడిందని చరిత్రకారుల అభిప్రాయం. ఈ కొండపై గోవులను మేపే వారని అందుకే దీనికి గోల్కొండ అనే పేరు వచ్చిందని మరో అభిప్రాయం.” (ఆంధ్రుల చరిత్ర -డా. బి.ఎస్.ఎల్ హనుమంతరావు, పుట-418) సుల్తాన్ కులీ కుతుబ్ ఉల్ ముల్క్ (రాజ్యానికి స్తంభం) బిరుదుతో పాటు ఖవాస్ ఖాన్ అను బిరుదు కూడా ఉంది. స్వతంత్రించిన సుల్తాన్ కులీ గోల్కొండకు మహమ్మద్ నగర్ పేరు పెట్టి రాజధానిగా పాలించాడు. ఇబ్రహీం కులీ కుతుబ్ షా భాగీరథి అనే హిందూ యువతిని వివాహం చేసుకొని గోల్కొండకు ఆమె పేరున భాగీరథి పురము అని పిలిచేవాడు. గోల్కొండ రాజ్యంలో గోల్కొండ, భువనగిరి, దేవరకొండ లాంటి 84 స్థల, గిరి, వన, జల దుర్గాలు ఉండేవి. సైనిక రంగంలో గిరిదుర్గాలు ప్రముఖ పాత్ర పోషించేవి. 1496 నుంచి 1687లో మొగలుల ఆధీనంలోకి వచ్చేవరకు గోల్కొండ కుతుబ్షాహీల అధికారానికి పాలనకు కేంద్రంగా ఉండి గొప్ప రాజధానిగా ప్రపంచ గుర్తింపు పొందింది. కుతుబ్ షాహీలు గోల్కొండ కోట గోడను బలిష్ఠంగా గ్రానైట్ రాతితో నిర్మించారు. 87 బురుజులు 69

అడుగులు పైబడిన బ్రహ్మాండమైన ద్వారాలు దర్వాజాలు ఈ కోట విశిష్ట అంశాలు. కోట సింహద్వారం వద్ద నిలబడి చప్పట్లు చరిస్తే/కొడితే దూరంగా 61 మీటర్ల ఎత్తున గల దుర్గంలో అవి ప్రతిధ్వనిస్తాయి. అపరిచితుల రాకను ముందుగానే పసిగట్టగల ఈ అద్భుత ఏర్పాటు నాటి మేస్త్రీల, ఇంజనీర్ల పనితనం చాటుతుంది. ఇక్కడి దర్వాజాలో ప్రధానమైన ఘతే దర్వాజా ఎత్తు 25 అడుగులు, వెడల్పు 13 అడుగులు. కోటలోపల బాలహిస్సార్, దివాన్ ప్యాలెస్, జామియా మసీద్, నగీనాబాగ్, సిల్హాఖానా మొదలైనవి కేంద్రీకృతమై ఉన్నవి. ఇవన్నీ వాస్తు ప్రతీకలు. కోట తెలంగాణ ప్రజల శౌర్యానికి త్యాగానికి ప్రతీక అనవచ్చు. (తెలంగాణ చరిత్ర సంస్కృతి వారసత్వం-వై.వై.రెడ్డి యానాల పుట-295, 297, 304, 314)

అంబర్ పేట:

దీనిని బాగ్ అంబర్ పేట అని కూడా పిలుస్తారు. నిజాం మీర్ మహబూబ్ అలీ ఖాన్ కాలంలో మొహరం వండుగ జరిగే సందర్భంలో లంగర్ ఊరేగింపు వైభవంగా జరిగేది. నగర కోత్వాల్ ఏనుగు అంబారీల కూర్చునేవాడు. తద్వారా అంబర్ పేట స్థల నామం ఏర్పడి ఉండవచ్చు.

అబిద్స్:

వైజాం ఉల్ ముల్క్ పూర్వులు మధ్య ఆసియా నుంచి వలస వచ్చి మొగలాయి కొల్చులో ఉద్యోగులుగా చేరారు. తాము మొదటి ఖాలీఫా అబూబకర్ సంతతి వారమని వారి విశ్వాసం. వారి మూల పురుషుడు ఖ్వాజా అబిద్. ఈ ఖ్వాజా అబిద్ పేరు మీదుగా ఈ స్థల నామం ఏర్పడి ఉండవచ్చు.(ఆంధ్రుల చరిత్ర - డా. బి.ఎన్.ఎల్.హనుమంత రావు, పుట-467)

ఎ.సి.గార్డ్స్:

వైజాం ప్రత్యేక అశ్విక దళాన్ని ఏర్పాటు చేసి వారికోసం ప్రత్యేకంగా ఏర్పాటు చేసిన నివాస స్థలమే ఎ.సి.గార్డ్స్.

కోఠి:

కోఠి అసలు పేరు రెసిడెన్సీ. వైజాం రాజ్యంలో బ్రిటిష్ ప్రభుత్వ ప్రతినిధిగా వ్యవహరించే అధికార నివాసమే రెసిడెన్సీ. కింగ్ కోఠి, రామ్ కోఠి సుల్తాన్ బజార్, బొగ్గులకుంట, హనుమాన్ టేక్టీ మొదలగు పరిసర ప్రాంతాలను కలిపి రెసిడెన్సీ బజార్ అని అంటారు. 1857 సిపాయిల తిరుగుబాటు హైదరాబాదులో కూడా జరిగినప్పుడు ఈ బ్రిటిష్ రెసిడెన్సీ పై దాడి చేసిన తిరుగుబాటు నాయకుడు తుర్రే బాజ్ ఖాన్ రోహిల్లా జాతికి చెందినవాడు. కోఠి దగ్గర్లోని ఆంధ్ర బ్యాంకు నుండి సుల్తాన్ బజార్ కి పోయే గల్లీకి

తుర్రేబాజ్ ఖాన్ రోడ్డు అని పేరు.(సలాం హైదరాబాద్-లోకేశ్వర్)

ఖైరతాబాద్:

క్రీ.శ.1612-1626 కాలంనాటి సుల్తాన్ మహమ్మద్ కుతుబ్ కుమార్తె ఖైరతున్నీసా బేగం పేరుమీద ఆమె గురువు ముల్లా అబ్దుల్ మాలిక్ కోసం ఖైరతాబాద్ మసీదు నిర్మాణమైంది. ఖైరతున్నీసా పేరు మీదుగా ఖైరతా బాదు స్థల నామం ఏర్పడిందని స్పష్టమవుతున్నది.(తెలంగాణ సాయుధ పోరాటం - తెలుగు అకాడమీ హైదరాబాద్, పుట 49) ఖైరతున్నీసా బేగం పేరు మీదుగా బేగం పేట్ కూడా ఏర్పడి ఉండవచ్చును (నా అంచనా).

చార్ మినార్:

మహమ్మద్ కులీ కుతుబ్ షా ప్రశస్తమైన చార్మినార్ నిర్మాత. అనేక మంది ప్రజల ప్రాణాలను బలిగొన్న షేక్సు వ్యాధి నిర్మూలన జ్ఞాపకార్థం 1591-94 కాలంలో చార్మినార్ ను నిర్మించాడు. 168 షీట్ల ఎత్తున్న నాలుగు మీనార్లు ఈ నిర్మాణానికి అందము. చార్ మినార్ అంటే నాలుగు మినార్ (స్తంభాలు)లు కలిగిన కట్టడము అని అర్థం. శతాబ్దాలు గడిచినా తరగని ఆకర్షణతో వర్యాటకులను విశేషంగా ఆకట్టుకుంటున్న అద్భుతమైన నిర్మాణమిది. ప్రపంచ వ్యాప్తంగా చార్ మినార్ కి ప్రత్యేక గుర్తింపు ఉన్నది.

చైతన్య పురి:

క్రీ.శ.375-420 కాలం నాటి విష్ణుకుండిన రాజు మొదటి గోవింద వర్మ తన పేర గోవిందరాజు విహారాన్ని నిర్మించి అక్కడి ఎత్తైన కొండ లాంటి బండ పైన ప్రాకృత శాసనాన్ని చెక్కించాడు. బ్రాహ్మీ లిపిలో ఉన్న ఈ శాసనంలో పాళీ, ప్రాకృత భాషా పదాల ప్రభావం ఉంది. సంస్కృతం, తెలుగు పదాలు కూడా ఇందులో ఉన్నవి. ఒకే శాసనంలో నాలుగు భాషల పదాలు ఉన్నాయి. అలాంటి మిశ్రమ సంస్కృతి మనకు వారసత్వంగా వచ్చింది. ఇక్కడ బౌద్ధ విహారం ఉండేదని ప్రముఖ శాసన పరిశోధకులు పి.వి. పరబ్రహ్మ శాస్త్రి గారు 1979-80 కాలంలో విష్ణుకుండి రాజ్య స్థాపకుడైన గోవింద వర్మ తన పేర నిర్మించిన బౌద్ధ విహార నిర్వహణకు కొన్ని దానాలను కూడా చేశాడని తెలిపారు. (మీరూ శాసనాలు చదువొచ్చు-కూర్పు ఈమని శివనాగి రెడ్డి స్థపతి పుట 156-157) చైత్యమనేది బౌద్ధ మత విషయకమైన సాధారణ పదంగా వ్యవహరింపబడుతున్నది కావున కాల క్రమంలో చైత్య అనుపదం నుండి చైతన్యపురి'గా మారి ఉండవచ్చును.

డబీర్ పుర:

డబీర్ అంటే ఉర్దూలో పాత దస్తావేజులు, పైళ్ళు భద్రపరిచే

కార్యాలయము. అట్లాంటిది ఇక్కడ ఉండేదట. అందువల్ల డబీర్ పుర అనే స్థలనామం ఏర్పడినది. (సలాం హైదరాబాద్ - లోకేశ్వర్)

దూల్ పేట:

నైజాం కాలంలో లోథ్ క్షత్రియుల సైనిక కవాతులతో ఏనుగులు, ఒంటెలు, గుర్రాల దెక్కల చప్పుళ్ళతో ధూళితో పరిసరాలు నిండి ఉండేవి. కావున ధూళిపేట దూల్ పేటగా మారింది.

పురానా పూల్:

ఇబ్రాహీం కుతుబ్ షా కాలంలో నిర్మించబడిన అద్భుత నిర్మాణం పురానా పూల్. ఈ వంతెన నిర్మాణానికి కారణం

నరనహృదయం, రసికత ప్రేమోద్వేగంలో తన ప్రియురాలు భాగమతిని కలిసేందుకు, మూసీ నది పొంగిపొర్లుతున్నా గుర్రాన్ని దిగి నదిలో దూకి ఈదుకుంటూ వెళ్లిన తన కుమారుడు మహ్మద్ కులీ కుతుబ్షా నిర్మలమైన ప్రేమను, సాహసాన్ని అర్థం చేసుకొన్న ఇబ్రాహీం కుతుబ్షా క్రీ.శ.1578లో మూసీ నదిపై వంతెన నిర్మించాడు.

అదే నేడు పురానాపూల్ గా నిలిచి ఉన్నది. (తెలంగాణ చరిత్ర సంస్కృతి వారసత్వం - వై వై రెడ్డి యానాల, పుట-315)

మాదన్న పేట్:

గోల్కొండ రాజ్య రక్షణకు గట్టి చర్యలు తీసుకున్న మంత్రి మాదన్న పేరు మీదుగా ఈ నామం ఏర్పడి ఉండవచ్చు.

మాసబ్ టాంక్:

అబ్దుల్లా కుతుబ్షా తన తండ్రి మరణంతో 12 సంవత్సరాల ప్రాయంలోనే సింహాసనం అధిష్టించాడు. అప్పుడు రాజమాతగా తల్లి హయత్ భక్షీ బేగం చలాయించింది. ప్రజలు ఆమెను గౌరవించి మా సాహిబా అని పిలిచేటోళ్లు. ఆమె కట్టించిన మా సాహిబా టాంకు కాలక్రమంలో మాసబ్ టాంకు'గా మారింది. (సలాం హైదరాబాద్-లోకేశ్వర్)

మొగల్ పుర:

గోల్కొండ కోట మీద దండెత్తుకొచ్చిన ఔరంగజేబు సైన్యాలు విడిది చేసిన ప్రాంతం మొగల్ పుర.

శాలి బండ:

కాశీ యాత్ర చరిత్రలో ఏనుగుల వీరస్వామి శాలిబండ పురము అని ప్రస్తావించాడు. షాఅలీ - బందా బందా అంటే భక్తుడు. షా అలీ బందా ఒక సూఫీ యోగి. ఆ యోగి పేరు మీదుగా ఈ నామము ఏర్పడింది. అట్లాగే గాజుల బండ, పిసల్ బండ, మేకల బండ, రాంబక్షి బండ వంటి నామాలు కూడా ఉండడం విశేషం.

సికింద్రాబాద్:

సికింద్రాబాద్ పూర్వ నామం లష్కర్. లష్కర్ అనగా సైనికుల దండ. ఆంగ్లేయుల పటాలాలు ఉన్నందున లష్కర్ అని పేరు వచ్చింది. (సలాం హైదరాబాద్-లోకేశ్వర్) నిజాం అలీ ఖాన్ పెద్ద కుమారుడు సికిందర్ రూఝా మూడవ అసఫ్ రూఝా పేరుతో రాజ్యానికి వచ్చాడు. ఈతని పరిపాలనా కాలం 1803-1829. సికిందర్ రూఝా పేరున సికింద్రాబాద్ నగర నిర్మాణం జరిగింది. తద్వారా సికింద్రాబాద్ స్థల నామం ఏర్పడిందని స్పష్టమవుతున్నది. (తెలంగాణ చరిత్ర సంస్కృతి వారసత్వం - వై.వై.రెడ్డి యానాల, పుట-324, 325)

హుస్సేన్ సాగర్:

క్రీ.శ 1562 కాలం నాటి పరిపాలకుడు సుల్తాన్ అల్లుడు సూఫీ సన్యాసి అయిన హుస్సేన్ షా వలి పర్యవేక్షణలో హుస్సేన్ సాగర్ నిర్మాణం జరిగింది. హుస్సేన్ షా వలి పేరు మీదుగా ఈ పేరు ఏర్పడినట్లు తెలుస్తుంది. (తెలంగాణ చరిత్ర సంస్కృతి వారసత్వం - వై.వై.

రెడ్డి యానాల 316)

హైదరాబాద్ చారిత్రక వైభవాన్ని చాటే అసెంబ్లీ, ఉస్మానియా ఆర్ట్స్ కళాశాల, అనుపత్రి భవనాలు వంటి కట్టడాలు ఎన్నో ఉన్నాయి. బస్సీలాల్ పేట్, మూలాలి, ఎల్బీనగర్లలో మెట్ల బావులున్నవి. చౌమ హల్లా ప్యాలస్, ఫలక్ సుమా ప్యాలెస్, మాల్యాల ప్యాలెస్ లున్నవి. కుతుబ్షాహీలు, అసఫ్షాహీల కాలంలో హైదరాబాద్ నగరం నిర్మితమైనందున ఎక్కువగా స్థల నామాలలో వారి వంశనామ, వ్యక్తినామ, పరిపాలనా నామముద్రలు కనబడుతవి. అడిక్ మెట్-అధికమెట్ల, గన్ ఫౌండ్రీ-తోపుల బట్టీ, జియాగూడ-జియోరుగూడెం, త్రిమలగిరి-తిరుమలగిరి, దారుషపా-దారుల్ షిపా, దిల్ సుఖ్ నగర్-దిల్ ఖుష్ నగర్ ఫలక్ సుమా-ఆకాశ హర్షణ, బడేచౌడీ- బడేసాహెబ్ కి కోఠి, బార్కాన్-బారకాసులు (సైనిక స్థావరాలు), బిర్లామందిర్-నౌబత్ పహాద్, మణికొండ-మణిగిరి, మలక్ పేట్-మాలిక్ పేట్, హైదర్ గూడ-హైదర్ బేగం గూడ వంటి అనేక స్థల నామ రూపాలు కనబడుతవి. ఈ జిల్లాలో గ్రామ నామాల సంఖ్య తక్కువగా ఉన్నప్పటికీ అనేక కాలనీలుగా, నగర్ లుగా, బహుళ అంతస్తులలో, బహుళ రూపాలలో విస్తరించబడి ఉన్నది. ప్రాచీన కాలంలో బౌద్ధం ఆనవాళ్ల గురించి చైతన్యపురి చరిత్ర చెప్తున్నది. జైన మత పరమైన నామంగా నాంపల్లి కనబడుతున్నది.

-డా. మండల స్వామి

m : 9177607603

e : mandala.smy@gmail.com

అరుదైన చారిత్రక గ్రంథం 'బంజారా చరిత్ర'

పచ్చని వనాలు, విరబూసిన మోదుగుపూలు, పాలధారలోలే కొండల అంచుల నుండి దూకే జలపాతాలు, వాగులు వంకలు వాటి పక్కన వరుసగా గడ్డి గుడిసెలు. ఆ గుడిసెల్లో జీవితాల్ని వెలిగించు కుంటున్న వేగుచుక్కలాంటి బంజారాలు. జాబిల్లని తుంచి తమ ఘుంక్ట్లో దాచారా! అన్నట్టుగా అందమైన కలంకారి వస్త్రధారణ, వ్యవసాయం, పశుపోషణ. ఈ దృశ్యం అనాది భారతాన్ని ఆవిష్కరిస్తుంది. మదిని చరిత్ర పుటల్లోకి మళ్ళిస్తుంది. దేశ నిర్మాణంలో వీరి పాత్ర ప్రత్యేకం. బంజారాల సమగ్ర చరిత్ర మీద నేటివరకు ఎటువంటి గ్రంథాలు వెలువడలేదు. అటువంటి వీరి చరిత్రను ఒడిసిపట్టి అక్షరాలలో భద్రపరిచే తొలి ప్రయత్నం చేశారు డా.ఎం.ధనంజయ్ నాయక్, డా.సూర్య ధనంజయ్ దంపతులు. వారు మలిచిన చరిత్ర గ్రంథమే ఈ 'బంజారా చరిత్ర'.

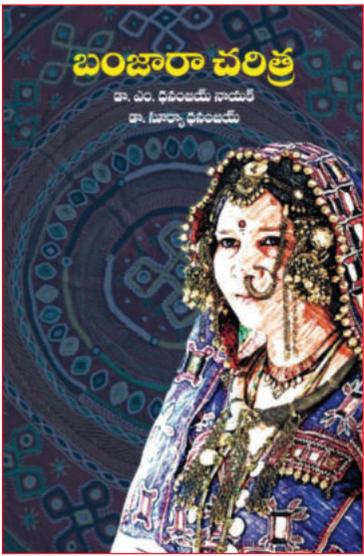
ఈ గ్రంథం ప్రస్తుత తెలంగాణా ముఖ్యమంత్రి గౌరవనీయులు శ్రీ ఎనుముల రేవంత్ రెడ్డి గారి చేతుల మీదుగా వైభవంగా ఆవిష్కృతమైంది. మరోగ్రంథం 'గోర్ బంజారా యాన్ ఎండ్యూరింగ్ ట్రైబ్' పేరుతో ఆంగ్లంలో 2020 లో విడుదలై సంచలనాన్ని సృష్టించింది.

"తమ చరిత్రను తామే చెప్పుకోవాలి. లేకపోతే కాలగర్భంలో కలిసిపోతాం. అప్పుడు అజ్ఞానులు చెప్పిందే చరిత్ర అవుతుంది" అంటారు డా. అంబేద్కర్. ఈ విపత్నర పరిస్థితి తమ బంజారా జాతికి రాకూడదనే సదుద్దేశ్యంతో రచయితలు తమజాతికున్న ఘన చరిత్రను అక్షరబద్ధం చేశారు. రచయితలిద్దరు వారి జాతిజనుల పట్ల, వారి సాహిత్యం పట్ల నిబద్ధత కలిగి ఉన్నవారు. నిరంతర పరిశోధనా దృక్పథం కలిగి చరిత్ర మాటున దాగిన సత్యాలను సాహిత్యం మాధ్యమంగా లోకానికి పంచుతున్నవారు. రాష్ట్రాలు దాటి ప్రముఖులను కలుస్తూ, మూలాలను శోధిస్తూ శ్రీస్తు పూర్వంనుండి నేటివరకు బంజారాల ఆనవాళ్ళను, వారి అస్తిత్వాన్ని సంశోధనాత్మకంగా జాతికి అందించారు. ఇందుకోసం వారు పడ్డ శ్రమ వెలకట్టలేనిది.

విశిష్టమైన ఈ గ్రంథానికి 'అలిఖితమైన చరిత్రకు నిలువుటద్దం' అనే శీర్షికతో తమ అమూల్యమైన ముందుమాటను అందించారు ఆచార్య ఎన్. గోపి. రచయితలు తమ తొలిపలుకుల్లో ఈ గ్రంథావశ్యకతను, నేడు తమ జాతి ఎదుర్కొంటున్న విషమ పరిస్థితులను వివరిస్తూ బంజారాలకు తమ మూలాలను, ఘనమైన వారి వారసత్వాన్ని అందజేయడమే లక్ష్యంగా ఈ గ్రంథాన్ని రచించారు. ఈ గ్రంథం పరిశోధనా పద్ధతులను అనుసరించి ఏడు అధ్యాయాలుగా విభజితమైంది.

గ్రంథ 'పరిచయం'లో భారతదేశ వ్యాప్తంగా నివసిస్తున్న బంజారాలను, ఆయా రాష్ట్రాల్లో పిలుచుకునే పేర్లను, సామాజిక స్థాయికి సంబంధించిన విషయ చర్చ చేశారు గ్రంథకర్తలు. చరిత్ర పుటల కింద దాగిన వివిధ కాలాల్లో మానవ శాస్త్రవేత్తలు, చరిత్రకారులు, పరిశోధకుల వ్యాఖ్యానాల ఆధారంగా బంజారాల అస్తిత్వాన్ని విశ్లేషించారు. సింధూ నాగరికత కాలంలోని వస్తు సంస్కృతితో బంజారాల వస్తు సంస్కృతిని పోల్చి శోధనాత్మకంగా వివరించారు.

బంజారాల గురించి పాశ్చాత్య చరిత్రకారులు ఇలియట్, బ్రిగ్స్, కంబర్లేజ్, ఫ్రెంచ్ రత్నాల వ్యాపారి, యాత్రికుడు జీన్ బాస్టిన్ టావెర్నియర్, ఎడ్గర్ థర్ప్స్, కల్నల్ జేమ్స్ టాడ్, బంజారాల భాష గోల్కొలిని అధ్యయనం చేసిన భాషా శాస్త్రవేత్త గ్రియర్సన్ మొదలగువారితో పాటు హేమన్ డార్వీ, వెరియర్ ఎల్విన్ వంటివారి పరిశోధనల్లోని శోధనా సత్యాలు పాఠకులకు సరికొత్త చరిత్రను పరిచయం చేయిస్తాయి. పరిశోధకులు సయ్యద్ సిరాజ్ ఉల్ హసన్,

ఎల్.కె ఆనంతకృష్ణ, నంజుండయ్య, ఎస్.ఆర్.కనిత్కర్, సునీతి కుమార్ చటర్జీ, కె.ఎస్.సింగ్, ఎం.చిదానంద మూర్తి, రాంసింగ్ బాణావత్, పుష్పలత, ప్రొఫెసర్ మోతీరాజ్ రాథోడ్, హెచ్.డి.లమాని, అబుల్ ఖైర్ మహ్మద్ ఫారూక్స్, బెనకన్నల్లి నాయక్, ప్రొఫెసర్ సన్నారాం చౌహాన్, డా.ఖండోబా, బి.టి.లలితా నాయక్, చినియా నాయక్, ప్రొఫెసర్ సూర్యధనంజయ్ నుండి నేటి వరకు జరిగిన పరిశోధనల్లో బంజారాల అస్తిత్వ నిరూపణలను సంక్షిప్త సమగ్రం చేశారు రచయితలు.

మొదటి అధ్యాయం బంజారాల ఉనికికి సంబంధించిన ఆధారాలను అందజేస్తుంది. విస్తృతమైన సమాచారాన్ని అందిస్తూ భారతీయ చరిత్రకారులు రామచంద్ర గుహ, రాహుల్

సాంకృత్యాయన్ వంటి వారిని తలపిస్తారు రచయితలు. వారు సేకరించిన సమాచార విస్తృతికి తోడు చేసిన విషయ నిర్ధారణ, నిరూపణ ఇందుకు కారణంగా చెప్పవచ్చు. ఈ అంశాలతో పాటు దేశ వ్యాప్తంగా వివిధ రాష్ట్రాల్లో ఉన్న బంజారాల ఉనికిని, బంజారా పద వ్యుత్పత్తిని, చరిత్రకారుల కథనాలు, బ్రిటీష్, నైజాం పాలనాకాలంలోని జనగణన నివేదికలను పేర్కొంటూ బంజారాల ఉనికిని తెలియబరుస్తారు .

రెండవ అధ్యాయం బంజారాల చారిత్రక ఆధారాలను విశదపరుస్తుంది. చరిత్రకారులు, మానవ శాస్త్రవేత్తలు గిరిజన తెగలకు ఇచ్చిన నిర్వచనాలతో ఆరంభమైన అధ్యాయం ఇంపీరియల్ గెజిట్ ఓఫ్ ఇండియా 1911, డి.ఎన్. మజుందార్, ఎల్.పి. విద్యార్థి, ఏ.బి.

బర్డన్, కమలాదేవి చటోపాధ్యాయ వంటి భారతీయ ప్రముఖుల నిర్వచనాల నీడలో బంజారాలను ఒక ప్రత్యేక గిరిజన తెగగా పరిచయం చేస్తుంది. ప్రపంచవ్యాప్తంగా మనుగడలో ఉన్న మానవజాతి నిర్మాణక్రమం ఆధారంగా మానవ శాస్త్రవేత్తలు జనులను వివిధ జాతులుగా విభజించిన తీరును, అందులో నిపుణులు బంజారా జాతికి ఇచ్చిన వివరణలు ఇక్కడ పొందుపరచబడ్డాయి.

బంజారాల చారిత్రక ఆధారాలను, వీరి ప్రాచీనతకు కారణాలుగా చెబుతున్న సింధూ నాగరికత, అందులో బయటపడ్డ వస్తు సంస్కృతిని ప్రతిబింబించే ఎద్దుచిహ్నం, గోలాధారో, చన్నుధారో, ధోలావీరాల దగ్గర బయటపడ్డ దంతపు గాజుల పరిశ్రమ వివరాలు తెలియపస్తాయి. బంజారా ఎద్దులకు దాహోర్ని తీర్చిన లమాన్ కుమా(బావి)ల ఆధారాలు సమర్పించబడ్డాయి. అంతేకాదు లాలోన్బీ లోని బంజారోంకా ఛత్రి, ఫిలిభిత్ లోని చారిత్రక గోడ, పిరియా బంజారా నిర్మించిన పిచోలా సరిహద్దు గోడ, ఉడయ్ పూర్ లోని బాదల్ ప్యాలెస్, మధ్యప్రదేశ్ లోని సివ్ నదిపై నిర్మించిన బంజారా డ్యాం, లక్కిష్టా నిర్మించిన జలాశయాలు, గోల్కొండ కోటకున్న బంజారా దర్వాజ, బంజారా హిల్స్ వంటివి చారిత్రక ఆధారాలుగా నమోదు చేయబడ్డాయి.

దేశాన్ని ఆర్థికంగా పుష్టిగా ఉంచే వ్యాపారానికి రహదారులు ఎంత అవసరమో అది సాగాలంటే రవాణా కూడా అంతే అవసరం. అందుకు కావాల్సిన రహదారులు బంజారాలు సాగించిన 'లద్దీ' మార్గాలు కావడం విశేషం. అట్లా బంజారాలచే నిర్మించబడ్డ ప్రాచీన రవాణా మార్గాలు బ్రిటీష్ వారిచేత, స్వాతంత్ర్యానంతరం దేశప్రభుత్వంచే జాతీయ రహదారులుగా మలచబడ్డ తీరును ఈ అధ్యాయం సవిస్తరంగా వివరిస్తుంది.

మూడవ అధ్యాయం ప్రాచీన యుగంలో బంజారాల ప్రస్తానాన్ని వివరిస్తూ సాగుతుంది.

'మా హద్దాణీ మా జోధాబీ సింధూనదిరే పాలేమా/ సప్త సింధూ రాలేమా/దమ్మియా దామ్ లగాయోరే...' అంటూ బంజారాలు పాడుకునే పాటలో తమ చరిత్ర దాగి ఉందంటారు. విదేశీ దండయాత్రల కారణంగా తమ బంగారు నగరం హరప్పాను, తమ జీవనాధార వృత్తులను వదిలి సుదూరాలకు తరలిపోతున్నప్పుడు ఈ పాటను బంజారాలు పాడుకున్నారని రచయితలు తెలియజేస్తారు. సింధూ నాగరికత కాలంలో బంజారాల అస్తిత్వానికి ఆనవాళ్ళు లభించాయని చెప్పే హిస్టోరియన్ బి.జి.హల్పూర్ వంటి వారి అభిప్రాయాలను క్రోడీకరించారు రచయితలు. ఉప్పు రవాణా చేసిన కారణంగా బంజారాలు లమాన్, లాభాన్ అనే పేరుతో పిలవబడ్డారని ఈ అధ్యాయంలో తెలుస్తుంది. అంతేకాదు సింధూ లోయలో బయటపడిన గోలాధారో దగ్గర 'టర్నినెల్లా ఫైరర్' నత్తజాతి పెల్స్ తో తయారుచేయబడ్డ గాజుల పరిశ్రమ, అక్కడ అసంపూర్ణంగా, శిథిలమైన స్థితిలో దొరికిన గాజులు బంజారాల బలియాలను పోలి ఉండడం, వీటిని ద్రువీకరించిన

పూరావస్తు శాస్త్రవేత్తలు, చరిత్ర పండితుల వివరణలను అందిస్తుంది. సప్తసింధూ, పంచజింగ్ ప్రాంతంలో భీకర యుద్ధాలు జరగడం. ఆయా జాతులు, తెగలు బంజారాలను యుద్ధ నిపుణులుగా ప్రాధాన్యతనివ్వడం. ఓడిపోయినప్పుడల్లా వైరిపక్షాలు వీరిని బందీలుగా చేసుకొని తీసుకెళ్లడం. అట్లా దేశేతర ప్రాంతాలకు బంజారాలు తరలిపోవడం వంటి విషయాలు ఇక్కడ తెలియపస్తాయి.

నాలుగవ అధ్యాయం మధ్య యుగంలో బంజారాల చారిత్రక ప్రస్తానాన్ని వివరిస్తుంది. వాణిజ్యపరంగా దేశ ఆర్థిక వ్యవస్థను నడిపిన సమూహాల్లో బంజారా సమాజం ముఖ్యమైనదన్న విషయమిక్కడ ప్రస్తుతమవుతుంది. దుర్భేద్యమైన మార్గాల గుండా నిర్భయంగా ప్రయాణిస్తూ ఒక ప్రాంతంనుండి ఇంకో ప్రాంతానికి బంజారాలు సంప్రదాయ వస్తు రవాణా వృత్తిని కొనసాగించినట్లు తెలుస్తుంది. గిరిజనులను ఉద్దేశించి విఖ్యాత చరిత్రకారిణి 'రోమిలా థాపర్' విశ్లేషణకు బంజారాలు దగ్గరగా కనబడతారక్కడ. ముల్తాన్, కాబుల్ నుండి

1857 సిపాయిల తిరుగు బాటులో బ్రిటీషువారిని ఎదిరించినవారిలో బంజారాలు కూడా ఉన్నారు. ఈ తెగకు చెందిన గురుగోవింద్ బంజారా లాంటి యోధులు కొందరు బ్రిటీష్ వారి గుండెల్లో దడలు పుట్టించారు. కాబట్టి రాజ్యాల సమ్మర్షిలో భాగం పంచుకుంటున్న బంజారాలను పక్కకు తప్పించాలని వారు భావించారు.

భారతదేశమంతా వాణిజ్య లావాదేవీల్లో బంజారాలు ముఖ్య భూమికను పోషించారని ఈ సమయంలోనే తురుష్కుల దండయాత్రలు భారత్ వైపు సాగడం 'అమీర్ సూరి' అధీనంలో ఉన్న గోర్ ప్రావిన్స్ ప్రజలపై వారు సాగించిన దారుణ మారణకాండ, ఎదిరించిన గోర్ ప్రజల ధైర్య సాహసాలు, అజ్మీర్ నుండి దక్షిణంగా ప్రయాణం సాగించిన నేపథ్యాన్ని ఈ అధ్యాయం పాఠకుల ముందుంచుతుంది.

అంతేకాదు పుష్టిరాజ్ రాథోడ్ కాలంలో బంజారాలు అందించిన సేవలను ప్రస్తావిస్తూనే, మొగలుల దండయాత్రలను ఎదుర్కొంటూ తమ సామాజిక వ్యవస్థలను కాపాడుకున్న తీరును గురించి చెబుతుంది. ఈ విషయాలతో పాటు

దేశవ్యాప్తంగా ఆనాడు ప్రచలితంగా ఉండి నేడు జాతీయ రహదారులుగా మారిన కార్వాన్ మార్గాల సవివరణ ఇక్కడ లభిస్తుంది. మొగల్ రాజుల కాలంలో ఘనంగా జీవన ప్రస్థానాన్ని సాగించి ఔరంగజేబును ఎదిరించిన 'లక్కిష్టా బంజారా' వీరత్వాన్ని కళ్ళకు కదుతుంది. మహ్మద్ బిన్ తుగ్లక్ కాలంలో కుదుర్చుకున్న రవాణా ఒప్పందం మొగలుల కాలం వరకు కొనసాగడం వంటి వాణిజ్య సంబంధ విషయాలతో పాటు 13 వ శతాబ్దంలో బంజారాలు దక్కన్ కు చేరడం వంటి చారిత్రాత్మక అంశాలు ఈ అధ్యాయంలో చోటు చేసుకున్నాయి. మొగలుల కాలంలో బంజారాలు మధ్య భారతం నుండి దక్కన్ కు ప్రయాణించడం, నైజాం నవాబులచే వీరి నమ్మకమైన సేవలను ప్రసంశిస్తూ ఇక్కడి రాజులు ప్రకటించిన ఘోషనాల వివరాలను ఈ అధ్యాయం మనకు అందిస్తుంది.

ఐదవ అధ్యాయం బంజారా ఆధ్యాత్మిక గురువులు, యోధుల గురించి సవివరంగా వివరిస్తుంది. బంజారా సమాజానికి దిశా నిర్దేశాన్ని అందిస్తూ కాలగమనంతో పాటు వారిని ముందుకు నడిపిన ఆధ్యాత్మిక గురువులు, ప్రవక్తలు, పరివ్రాజకులు, జాతి సేవలో, దేశ సేవలో తమను తాము సమర్పణం చేసుకున్న యోధుల వివరాలు తెలియజేస్తుంది.

తిరుమల వెంకటేశ్వర స్వామి పరమభక్తుడు హతీరాం బావాజీ చరిత్రను, దేవాలయ పరిపాలనలో సంస్కరణలను తెచ్చిన తీరును పరిచయం చేస్తుంది. బంజారాల జీవితాలను అత్యున్నతంగా వెలిగించిన సంత సేవాలాల్ మహారాజ్, వారిఆధ్యాత్మిక వారసుడు రామారావ్ మహారాజ్ వంటి ధార్మిక గురువులు వారి బోధనలు కనిపిస్తాయి.

బంజారా యోధులు చిత్తోడ్ రాజు రతన్ సేన్ కు కుడి, ఎడమ భుజాలుగా ఉన్న 'గోరా, బాదల్', వింధ్య ప్రాంతపు మహోబా రాజ్య సింహం 'అలా పూదా', చిత్తోడ్ గడ్ రక్షకులు 'జయమల్ రాథోడ్, ఫాత్మల్ చూడావత్లు, షావుకార్, మహా వ్యాపారి, వీరుడు 'లక్ష్మిషా బంజారా'లు కనిపిస్తారు. వీరేకాక స్వాతంత్ర్య సంగ్రామ స్ఫూర్తిని హృదయంలో దాచుకొని పోరాటం సాగించిన 'గోవింద్ గురు బంజారా', 'మీటూ భూక్యా', 'రాణు నాయక్' వంటి వీరులు, వారి త్యాగాలు తెలియజేస్తుంది.

ఆరో అధ్యాయం బ్రిటిష్ పాలనలో బంజారాల చారిత్రక ప్రస్తావనను తెలియజేస్తుంది. 'లద్ది' వ్యాపార రవాణాను నిర్వహిస్తున్న బంజారాల జీవితాల్లో విషాదాన్ని నింపుతూ బ్రిటిష్ పాలకులు అనేక చట్టాలు చేశారు. 1857 సిపాయిల తిరుగుబాటులో బ్రిటీషువారిని ఎదిరించినవారిలో బంజారాలు కూడా ఉన్నారు. ఈ తెగకు చెందిన గురుగోవింద్ బంజారా లాంటి యోధులు కొందరు బ్రిటీష్ వారి గుండెల్లో దడలు పుట్టించారు. కాబట్టి రాజ్యాల సమృద్ధిలో భాగం పంచుకుంటున్న బంజారాలను పక్కకు తప్పించాలని వారు భావించారు. ఇందుకోసం 1858లో 'గవర్నమెంట్ ఆఫ్ ఇండియా యాక్ట్' ని తీసుకొచ్చారు. ఇందులో భాగంగా జనాభా లెక్కలు సేకరించి దేశాన్ని సామాజిక, రాజకీయ పరంగా నియంత్రించడానికి పూనుకున్న విధాన్ని తెలియపరుస్తూనే, బతుకు పోరాటాన్ని సాగిస్తున్న బంజారాల మీద 1871లో తెచ్చిన 'క్రిమినల్ ట్రైబ్ యాక్ట్' బంజారాల మీద చూపించిన నిరంకుశత్వాన్ని ఈ అధ్యాయం కన్నులకు కడుతుంది.

బ్రిటీష్ వారు రవాణా సౌకర్యం కోసం రైల్వే మార్గాలను ఏర్పాటు చేయడంతో జీవనోపాధి కోల్పోయారు. చెల్లాచెదురైనా బంజారాలు జీవించడానికే పోరాటాన్ని సాగించిన విధాన్ని తెలియబరుస్తుంది. బ్రిటీషు వారికి వ్యతిరేకంగా గిరిజనులు చేసిన వివిధ ఉద్యమాలను, దానికి నేతృత్వం వహించిన నాయకుల పోరాటాలను కళ్ళముందుంచుతుంది. దీనితో బ్రిటీష్ వారి క్రిమినల్ యాక్ట్ అనేక దశలుగా మార్పులు, చేర్పులతో గిరిజనులందరి మీద అమలు చేయబడడమే కాకుండా నిజాం రాజును కూడా ఆ చట్టాన్ని అమలు చేసేలా ఒత్తిడికి గురిచేశారు. దీనితో హైదరాబాద్ రాజ్యంలో 'లంబాడా దస్తూర్ ఉల్ అమల్' అనే కొత్త విధానం తేవడం జరిగింది. ఇది బంజారాలను పీడనకు గురిచేసింది. నిజాం రాష్ట్రంలో బంజారాలు తమదైన స్థానాన్ని ఏర్పాటు

చేసుకున్న సత్యాన్ని, తెలంగాణ నాయుధ ఉద్యమంలో బంజారాల పాత్రను వివరిస్తూ ఈ అధ్యాయం సాగిపోతుంది.

ఏడవఅధ్యాయంలో స్వాతంత్ర్యానంతరం బంజారాల జీవనంలో కలిగిన మార్పులను, కాలానుగుణంగా వారు తమ అస్తిత్వ రక్షణకు ఉద్యమించిన తీరును దర్శిస్తాం. 1952 లో భారత ప్రభుత్వం క్రిమినల్ ట్రైబ్ యాక్ట్ పరిధి నుండి బంజారాలను డిసోటిఫైడ్ చేసింది. దానితో 1950 నుండి అమలువతున్న గిరిజన రిజర్వేషన్ ఫలాలు వారికందలేదు. 1956 లో ఆంధ్ర ప్రదేశ్ రాష్ట్ర అవతరణ జరిగిన తర్వాత కూడా గిరిజన రిజర్వేషన్ తెలంగాణ ప్రాంతపు బంజరాలకు అందలేదు. ఆంధ్ర ప్రాంతంలో సుగాలీల పేరుతో బంజారాలు రిజర్వేషన్ ఫలాలు పొందడం, హైదరాబాద్ లో లంబాడీల పేరుతో వివక్షకు గురవ్వడం వంటి అంశాలు ఆనాటి అధికారుల నిర్లక్ష్యం అద్దం అపడతాయి. ఈ స్థితిని దూరంచేసి తమ జాతికి రిజర్వేషన్ ఫలాలను ఎస్ఐ సామాజిక హోదాను అందించే తవనతో బాదావత్ రమణీబాయి చేసిన పోరాటం ప్రతి ఒక్కరిని కదిలిస్తుంది. ఆమెతో మొదలైన ఉద్యమం అమర్ సింగ్ తిలావత్ వంటి ప్రముఖుల దాకా సాగి చివరకు విజయం సాధించడం వరకు గల విజయ ప్రస్థానం ఈ అధ్యాయంలో కొన సాగుతుంది. అంతటితో ఆగకుండా నేటివరకు నడిచిన తెలంగాణ తొలి, మలి దశల ఉద్యమాల ప్రస్థానం అందులో బంజారాల భాగస్వామ్యం వరకు గల అన్ని అంశాలు ఇందులో చోటు చేసుకున్నాయి.

ప్రాచీన యుగాల నుండి నేటివరకు గల సామాజిక, రాజకీయ, ఆర్థిక జీవన పోరాటంలో బంజారాలు తమ అస్తిత్వాన్ని స్థిరపరుచుకున్న విధం, చారిత్రక పరిణామాలకు అనుగుణంగా వారిని వారు మలుచుకున్న తీరును ఈ గ్రంథం ఎరుకజేస్తుంది. భారతదేశ నిర్మాణంలో అనాదినుండి నేటి వరకు బంజారాల అమూల్యమైన పాత్రను ప్రపంచానికి విశదపరుస్తుంది. ప్రతీ ఒక్కరూ కొనుక్కొని చదువుకోగల, దేశవ్యాప్త గ్రంథాలయాల్లో ఉండవలసిన చరిత్ర గ్రంథమిది. ఈ గ్రంథం చదివిన వారికి ఒక రామచంద్ర గుహ, ఒక జేమ్స్ మిల్, ఒక రోమిలా థాపర్, ఒక రాహుల్ సాంకృత్యాయన్ గుర్తుకువస్తారు. 'దురదర్శన్', 'అజ్ తక్', 'ఎపిక్' వంటి ఛానల్ లు చేసిన అనేక డాక్యుమెంటరీలు కళ్ళముందు కదలాడుతాయి. పండిత్ జవహర్ లాల్ నెహ్రూ రాసిన 'డిస్కవరీ ఆఫ్ ఇండియా'కు ఆవల మరో కొత్త ఇండియా ఆవిష్కృతమవుతుంది. చదువుతున్న అందరం ఒక్కసారిగా చరిత్ర గర్భంలోకి చేరి చలనస్థితిలో సంచరించి పేజీలు తిరగేస్తూ ఈనాటికి చేరుకుంటాం.

-డా॥ మంత్రి శ్రీనివాస్

832 833 3720

mantrisrinu@gmail.com

ప్రకృత సౌందర్యం!

21

ప్రకృత ఆనందం!!

సముద్ర గర్భం! మరో ప్రపంచం!!

(గత సంచిక తరువాయి)

పాలిచ్చే చేప : (Mammal fish) - వేడినీటి చేపలు - అతిశీతల ప్రాంత చేపలు :

అత్యంత చిరుచేప ఓ వింతగా భావిస్తుంటే, ఆఫ్రికాలోని అమెజాన్ ప్రాంతంలో పాలిచ్చే చేప లభించడం మరోవింత. వెయ్యి మీటర్ల లోతుల్లో కూడా చేపలు ఆవాసముంటే, మరికొన్ని చేపలు 50°C ఉష్ణోగ్రత వద్దకూడా జీవిస్తున్నట్లు, ఈ చేపలు ఉష్ణోగ్రత సమతుల్యతను (heat reducing) చేసుకునే యాంత్రికతను కలిగి వున్నట్లు కాలిఫోర్నియా సముద్రజలాల్లో గుర్తించారు. ఇది ఇలా వుంటే, మరికొన్ని జాతి చేపలు సున్నా డిగ్రీల ఉష్ణోగ్రత (freezing) వద్ద కూడా జీవిస్తున్నట్లు శాస్త్రజ్ఞుల పరిశీలనలో తేలింది.

తెల్లరక్తం చేపలు (White blooded fishes)

అంటార్టికా పరిశోధనల నందర్బంగా, కెర్గూయెలెన్ (Kerguelen) ద్వీప పరిసర ప్రాంతాల్లో మూడు రకాల చేపల్ని తెల్లరక్తం చేపలుగా సోవియట్ పరిశోధకులను గుర్తించారు. డజన్ల కొద్దిగా గల ఈ రకం చేపల్లో, హెమోగ్లోబిన్, ఎరిత్రోసైట్స్ (erythrocytes) లేనట్లు తేలింది.

లోతును బట్టి జీవావరణం :

నముద్రాల్ని మధనం చేసే శాస్త్రజ్ఞులు సముద్రాన్ని రెండు భాగాలుగా విభజించారు. ఉపరితలం నుంచి 200 మీటర్ల లోతు వరకు పై భాగాన్ని పై పొర (layer)గా, ఆ తర్వాత భాగాన్ని లోపలి పొరగా గుర్తించారు. దాదాపు 20వ శతాబ్దపు మధ్యభాగం దాకా పై పొర పరిశోధనలే అసంపూర్తిగా జరిగాయి. మొట్టమొదటిసారి, 1949లో సోవియట్కు చెందిన విట్యాజ్ (Vityaz) అనే ఓడ 10,000 మీటర్ల సముద్ర లోతుల్లో పరిశోధనల్ని ప్రారంభించింది. ఇంతలోతుల్లో ఎలాంటి జీవులు, జీవపదార్థం బతికి బట్టకట్ట లేదనే అభిప్రాయాన్ని, ఈ ఓడ పటాపంచలం చేసింది. అంత లోతుల్లో నుంచి పటిష్టమైన, సన్నని ఉక్కువలతో (trawl) వివిధ రకాల చిరు, మధ్యస్థ రకాల జంతువుల్ని ఓడ డెక్ పైకి చేర్చింది. అలా విణతగా గుర్తించిన జీవరాశి ఏ జంతువర్గీకరణలో చేరనివే కావడం గమనార్హం! అందులో సూడోలిపారిస్ (pseudoliparis) చేప ఒకటి. ఎలాంటి పాలుసులు లేని ఈ చేపకళ్ళు గుండుసూది తలంత మాత్రమే కలిగి వుండడం విశేషం.

ఇలా రంగుల చేపలు, తెల్లరక్తం చేపలు, వేడినీటిలో

ఆవాసముండే చేపలన్నీ లాటిమేరియా (latimeria) లాంటి ఆకృతికి సంబంధించిన క్రాసోప్టెరిగి (crossopterygii) క్రమానికి (order) చెందిన శిలాజ వారసులని శాస్త్రజ్ఞులు నిర్ధారణకు వచ్చారు. అనగా, 300 మిలియన్ సం॥ క్రితం (cretaceous కాలం) చెందినవిగా శిలాజ శాస్త్రజ్ఞులు భావించారు. పోతే, ఇదే కాలానికి చెందిన భూమిపై నడయాడిన వెన్నెముక గల జీవులు 50-60 మిలియన్ సంవత్సరాల క్రితం వరకు జీవించి కనుమరుగైనట్లు కథనాలు.

సజీవమైన శిలాజ చేపలు :

మిలియన్ సంవత్సరాల క్రితమే కనుమరుగైనవని భావిస్తున్న తరుణంలో కొన్ని రకాల చేపలు వివిధ ప్రాంతాల్లో జాలరులకు దొరకడం గమనార్హం! అలాంటి వాటిలో లాటిమేరియా,

అతి చిన్న నియాన్ టెట్రా చేప

కొయిలకాంత్ (coelacanth) రకం చేపలు చెప్పుకో తగ్గవి. 22, డిసెంబర్ 1938లో దక్షిణాఫ్రికా తూర్పు లండన్ తీర ప్రాంతంలో మీటర్లన్నర పొడవున్న ఓ కొత్తరకం చేప లభించింది. దీన్ని స్మిత్ అనే జంతుశాస్త్రవేత్త పరిశీలించి, కనుమరుగైన క్రాసోప్టెరిగి క్రమానికి చెందిన చేపగా గుర్తించి ఆశ్చర్యానికి గురైయ్యాడు. ఈ సమాచారాన్ని తనకు అందించిన మ్యూజియం క్యూరేటర్ అయిన కోర్డినే (Courtenan-

Latinmera) పేరున ఆ చేపకు లాటిమేరియా అని పేరుపెట్టాడు. తర్వాత 14 సంవత్సరాలకు 1952లో కొమోరో (Comoro) ద్వీపం వద్ద శిలాజంగా మారిందని భావిస్తున్న మరో చేప కొయిలకాంత్ సజీవంగా లభించింది. అలాగే మరో 8 సంవత్సరాలకు 1960లో ఇలాంటి వింతలే జరిగి, 16 రకాల కనుమరుగైన చేపలు సముద్రంలో నడయాడి శాస్త్రజ్ఞుల్ని ఆశ్చర్యానికి గురిచేసాయి.

ఇలా శిలాజాలుగా మారిన జీవులు తిరిగి ప్రత్యక్షం కావడం అంతవట్టని విషయమే అయినా, శిలాజంలోని పిండం (embryo)లేదా మరేదైనా శరీర భాగం భద్రంగావుంటే, వాటి నుంచి జీవులు పునరుత్పత్తి జరగవచ్చు అనే కొత్త ఆలోచనకు ఈ చేపలు దారులు వేసాయి.

సముద్రలోతుల్లో వింతలు :

పై ఆవిష్కరణలకు ముందే 1899లో, డచ్దేశపు ఓడ సిబోగో (Sibogo) ఇండోనేసియా సముద్ర జలాల్లో సేకరించిన సమానాల్ని,

భూగోళంపై.. అతి విశాలమైన సముద్రజాతి గడ్డిమొక్క

సముద్రంలోని అతిపెద్ద మొక్క

దక్షిణ ఆస్ట్రేలియా ప్రాంత షార్క్ బే (Shark Bay) సముద్రంలోని చల్లని నీటి ఆవాసంలో పెరిగే సముద్ర గడ్డిని (sea grass) పశ్చిమ ఆస్ట్రేలియా విశ్వ విద్యాలయపు శాస్త్రజ్ఞులు, పది ప్రాంతాల గడ్డి నమూనాల్ని సేకరించి పరిశీలించగా ఆశ్చర్యకరమైన విషయాలు తెలిసినట్లు, ఈ పరిశోధనపై కథనాల్ని రాసిన ఎలిజబెత్ తెలిపారు. సేకరించిన గడ్డి నమూనాల్ని 18 వేల రకాల జన్యుపరీక్షలకు గురిచేయగా, మొత్తం నమూనాల జన్యువులు ఒకే ఒక్క మొక్కవని గుర్తించారు.

సుమారు 180 చ.కి.మీ. వైశాల్యంలో విస్తరించిన (భూగోళంపై గల అతిపెద్ద మొక్క) ఈ గడ్డి షార్క్ బేలో 8500 సం॥ క్రితం వచ్చిన వరదల తర్వాత జీవం పోసుకున్నట్లుగా, ప్రస్తుత ఈ గడ్డి వయస్సు సుమారు 4500 సం॥గా నిర్ధారించారు. లింగ ప్రత్యుత్పత్తి (Sexual) విధానంలో కాకుండా, క్లోనింగ్ (cloning) విధానంలో ఈ మొక్క పెరుగుతుందని, తల్లి, తండ్రి మొక్క నుంచి సగం సగం జన్యువుల్ని గ్రహించేవిధానానికి భిన్నంగా ఈ మొక్క ఇరువురి నుంచి పూర్తి జన్యువుల్ని గ్రహిస్తాయని శాస్త్రజ్ఞులు గుర్తించారు. ఈ విధానాన్ని పాలిప్లాయిడ్ (Polyploid) అని అంటారు.

ప్రాసీడింగ్స్ ఆఫ్ ది రాయల్ సొసైటీలో, న్యూయార్క్ టైమ్స్ లో ఈ మొక్కను గూర్చిన కథనాలు ప్రచురించబడ్డాయి. దీని శాస్త్రీయనామం Posidonia ribbon wee లేదా Posidonia australis అని పిలుస్తారు. 2010, 2011లో ఈ సముద్ర ప్రాంతంలో వేడిగాలులు వీచగా, కొంత దెబ్బతిన్న ఈ మొక్క తిరిగి పునరోత్పత్తి జరగడం గమనార్హం!

దీని ఉపయోగం : ఇది నీటిని శుభ్రపరిచి, కార్బన్ ను స్థిరీకరిస్తుంది. సముద్ర జీవలెన్నింటికీ ఆశ్రయాన్ని, ఆహారాన్ని అందించి విశేషమైన వర్షావరణ నమతుల్యతకు దోహదపడుతుంది. ఇప్పటికీ సురక్షితంగానే వున్న ఈ మొక్క మానవుని దుశ్చర్యలకు భవిష్యత్తులో లోను కావద్దని కోరుకుందాం!

15 సంవత్సరాల తర్వాత ఫ్రెంచ్ జీవశాస్త్రవేత్త మౌరైస్ కాల్లెరి (Maurice Caullery) 1914లో పరిశీలించగా, వాటిలో ప్రాథమికస్థాయి జీవులున్నట్లుగా గుర్తించి, అవి దారాల్లాంటి ఆకృతిని కల్గివున్నాయని, లాటిన్ భాషలో లినమ్ (linum), అనగా దారం అనే అర్థం వచ్చేలా ఓడ పేరుతో కలిపి శిబోగ్లిన్ (siboglinum) అని పేరు పెట్టాడు. మరో 15 సం॥ తర్వాత , 1932లో సోవియట్ గగరా (Gagara) అనే ఓడను ఓకట్స్ (Okhotsk) ప్రాంత సముద్రజలాల్లో 1500 మీటర్ల లోతుల్లో నుంచి సేకరించిన నమాచారాన్ని, యువ శాస్త్రజ్ఞుడు పావెల్ ఉషాకోవ్ (Pavel Ushakov) పరిశీలించి, అందులోని ఓ గొట్టంలాంటి పదార్థంలో చిరు చేపలు వున్నట్లుగా గుర్తించాడు. వీటిని పాలిచేటా (Polychaeta)గా చెప్పతూ, ఈ చేపలు శిబోగ్లిన్ సోదరుల లాంటివని తేల్చాడు. అయినా సంతృప్తి చెందక, స్వీడిష్ జంతుశాస్త్రవేత్త జాన్సన్ ను (Johnson) సంప్రదించగా, అవి అప్పటి వరకు ఏ జంతువర్గంలో చేరని జీవులుగా ఆయన గుర్తించాడు. వాటి రూపురేఖల్ని బట్టి వాటికి పొగోనోఫోర్స్ (pogonophores)గా పేరు పెట్టాడు. దీనివర్గం, పొగో (pogo) అంటే, లాటిన్ లో గడ్డం లేదా బ్రష్ అని అర్థం. అనగా బ్రష్ లాంటి ఆకారంలో వున్నాయని.

ఇవే ఫలితాలు 1949లో పరిశోధన చేసిన విల్ యాజ్ ఓడ సేకరించిన ఫలితాలకు పోలికలు ఉండడంతో ఓకట్స్ ప్రాంతంలోనే కాక, చాలా ప్రాంతాల్లో ఇలాంటి చిరు జీవులు 5-35 సెం.మీ. పొడవుతో, సెంటిమీటరు కన్నా తక్కువ వెడల్పులో వున్నట్లుగా తేల్చింది. ఇవి సమాహాలుగా 20-150 సెం.మీ. పొడువాటి గొట్టం (జిగురు పదార్థంలో తయారైన)లో ఆవాసం వుంటున్నట్లుగా నిర్ధారించారు.

తల-నోరు లేని జీవులు : తర్వాత జరిగిన మరిన్ని పరిశోధనలు, ఈ జీవులపై భాగాన, వెంట్రుకల లాంటి టెంటాకిల్స్ వున్నట్లు, ఇవే నోరులా ఉదరంలా (stomach) పనిచేస్తాయని, బాహ్యంగా కాళ్ళు, రెక్కలు, వుంతాలు, శరీర అంతర్భాగంలో జీర్ణవ్యవస్థ లేకపోగా, లోపల గుండె, వెన్నుపొము, రక్తం, నాడీవ్యవస్థలు వుండడం శాస్త్రజ్ఞుల్ని ఆశ్చర్య పరిచింది. దీన్ని బట్టి ఇవి అత్యంత ప్రాథమిక స్థాయి జీవులని తేలింది.

చివరగా : ఈ విధంగా సముద్ర శోధనలు అలస్యంగా, తక్కువ స్థాయిలో జరిగినా, సాధించిన ఫలితాలు ఎంతో విలువైనవే! దార్వినిజానికి ఇవి మరింతగా దోహదం చేసినట్లు కూడా తేలింది. పోతే, ఇక ముందు జరిగే పరిశోధనలు, సముద్రాల, సముద్ర జీవుల, జంతువుల, ఇతర సముద్ర వృక్ష సంపదల గూర్చి వాటి పరిరక్షణకై కొనసాగాలని ఆశిద్దాం!

(వచ్చే సంచికలో సముద్ర జీవుల గూర్చి చూద్దాం!)

- డా॥ లచ్చయ్య గాండ్ల,
m : 9440116162
e : drglachaiah@gmail.com

మాధవరం సెరెనిటీలో

సిరిధాన్యాల వినియోగ సమావేశము

“ఆరోగ్యమే మహాభాగ్యము” మనిషి ఎంత సంపాదించాడన్నది ముఖ్యం కాదు. ఎంతకాలం ఆరోగ్యంగా జీవించగలిగాడన్నదే ముఖ్యం. ఆరోగ్యమే అసలైన సంపద. కాబట్టి ఆరోగ్యవంతులే భాగ్యవంతులు”.

ఆరోగ్య సంపద కావాలంటే ‘చిరు’ధాన్యాలను ‘సిరి’ ధాన్యాలుగా భావించాలి. అవి చిన్న గింజలుగా కనిపించే ఆహార ధాన్యాన్ని మిలైట్స్ అంటారు. గడ్డి మొక్కల నుండి లభించే ధాన్యం ఇది. ఇప్పుడు సామలు, అరికలు, ఊదలు, కొర్రలు మరియు అండు కొర్రలు ఆరంటిని సిరిధాన్యాలుగా పిలుచుకుంటున్నాము. దీర్ఘకాలంగా వివిధ రోగాల బారిన పడిన వారే కాకుండా, కొన్నింటికి మందులే లేవని డాక్టర్లకు పెదవి విరిచినా సిరిధాన్యాలను వద్దతి ననుసరించి క్రమం తప్పకుండా వినియోగించి ఆరోగ్యవంతులుగా మారి ఆనందంగా ఉంటున్నారని, అందువలన అందరూ నిత్య ఆహారంగా అలవాటు చేసుకోవాలని పద్మశ్రీ పురస్కార గ్రహీత డా॥ ఖాదర్ వలీగారు కోరారు.

సంక్రాంతి పర్వదినమే కాకుండా తన జన్మదినమైన జనవరి 15న సాయంత్రం గం॥7.30 ని॥లకు ప్రారంభమైన సమావేశంలో ముఖ్య అతిథిగా పాల్గొన్న డా॥ వలీగారు సంక్రాంతికి సిరిధాన్యాలకు ఉన్న సంబంధాన్ని ఉదహరిస్తూ, ఈ సీజన్లో సిరిధాన్యాలు ఆరోగ్యదాయకంగా పనిచేస్తాయని చెప్తూ మన దేశ ప్రధాని శ్రీ నరేంద్ర మోడీగారు వీటి ఫలితాన్ని గుర్తించి దేశవ్యాప్తంగా సిరిధాన్యాలను వండించి వినియోగించజేసి

భారతదేశాన్ని ఆరోగ్యదేశంగా కనిపింప జేయాలని ఈ దేశ రైతులకు పిలుపు నిచ్చినట్లు గుర్తు చేస్తూ మాధవరం సెరెనిటీలో కూడీ వీటిని వినియోగిస్తూ ఆరోగ్యంగా ఉండాలన్న తన అభిప్రయాఅన్ని వ్యక్తపరిచారు. దాదాపు గంటకు పైగా నిశ్శబ్దంగా సాగిన వారి ప్రసంగం ఇంకా చెప్పే వినాలన్నంతగా ఆకట్టుకుంది.

కర్మనఘాట్ మెయిన్ రోడ్లో ప్రముఖ గేటెడ్ కమ్యూనిటీగా పేరొందిన ‘మాధవరం సెరెనిటీ’లో మేనేజింగ్ కమిటీ, సీనియర్ సిటిజన్స్ అసోసియేషన్, వాకర్స్ అసోసియేషన్ మూడు సంఘాలు కలిసి ఏర్పాటుగావించిన ఈ సమావేశము మొదట సీనియర్ సిటిజన్స్ అసోసియేషన్ ప్రధాన కార్యదర్శి దివాకర్ రావుగారి స్వాగతోపన్యాసంతో ప్రారంభమైంది. ఆ వెంటనే అతిథులచే దీపారాధన వాకర్స్ అసోసియేషన్ కోశాధికారి ప్రార్థనాగీతం ఆలాపనలు జరిగాయి. సమావేశానికి అధ్యక్షులుగా వ్యవహరించిన సీనియర్ సిటిజన్స్ అసోసియేషన్ అధ్యక్షులు, లయన్. నముద్రాల ధనుంజయగారు మాట్లాడుతూ మన ఆహారమే మన ఆరోగ్య మంటూ సిరిధాన్యాల ఫలితానికి తానే నిదర్శనమంటూ, తనకు ఈ మధ్య డయాబెటీస్ అని తెలియగానే డాక్టర్స్ దగ్గరకు వెళ్ళకుండా వేదికపైనున్న తన మిత్రుల సలహాపై సిరిధాన్యాలనే ఆహారంగా బుజించి ‘సుగర్’ను పూర్తిగా నిర్మూలించుకోగలిగానని గర్వంగా చెప్పుకోగలిగారు.

ఆ తరువాత మాధవరం సెరెనిటీ మేనేజింగ్ కమిటీ ఉపాధ్యక్షురాలు శ్రీమతి బండారు మక్షహనమ్మగారు మాట్లాడుతూ

సిరిధాన్యాలకు సంబంధించిన ఓ మంచి కార్యక్రమం సెరెనిటీలో ఏర్పాటు చేయడం అందరూ అదృష్టంగా భావించాలని, పెద్దలు చెప్పే వాటిని పాటించాలని కోరారు.

విశిష్ట అతిథిగా విచ్చేసిన తెలంగాణ రిటైర్డ్ ఇంజనీర్ల సంఘం అధ్యక్షులు Er. ఎమ్. శ్యామ్ ప్రసాద్ రెడ్డి డా॥ ఖాదర్ వలీ గారిని సభకు పరిచయం చేస్తూ అమెరికాలో మంచి ఉద్యోగంలో ఉండి అక్కడే స్థిరపడే సమయంలో మాతృదేశంపై ఉన్న ప్రేమాభిమానాలు ఒక్కసారిగా ప్రేరేపించగా వెంటనే స్వదేశానికి తిరిగి వచ్చి ఈ విధంగా సేవలందిస్తున్నట్టు చెప్పారు.

మరో విశిష్ట అతిథి అర్బన్ & రీజనల్ ప్లానర్ మరియు డెక్కన్ హెరిటేజ్ అకాడమీ బ్రస్టీ చైర్మన్ Er. మణికొండ వేదకుమార్ గారు ప్రసంగిస్తూ తాను కూడా డా॥ ఖాదర్ వలీ గారిని కల్పిన స్ఫూర్తితో సిరిధాన్యాల వినియోగదారుడనని, వాటి వలన మనకు లభించే ఆరోగ్య ఉపయోగాలను వివరించడమే కాకుండా సిరిధాన్యాలను పండిస్తున్నట్టు తెలిపారు.

ఈ సమావేశానికి ప్రత్యేక అతిథిగా వచ్చిన రిటైర్డ్ ఇంజనీర్ల సంఘం వర్కింగ్ ప్రెసిడెంట్ Er. ఎస్. ముత్యపురెడ్డి మాట్లాడుతూ

ఎటువంటి జబ్బుకైనా సరిధాన్యమే సినలైన మందని ఒక్క మాటలో చెప్తూ ఇందులో ఎవరికీ ఎలాంటి అనుమానాలు ఉన్నా తనను ప్రత్యక్షంగా లేదా ఫోన్ ద్వారా సంప్రదించవచ్చని సూచించారు.

సమావేశంలో గౌరవంగా అతిథులను సత్కరించడం జరిగింది. ఈ సత్కార కార్యక్రమంలో మేనేజింగ్ కమిటీ ట్రెజరర్ పి.ఎమ్.వి.సుబ్బయ్యగారు, సీనియర్ సిటిజన్స్ అసోసియేషన్ ట్రెజరర్ ఆర్. వెంకటరెడ్డిగారు సహకరించారు. కార్యక్రమ ముఖ్య కారకులైన సముద్రాల ధనంజయ్ గారిని అతిథులు సత్కరించారు. ఈ సమావేశంలో వాకర్స్ అసోసియేషన్ అధ్యక్షులు రజితరెడ్డి గారు, జాలీవాకర్ మురళీ కృష్ణరాజుగారు, చింతపల్లి సాయిబాబా దేవాలయం ధర్మకర్త చింతపల్లి ధనంజయగారు, తదితరులు పాల్గొన్నారు. ఎన్ఆర్ఐ డా॥ రాములు వారి సతీమణి డా॥ సుశీల సముద్రాల గారిని ఈ వేదికపై శాలువాతో ఘనంగా సన్మానించారు. చివరగా శ్రీ దివాకర్ రావుగారి వందన సమర్పణతో ఆనాటి కార్యక్రమం ముగిసింది.

- దివాకర్ రావు

కార్యదర్శి, సీనియర్ సిటిజన్స్, మాధవరం సెరెనిటీ
m : 9391372407

ఆయిల్ పామ్ - జీవ ఇంధనం

ఆయిల్ పామ్ను వంటనూనెగా ఉపయోగిస్తారు అని మాత్రమే మనకు తెలుసు. కాని ఆయిల్ పామ్ను జీవ ఇంధనంగా ఉపయోగించి ఇండోనేషియా దేశంలో విమానాన్ని నడిపించారు.

పామాయిల్ నూనె కున్న డిమాండ్ను గుర్తించిన రాష్ట్ర ప్రభుత్వం NMEO-OP పథకం క్రింద రైతులను ప్రోత్సహిస్తున్నది.

అర్హతలు:

అనువైన భూమి, పట్టాదార్ పాస్బుక్, బోరు, కరెంట్ వసతులు కలిగియున్న ప్రతి రైతు ఆయిల్ పామ్ తోట సాగు చేయవచ్చు.

రైతు వాటా:

ఒక మొక్కకు రూ.20/- చొప్పున ఎకరానికి రూ.1140/- DD ద్వారా జిల్లా ఉద్యాన మరియు పట్టుపరిశ్రమ శాఖ అధికారి పేరున చెల్లించి నర్సరీ నుండి ఎకరానికి 57 మొక్కలు చొప్పున పొందవచ్చు.

డ్రీప్:

ప్రతి ఆయిల్ పామ్ రైతుకు డ్రీప్ సౌకర్యం రాయితీపై 12 ఎకరాల వరకు కల్పించబడును.

రాయితీలు :

ఒక ఎకరం ఆయిల్ పామ్ సాగుకు మొక్కలు, డ్రీప్, అంతర పంటల సాగు, ఎరువులు మరియు పంట యాజమాన్యం కొరకు సుమారు 51,000 రూపాయలు రాయితీ కల్పించబడును.

మొదటి నాలుగు సంవత్సరములు ఎకరానికి అంతర పంటల కొరకు రూ.2100/-, ఆయిల్ పామ్ తోట యాజమాన్యంనకు రూ.2100/-, మొత్తం ఒక సంవత్సరమునకు రూ.4200/- చొప్పున రైతు రన్నింగ్ బాంకు ఖాతాకు ఆయిల్ పామ్ మొక్కలు నాటిన తదుపరి జమ చేయబడును. వివరములు

క్రమ సంఖ్య	వివరములు	ఎకరానికి రాయితీ (రూ.లలో)
1	మొక్కలకు (ఎకరానికి 57 మొక్కలు)	11,600
2	ఎరువులు మరియు అంతర పంటలకు:	
	మొదటి సంవత్సరం	4,200
	రెండవ సంవత్సరం	4,200
	మూడవ సంవత్సరం	4,200
	నాలుగవ సంవత్సరం	4,200
3	బిందుసేద్యం	22,518
	మొత్తం	50,918

ఇంతే కాకుండా ఆయిల్ పామ్ గెలలు ప్యాక్టరీకి చేర్చినందుకు రవాణా చార్జిల క్రింద ఆయిల్ పామ్ కంపెనీవారు రైతు బ్యాంకు ఖాతాకు దూరాన్ని బట్టి ఒక టన్నుకు రూ.370/- నుండి రూ.900/- వరకు చెల్లిస్తారు.

ఆయిల్ పామ్ గెలల ధరలో హెచ్చు తగ్గులు ఉన్నప్పటికీ రైతుకు గిట్టుబాటు అవుతుంది. 2022వ సంవత్సరము జూన్ నెలలో రష్యా ఉక్రెయిన్ యుద్ధం సమయంలో ఆయిల్ పామ్ గెలలు టన్ను రేటు ధర రూ.23,467కు పెరిగింది. తరువాత తగ్గింది. పెరిగి తగ్గిన ధరలకు ఆయిల్ పామ్ డిమాండ్ తగ్గినదని రైతులకు ఒక అపోహ వచ్చింది. కాని అది నిజం కాదు.

మనం సగటున ఒక సంవత్సరానికి 16 కేజీల వంటనూనెను వాడతాం. ఆ విధంగా 2025 సంవత్సరం వరకు మన దేశంలో నూనె వినియోగం 30 మిలియన్ టన్నులు ఉంటుందని అంచనా. మన దగ్గర నూనె ఉత్పత్తి కేవలం 7.5 మిలియన్ టన్నులు మాత్రమే. అంటే మనం విదేశాలనుంచి నూనె దిగుమతి చేసుకొని చాలా విదేశీ మారకద్రవ్యంను ఖర్చు చేస్తున్నాం.

మిగిలిన నూనె పంటలు, అనగా సోయాబిన్, వేరుశనగ, ఆవాలు, పొద్దుతిరుగుడు, కుసుమలుతో పోల్చుకుంటే ఆయిల్ పామ్ ద్వారా తక్కువ భూమిలో ఎక్కువ నూనెను పొందవచ్చు.

ఆయిల్ పామ్ అధిక ఆదాయాన్ని ఇచ్చే డిమాండ్ గల పంట. ఈ పంటకు చీడ పీడలు తక్కువ. కోతులు, కుక్కల బెడద ఉండదు. దొంగతనం సమస్య ఉండదు. గిట్టుబాటు ధర ఉంటుంది. ఈ పంటకు దళారీలు ఉండరు. రవాణాకు ఇబ్బంది ఉండదు. ఫాక్టరీకి ఆయిల్ పామ్ గెలలు పంపించిన వెంటనే రవాణా చార్జీలతో సహా ఆయిల్ పామ్ గెలల ఖరీదు రైతుల రన్నింగ్ బ్యాంక్ ఖాతాకు జమ అవుతాయి. సాఫ్ట్ వేర్ ఉద్యోగస్తుడిలా ఆదాయం వస్తుంది.

తెలంగాణ రాష్ట్రంలో భద్రాద్రి కొత్తగూడెం జిల్లాలో ఆయిల్ పామ్ సాగు ఎక్కువగా ఉన్నది. APCశ్రీ.రఘునంధన్ రావు, I.A.S, గారు, ఉద్యాన మరియు పట్టుపరిశ్రమ శాఖ సంచాలకులు శ్రీయం. హనుమంత రావు, I.A.S గారు ఆయిల్ పామ్ పంటకు గల డిమాండ్ను గుర్తించి తెలంగాణ రాష్ట్ర వ్యాప్తంగా ఆయిల్ పామ్ సాగుకు చర్యలు చేపట్టారు. ప్రత్యామ్నాయ పంటగా అధిక ఆదాయం గల ఆయిల్ పామ్ పంటను అందరు రైతులు సాగు చేయటానికి తెలంగాణ రాష్ట్రంలో అన్ని జిల్లాలకు లక్ష్యాలు నిర్దేశించారు. ఫ్యాక్టరీలు రైతులకు అందుబాటులో ఉండునట్లు చర్యలు తీసుకొన్నారు. ఆయిల్ పామ్ తోటలలో మొదటి నాలుగు సంవత్సరములు అంతర పంటలుగా అరటి, బొప్పాయి, జామ, మల్బరీ, మొక్కజొన్న, కూరగాయలు, వేరుశనగ, కందులు, పెసర, పొద్దుతిరుగుడు, కుసుమలు, మిరప, పత్తి మరియు పశుగ్రాసం వేసుకొని అదనపు ఆదాయం పొందవచ్చు.

ఏడు సంవత్సరముల తరువాత మిరియాలు, కొకో, వక్క, జాజికాయ, పైనాపిల్ లాంటి ఖరీదైన పంటలు వేసుకొని అదనపు ఆదాయం పొందవచ్చు. ఆయిల్ పామ్ తోటచుట్టూ బోర్డర్ ప్లాంట్షెషన్ గా వెదురు, బేకు, శ్రీగంధం, సరుగుడు చెట్లు పెంచి తరతరాలుగా నిరంతర ఆదాయం పొందవచ్చు.

పామాయిల్ నూనె చవకైనదే కాకుండా చాలా ఆరోగ్యకరం...

- ఈ నూనెలో కొలెస్టరాల్ శాతం కూడా తక్కువే. పైగా ఆరోగ్యకరమైన శాచురేటెడ్ వెజిటబుల్ ఫ్యాట్స్ ఈ నూనెలో పుష్కలంగా ఉంటాయి.
- ఈ నూనెలోని విటమిన్ “E” మరియు టోకోఎట్రినాల్ అనే యాంటిఆక్సిడెంట్స్ డిప్లెక్టివ్ డ్యామేజీని అరికట్టి మెదడు కణాలకు రక్త ప్రసారాన్ని మెరుగుపరుస్తాయి. ఫలితంగా డేమెన్షియా, అల్జీమరాఫ్లాంటీ రుగ్మతలు దరిచేరవు.
- పామాయిల్ రక్తపోటును నియంత్రిస్తుంది. ఫలితంగా రక్తనాళాల్లో కొవ్వు పెరుకునే సమస్య ఉండదు.

ఈ సంవత్సరం ఆయిల్ పామ్ సాగును ఇంకా ప్రోత్సహించడానికి భద్రాద్రి కొత్తగూడెం జిల్లా కలెక్టర్ డా. ప్రియాంక

అల, I.A.S, గారి పర్యవేక్షణలో ఆయిల్ పామ్ రైతులకు పాటలు, నాటికలు, లఘుచిత్రాలతో అవగాహన కల్పిస్తున్నారు.

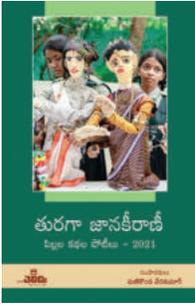

ఆయిల్ పామ్ వంట నూనెగా ఉపయోగపడుతుండటంతో పాటు విమానాలకు ఇంధనంగా కూడా వినియోగించవచ్చని తెలుస్తుంది. జీవ ఇంధనంగా ఆయిల్ పామ్ వినియోగం పెరిగితే ఆయిల్ పామ్ సాగుకు డిమాండ్ పెరిగి ఇంకా ఎక్కువ విస్తీర్ణంలో ఆయిల్ పామ్ ఉత్పత్తి చేయవలసి ఉంటుంది. తర్వాత విమానంతో పాటు సూక్మర్లు, కార్లు నడపడానికి కూడా ఆయిల్ పామ్ ఇంధనం ఉపయోగపడే రోజు దగ్గరలోనే ఉంది.

తెలంగాణ రాష్ట్రంలో ఆయిల్ పామ్ సాగుకు ప్రాణం పోసిన వ్యక్తి శ్రీ తుమ్మల నాగేశ్వర రావు గారు నేడు తెలంగాణా వ్యవసాయ మంత్రిగా పనిచేస్తుండడం తెలంగాణా రైతుల అదృష్టం. కొత్త పంటల తీరు తెన్నులు పరిశీలించి ఆ పంటలను ముందుగా తాను సాగుచేసి రైతులకు భరోసా ఇచ్చి అదర్భంగా నిలుస్తున్నారు. ఆయిల్ పామ్, కొబ్బరి, కొకో, మిరియాలు, జాజికాయ వంటి పంటలను సాగుచేస్తూ, ఇతర రైతులను కూడా ప్రోత్సహిస్తూ రైతు రాజుగా మారాలని నిరంతరం శ్రమించే వ్యక్తి శ్రీ తుమ్మల నాగేశ్వర రావు గారు. ఆయిల్ పామ్ వాటి అంతర పంటల ఆదాయం సాఫ్ట్ వేర్ జీతానికి తక్కువ కాదని మొదటిగా నిరూపించిన కృషివలుడు. తెలంగాణా రైతులకు మార్గదర్శి. స్వయంగా రైతు అయిన ఆయన వ్యవసాయ శాఖ మంత్రిగా ఉన్న ఈ తరుణంలో ఆయిల్ పామ్ తో పాటు అన్ని పంటలతో రైతు భవిష్యత్తు బంగారు బాటలో నడుస్తుండడంలో ఎలాంటి సందేహం లేదు.

- సముద్రాల విజయ్ కుమార్
m: 8374449922

పూర్వం కృష్ణా నది ఒడ్డునున్న శేరు గూడెంలో రాఘవయ్యనే జాలరి నివసిస్తుండే వాడు. తనకు పిల్లలు లేరు. తెల్లవారు జామున్నే వల తీసుకొని నది వద్దకు వెళ్ళేవాడు. పడవ మీద నీళ్ళ లోకి వెళ్ళి, తను పెట్టిన మావులు, బుట్టలు చూసుకునే వాడు. వాటిలో పడ్డ చేపల్ని తీసి, పడవలో ఉన్న తాటాకు బుట్టలో వేసుకొని తిరిగి యధా స్థానంలో వాటిని పెట్టేవాడు. తరువాత నది మీద పడవలో తిరుగుతూ వల విసిరే వాడు. పడిన చేపల్ని పడవలో వేసుకొని బుట్ట నింపుకునే వాడు.

నాలుగు బారల పొద్దెక్కే సరికి, భార్య కాంతమ్మ అన్నం తీసుకొని నదివద్దకు వచ్చేది. తను రాగానే వేట చాలించి, పడిన చేపలతో పడవను ఒడ్డుకు తెచ్చేవాడు. కాంతమ్మ కొర్రమట్ట, చిత్తర, వాలగ వంటి పెద్ద చేపల్ని ఒక బుట్టలో వేసేది పట్నంలో అమ్ముడం కోసం. పరకలు, జెల్లలు వంటి చిన్న చేపల్ని గిన్నెలో వేసి, పక్కనే ఉన్న బండ మీద ఎండ బెట్టేది. తను చేపల్ని వేరు చేస్తుండగానే, అన్నం తినేవాడు రాఘవయ్య.

అప్పటికే నది పక్కన ఉన్న రావి చెట్టు కింద, పట్నం వెళ్ళడం కోసం ప్రయాణికులు ఎదురు చూస్తుండే వారు. వారికి రాఘవయ్య పడవ తప్ప, నది దాటెందుకు వేరే అవకాశం లేదు. ఆలశ్యం కలిగినందుకు క్షమాపణలు చెప్పుకొని, పడవ వేసేవాడు. అందరూ పడవ ఎక్కగానే, తెడ్డు వేస్తూ నదిని దాటించే వాడు. వాళ్ళు దయతో ఇచ్చిన పదో, పరకో తీసుకునే వాడు. ఎవరినీ బలవంతం పెట్టేవాడు కాదు. అందరూ తమ గ్రామం వారే కావడంతో, ఇంటికి పిలిచి కందులో, పెసలో, కూరగాయలో, పాలో, పెరుగో ఏదో ఒకటి ఇచ్చేవారు రాఘవయ్య దంపతులకు. 'పాపం మనకోసం రోజూ పడవ వేసి, సాయపడుతున్నాడు కదా. అతని రుణం మనం ఉంచుకోకూడదు' అని గ్రామస్తులు భావించుకునే వారు. భార్య, భర్తలిద్దరూ గ్రామస్తులకు తలలో నాలుకలా మెలిగే వారు.

పట్నంలో చేపలు అమ్మేసి, ఇంట్లోకి కావలసిన సరంజామా తీసుకొని తిరిగి సాయంత్రం నది వద్దకు చేరుకునే వాడు రాఘవయ్య. అప్పటికే పక్క ఊళ్లలో పనులు ముగించుకొని వచ్చిన వారంతా, వేప చెట్టు కింద ఎదురు చూస్తుండే వారు. వారిని పడవలో ఎక్కించుకొని నదిని దాటించే వాడు.

అదే గ్రామంలో చలమయ్యనే వ్యాపారి ఉండేవాడు. నిత్యం పట్నం వెళ్ళి సరుకులు తెచ్చుకుని, ఇంటి ముందు దుకాణంలో అమ్ముకునే వాడు భార్యతో కలిసి. ఏనాడు డబ్బులు ఇచ్చేవాడు కాదు. 'ఇంటి వైపు రా. పొగాకు అడుక్కొని పో' అనేవాడు ఉదారంగా. సన్నగా నవ్వి ఊరుకునే వాడు. రాఘవయ్యకు చుట్ట తాగే అలవాటుంది.

ఒకనాడు చలమయ్య, రాఘవయ్యను దుకాణం ముందు

నిలబెట్టి, "ఇలా ఎంత కాలం ఎదుగూ, బొదుగూ లేని జీవితాన్ని గడుపుతావు. నీ మెత్తదనాన్ని చూసి, చాలా మంది డబ్బులు ఎగడుతున్నారు. నదిని దాటించినందుకు ఎంతో కొంత రుసుము ఖచ్చితంగా వసూలు చెయ్యి. కష్టానికి ప్రతిఫలం ఆశించడంలో తప్పులేదు. నేనైతే, ఇప్పటికే గుడిసె తీసి, దాబా కట్టుకునే వాడ్ని" అన్నాడు.

"అయ్యా! దేవుడి దయవల్ల మాకు కూటికి, గుడ్డకు ఏ లోటు లేదు" అన్నాడు సౌమ్యంగా.

'వీడిని మార్చడం నావల్ల కాదు. పరిస్థితులే మార్చాలి' అనుకున్నాడు చలమయ్య మనసులో.

ఒకనాడు అర్ధ రాత్రి వ్యాపారి పరిగెత్తుకుంటూ వచ్చి, రాఘవయ్య గుడిసె తలుపు తట్టాడు. తలుపు తీసిన కాంతమ్మతో "కాస్తా మీ వారిని లేపండి. నా కొడుకు కడుపు నొప్పితో, మెలికలు తిరిగి పోతున్నాడు. ఆలశ్యం చేస్తే, ప్రాణానికే ముప్పున్నాడు ఆచారి గారు. వెంటనే పట్నం ఆసుపత్రికి తీసుకెళ్ళాలి అన్నాడు హడావిడిగా.

"నిన్న వర్షంలో తడిసి, జ్వరంతో ఉన్నాడు. ఇప్పుడు కూడా వర్షం వస్తుంది. రాలేదు. మీరు చంద్రయ్య పాలెం నుంచి పట్నం తీసుక పొండి" అంది కాంతమ్మ.

"అది కూడా ఆలోచించామమ్మా. పాలెం చెరువు కట్ట తెగి, దాటనీయడం లేదంట. రాఘవయ్య నది దాటిస్తే తప్ప, నా కొడుకు బ్రతకడు. ఇవి చేతులు కావు. కాళ్ళనుకో" అని కంటనీరు పెట్టు కున్నాడు చలమయ్య.

గుమ్మంలో అలికిడికి నిద్రలేచాడు రాఘవయ్య. మెల్లగా గుడిసె వెలుపలకు వచ్చాడు. రాఘవయ్య చేతులు పట్టుకొని తన బాధ చెప్పుకుంటూ బ్రతిమిలాడ

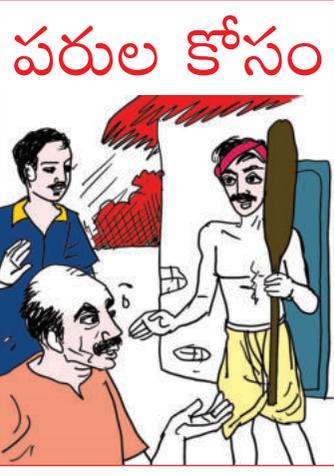
సాగాడు చలమయ్య.

"మన పడవ కొట్టుకపోయి, ఆపదలో ఉంటే కరుణ చూపలేదు. మన అవసరంతో, తను వ్యాపారం చేశాడు. మనం మాత్రం ఎందుకు జాలి చూపాలి. పది వేలు ఇవ్వండి, పడవ వేయనని చెప్పండి. చచ్చినట్లు ఇస్తాడు" అంది భార్య కోపంగా.

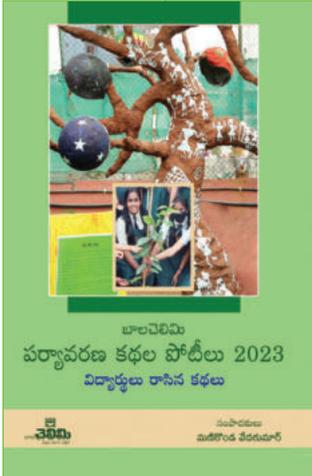
"ఊరోవే పిచ్చిదానా. ఒకడు డబ్బుకు గడ్డి తింటున్నాడని, మనమూ తిందామా..? ఊరన్నాక ఒకరికొకరు సాయం చేసుకుంటూ బతకాల. పక్కోడికి సాయం చేయనివాడు మనిషే కాదు. వస్తున్న పదండి" అని తలకు రుమాలు చుట్టుకున్నాడు. మూలనున్న తెడ్డు అందుకొని అడుగు బైట పెట్టాడు.

"ఈ రోజు నుండి నేను మారతాను. న్యాయంగా వ్యాపారం చేస్తూ, ధర్మ బద్ధంగా జీవిస్తాను. నా ఒక్కగానొక్క కొడుకు మీద ప్రమాణం చేసి చెప్పతున్న. పాత చలమయ్యను నీ మంచితనంతో చంపేశావు. ఇంక కొత్త చలమయ్యనే కనిపిస్తాడు" అన్నాడు రాఘవయ్య చేతిలో చేయి వేసి ప్రమాణం చేస్తూ.

-రావూరి రమాదేవి, ఫోన్: 93923 60651

ఓ అమ్మ - ఆవేదన

పిల్లలకు అత్యంత ఆనందానిచ్చేది ఆట బొమ్మలు, కథల పుస్తకాలే. పాఠ్య పుస్తకాలు అందించే జ్ఞానానికి సమాంతరంగా మరెంతో లోకజ్ఞానాన్ని అందించేది బాల సాహిత్యమే. భాషకు సంబంధించిన ప్రాథమిక పరిజ్ఞానాన్ని అందించేవి కథలే. కొత్త కొత్త పదాలను పరిచయం చేసేది కథల పుస్తకాలే. పుస్తకాలు పిల్లల ఆలోచనా వైపుణ్యాలను పెంచుతాయి. వారి ఊహలకు ప్రాణం పోస్తాయి. వారిలో సృజనాత్మకతను పెంచుతాయి.

పిల్లలలో వైతికతను, సక్రమమైన ప్రవర్తనను, మంచి చెడుల అవగాహనను పెంచే బాధ్యతను ఉమ్మడి కుటుంబాల్లో నాయనమ్మలు, అమ్మమ్మలు చెప్పే కథలు నెరవేర్చేవి. మారిన పరిస్థితులలో ఆ బాధ్యతను బాల సాహిత్యమే నెరవేర్చగలదు.

ఈ మే నెలలో బాలచెలివి పర్యావరణ కథల పోటీలు - 2023 నిర్వహించింది. తక్కువ సమయంలోనే, వేసవి సెలవులు అయినప్పటికీ విద్యార్థుల నుంచి మంచి స్పందన లభించింది. మొత్తం 51 కథలు వచ్చాయి. కథలన్నీ చాలా బావున్నాయి. బాల సాహిత్య నిపుణులు ఈ కథలను చదివి, చర్చించి ప్రచురణకు 24 కథలు ఎంపిక చేశారు. ఈ కథల పోటీలు నిర్వహించి మరియు పుస్తక రూపాన్నిచ్చింది బాలచెలివి. - వేదకుమార్ మణికొండ

మంచు కమ్ము కుంది. కళ్ళకు మబ్బులు పట్టినాయ్. ఏం చేయాలో అర్థం అయితలేదు. ఏ దారినో తెలుస్తలే. ఏందిరా! ఈ గోస. ఏడ జూసినా గదే మంచు కనబడు తున్నది. ఏం చేయాలే. కాళ్ళు కదుపు దామన్న వీలు లేకుండా ఉండాది. ఒంటి గంట దాటింది. అమ్మ భారతి యాడున్నావే జర జల్లీ రా! ఆ... నాయనా! అచ్చినావా! గీయాలిటీ దాకా యాడికిపోయేస్తేవి. గాడికే అదే మందుల దుకాణంకి పోయిస్తేని. ఏమన్నా కావాలా చెప్పు. కాస్త తలనొప్పిగా ఉండాది. గట్ల చల్లగాలికి చెరువు గట్టుకు పోయేద్దాం. అని నేను నాయన దారిలో నడుచు కుంటూపోయినాం. చెరువుగట్టున చల్ల గాలికి కూర్చున్నాం చెరువు దగ్గర ఉన్న ఒక నీళ్ల కుంటలో అంత ప్లాస్టిక్ సంచులు, సీ సాలు గివన్నీ కనబడతూన్నాయి. గివన్నీటిని చూసిన నాయనా చానా బాధపడతాండు ఏందో ఇయాలటి దినం మనుషులు, తాగడానికని నీళ్లకుంటలు, చెరువులు తవ్వినం. కానీ గీయాలిటీ సంది చెత్తకుంటగా మార్చి నీరుని కలుషితం చేస్తారనీ గాదు.

చెరువు గట్టున చినిగిన అంగి వేసుకుని నిలబడ్డ ఒక పిల్లవాడు కనిపించిండు. అడిని చూసి ఈడుగిక్క డెంచేస్తుండు. అని నేను నాయనా అడిసం.

ఓ... ఎవరు బిడ్డా! నువ్వు గిక్కడేం పని నీకు, అని వెన్ను తట్టి అడిగిండు. తీరా చూస్తే పిల్లగాడు గుక్క పట్టి ఏడుస్తుండు. అరే-తమ్మి ఏమైందిరా? ఎందుకు గిట్ల ఏడుస్తున్నావ్ అని అడిగిండు నాయన.

నేను... నేను... నేనండి రవినయ్యా పక్క ఊరి నరసప్ప కొడుకుని, మేము పేదోలం మాకంటూ ఎవరూ లేరయ్యా. నేను మా అమ్మ కూలీ పని చేసుకుంటూ బతుకుతున్నాం. రోజు అమ్మ ఈ చెరువు నీళ్లను మోసుకొచ్చేది. గవే తాగేటోలం రెండు దినాలకే నాకు దగ్గు, జ్వరం వచ్చింది. అమ్మకు కాళ్ళు చేతులు ఆడలే. పేద ఆసుపత్రికి పోయినం. డాక్టర్ గారు నన్ను చూసి ఏందమ్మా! ఇంత జ్వరం పెట్టుకొని ఆస్పత్రికి రాలే రెండు దినాలు దాటితే నీ కొడుకు చేతికి రాకపోవు అని చెప్పి సూదిచ్చి మందుల చిట్టి రాసిండు. నాకు ఈ రోగం చెరువు నీళ్ల వల్లే వచ్చిందని చెప్పిండు. ఈ విషయాన్ని నేను వెళ్లి మాఊరి సర్పంచ్ గారికి చెప్పే పట్టించుకోలే. పరిశ్రమల అధికారులతో మాట్లాడితే ప్రయోజనం కనిపించలే. ఏమి చేయలేక చనిపోదామనుకున్నా. కనీసం మీరైనా నాకు సహాయం చేస్తారా! పెద్దయ్య, చేస్తాను అని నాన్న మాటిచ్చి నాకు బాధ్యతను అప్పగించాడు. నేను ప్లాస్టిక్ తయారీలో వాడే పదార్థాల గురించి సమాచారం తెలుసుకొని ప్లాస్టిక్ నీ మళ్ళీ వాడి పడివేయకుండా మళ్ళీ దాన్ని మనం పునచక్రియ చేసే చాలు అలా చేయకపోతే రవి లాంటి ఎంతో మంది రోగాల బారిని పడి చనిపోతారని పై అధికారులతో చెప్పాను. వారు నా మాటను గౌరవించి మీరు చెప్పినట్టే చేస్తామన్నారు. అలాగే అని ప్లాస్టిక్ తయారీలో 50 మైక్రాన్స్ కంటే తక్కువ కాకుండా ఉపయోగిస్తామని హామీ ఇచ్చారు.

-సునీత లకావత్,

ఫోన్: 9493275239

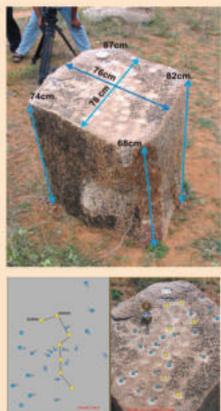

MUDUMAL MEGALITHIC MENHIRS SITE ANCIENT SITE WITH ARCHAEOASTRONOMICAL FEATURES

Mudumal (16.379011N 77.411130E), located in the Krishna Mandal, Narayanpet District, Telangana, has one of the largest Megalithic site in India. Here, we find 80 tall Menhirs, which measure about 10 to 15 feet in height, and more than 2000 boulders arranged in different formations. The whole extent of the site was originally about 80 acres. It must have taken several decades or even centuries to build this remarkable complex, and these monuments are more than 3000 years old. Some of the taller Menhirs and the Boulders are arranged to form exact rows known as 'Alignments'. Some of these rows have been observed to synchronize exactly with the rising and setting Sun on the days of Solar significance, like the Solstice and Equinox. Probably the ancient community was using such alignments to predict the commencement of seasons. Further, there are also depictions of the star constellations, like the Ursa Major or 'Saptarshi Mandala' and Leo formed with 'Cup Marks'. In one of the depiction, they have even shown the 'North Star' or 'Dhruva Nakshatra'. These Archaeoastronomical evidence points to the advanced astronomical knowledge of the ancient Megalithic community living in Telangana. These constellations are the earliest depictions of the night sky in entire south Asia. The site also can be rated as the earliest ancient Astronomical observatory.

DEPICTION OF ANCIENT NIGHT SKY

Here, on this bedrock, you can notice a rare depiction of Night Sky showing Ursa Major and Leo Constallations apart from the 'North Star' or the 'Pole Star', depicted using 'Cup Marks'. These depictions, which are about 3000 years old, are the earliest depictions of the night sky from the entire south Asia know so far. Ursa Major was important for ancient communities all over the world, as one can identify North Star or the 'Pole Star' with the help of Ursa Major. The top two stars of the constellation, known as 'Dubhe' and 'Merak' always point to north or 'Pole Star', when we draw an imaginary line through them. It is interesting to note that, here the 'Pole Star' is positioned exactly in line with Dubhe and Merak and even relative distance is maintained. This depiction indicates their Astronomical knowledge and that the ancient Megalithic people living here could determine the exact orientations with the help of stars.

URSA MAJOR STAR MAP

Here, on this stone, the Megalithic people have depicted the Ursa Major Constellation, which is also known as 'Great Bear' constellation using 'Cup Marks'. In Indian tradition the constellation is known as 'Saptarshi Mandalam' as there are seven prominent stars in the Constellation. Ursa Major was important for ancient communities all over the world, as one can identify North Star or the 'Pole Star' with the help of Ursa Major. The top two stars known as 'Dubhe' and 'Merak' always point to north or 'Pole Star', when we draw an imaginary line through them. It is remarkable that, in this depiction the two 'Cup Marks' representing Dubhe and Merak point exactly to north. Here, we find Ursa Major along with the other peripheral stars. This depiction not only indicates the Astronomical knowledge of the Megalithic community living here, but also their ability to determine exact orientations some 3000 years ago. Further, you can also see nearby, the 'Stone Circles' which contain the burial remains along with the offerings like pottery and metal objects. If you carefully observe the boulders around the place, you can notice some of them arranged in straight lines known as 'Alignments'.

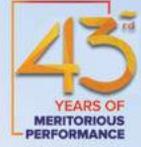
Research and Restoration : DECCAN HERITAGE ACADEMY TRUST, Hyderabad, India
Project Under Taken By : "BHOOPATI SADAN", 3-6-716, Street: 12, Himayatnagar,
Hyderabad-500029, Telangana, INDIA
Mob : +91 9848044713, Email : heritagedeccan@gmail.com

SITE: Mudumal (V), Krishna (M), Narayanpet (Dt), Telangana State, India
ముదుమాల గ్రామం, కృష్ణా జిల్లా, నారాయణపేట జిల్లా, తెలంగాణ రాష్ట్రం, భారత్.

Oxford
Grammar High School

We make school time the **best time** for your kids

At OGS Juniors, all the children are given a warm, safe, and stimulating environment so that they can grow to become individuals while exploring, imagining, creating, and playing.

- Loving atmosphere & play ground
- CCTV surveillance
- Certified teachers & caring staff
- Kids zone & play area
- Interactive & Value based Learning

CARING TEACHERS & STAFF

Your child will get the best care and attention

ECO-FRIENDLY PRACTICES

We let the children play with nature friendly material

HUGE PLAYGROUND

Your child will get lots of fresh air and playtime

INTERACTIVE LEARNING

Our trusted method helps your child communicate and learn with ease.

Street No. 13, Himayathnagar, Hyderabad | Ph : 040 2763 6214, 99590 20512